

Set

P

एम.ए. (Economics) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
Micro Economic Analysis (230107101)

कमाल गुण : ६०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

૨) ઉજવીકડીલ અંક પૂર્ણ ગુણ દર્શવિતાત.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

१) तटस्थता वक्र विश्लेषण — दृष्टिकोनावर आधारित आहे.

ब) क्रमवाचक

ड) पैशाचे मुल्य

२) प्रकट पसंती सिध्दांत --- यांनी मांडला.

ब) डॉ. मार्शल

ड) यापैकी नाही

३) आर्थिक प्रश्न हा ---- चा प्रश्न आहे.

ब) निवड

ड) पूर्णस्पर्धा

४) जोसेफ बर्ट्रांड यांनी त्यांच्या प्रारूपात उत्पादन खर्च — गृहित धरला.

ब) अनंत

ਡ) ਵਾਛਤਾ

૫) ઉદ્યોગ સંસ્થા વ ઉદ્યોગ યાત્રીલ ફરક ——— બાજારપેટેત નસતો.

ब) मक्तेदारी

ડ) અલ્પાધિકાર

૬) સમ ઉત્પાદન વ આરંભ સ્થાનાશી ---- અસતાત.

ब) बहिवक्र

ड) यापैकी नाही

७) मूल्य भेद हे ---- बाजाराचे वैशिष्ट्य आहे.

ब) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा

ड) पूर्ण स्पर्धा

- ८) आधुनिक उत्पादन खर्च सिद्धांतानुसार सरासरी खर्च वक्र ——— आकाराचा असतो.
अ) यु ब) एन
क) सी ड) एल
- ९) ——— यांनी समतोलाचे दृष्टिकोन मांडले.
अ) चेंबरलीन ब) यूलर
क) कॉब डगल्स ड) हिक्स
- १०) सामान्यांकडून विशिष्टाकडे जाणारी आकलन प्रक्रिया ——— म्हणून ओळखली जाते.
अ) निगमन ब) विगमन
क) विकास ड) प्रारूप
- ११) ——— हा समवृत्ती वक्र विश्लेषणातील आधार होय.
अ) उपभोग श्रेणी ब) उत्पादन श्रेणी
क) पसंती श्रेणी ड) विनिमय श्रेणी
- १२) प्रमाणातील बचतीचे मापन ——— बचतीनुसार करता येते.
अ) अंतर्गत व बाह्य ब) बाह्य
क) अंतर्गत ड) आंतरराष्ट्रीय

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

१२

- १) साधनांची दुर्मिळता म्हणजे काय?
- २) अंतर्गत बचती म्हणजे काय?
- ३) वस्तू भेद म्हणजे काय?
- ४) सम उत्पादन वक्राची वैशिष्ट्ये कोणती आहेत?
- ५) द्विपक्षीय मक्तेदारी म्हणजे काय?
- ६) अंतर्गत बचती म्हणजे काय?
- ७) पर्यायता परिणामाची व्याख्या लिहा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणत्याही दोन)

१२

- १) उपयोगिता विश्लेषणामधील दोष
- २) कॉब डग्लसचे उत्पादन फलन
- ३) संतुलनाचे प्रकार
- ४) मूल्य भेद

प्र.४ खालील प्रश्नांची तपशीलवार उत्तरे लिहा. (कोणताही एक)

१२

१) प्रकट पसंती सिध्दांत स्पष्ट करा.

किंवा

२) पूर्ण स्पर्धेतील किंमत आणि उत्पादन निश्चिती स्पष्ट करा.

प्र.५ खालील प्रश्नांचे सविस्तर उत्तर लिहा.

१२

विगमन व निगमन पद्धतीचे गुणदोष स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

Set P

**M.A. (Economics) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
March/April – 2025
Micro Economic Analysis (230107101)**

Day & Date: Thursday, 15-05-2025
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative.

12

- 1) Indifference curve analysis is based on _____ approach.
 - a) cardinal
 - b) ordinal
 - c) production
 - d) value of money
- 2) Revealed preference theory of demand is put forth by _____.
 - a) Robinson
 - b) Dr. Marshal
 - c) Samuelson
 - d) None of these
- 3) The economic question is question of _____.
 - a) Rarity
 - b) Choice
 - c) Required
 - d) Absolute competition
- 4) Joseph Bertrand assume _____ cost of production in his model.
 - a) zero
 - b) infinite
 - c) stable
 - d) rising
- 5) The distinction between the firm and industry disappears under conditions of.
 - a) perfect competition
 - b) monopoly
 - c) monopolist competition
 - d) oligopoly
- 6) ISO-quants are always _____ to origin.
 - a) concave
 - b) convex
 - c) parabolic
 - d) none of these
- 7) Price discrimination is the feather of _____ market.
 - a) monopoly
 - b) monopolist competition
 - c) oligopoly
 - d) perfect competition
- 8) According to modern theory of cost the average cost curve is _____ shaped.
 - a) U
 - b) N
 - c) C
 - d) L

- 9)** _____ Put the approaches to equilibrium.
- a) Chamberlin b) Euler
c) Cobb-Douglas d) Hicks
- 10)** The reasoning process from the general to the particular is known as _____.
- a) Deduction b) Induction
c) Development d) Model
- 11)** _____ is the basic of indifference curve analysis.
- a) scale of consumption b) scale of production
c) scale of preference d) scale of exchange
- 12)** Economics of scale can be measured with_____ economics.
- a) internal and external b) external
c) internal d) internation

Q.2 Write short answers. (Any Four)

12

- 1) What is scarcity of resources?
- 2) What is an internal economy?
- 3) What is product differentiation?
- 4) Whose are features of ISO-quants?
- 5) What is bilateral monopoly?
- 6) What is an internal economy?
- 7) Define substitution effect.

Q.3 Write short notes. (Any Two)

12

- 1) Defects in utility analysis.
- 2) Douglas production function.
- 3) Types of equilibrium.
- 4) Price discrimination.

Q.4 Broad Question. (Any One)

12

- 1)** Explain the revealed preference theory.

OR

- ## 2) Explain price and output determination under perfect Competitions

Q.5 Answer the following question in detail

12

Explain the merit and demerits of Inductive and Deductive methods.

Seat No.	
----------	--

Set P

एम.ए. (Economics) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा:मार्च/एप्रिल – २०२५
Economics of Growth and Development (230107102)

वार, दिनांक : शनिवार, १७-०५-२०२५

कमाल गुण : ६०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

- १) आर्थिक वृद्धी ही ---- तील वाढ दर्शविते.
 अ) वास्तव उत्पन्न ब) राष्ट्रीय उत्पन्न
 क) लोकसंख्या ड) बचत
- २) आर्थिक विकास अर्थव्यवस्थेत ---- बदल दर्शवितो.
 अ) संस्थात्मक ब) गुणात्मक
 क) तांत्रिक ड) सामाजिक
- ३) पहिला मानव विकास अहवाल ---- साली प्रकाशित झाला.
 अ) १९९१ ब) १९९०
 क) १९९७ ड) १९९८
- ४) ---- हा आर्थिक वृद्धी व विकास यावर परिणाम करणारा प्रभावी घटक आहे.
 अ) तंत्रज्ञान विकास ब) लोकसंख्या
 क) बेरोजगारी ड) भांडवल अभाव
- ५) गुंतवणूकीची पुरवठा बाजू व एकूण मागणी बाजू यांच्यातील सहसंबंध ----
 यांनी स्पष्ट केले.
 अ) हेरॉड ब) डोमर
 क) सोलो ड) मिसेस रॉबिन्सन
- ६) ए. के. प्रतिमानानुसार आर्थिक विकास प्रक्रियेमध्ये भांडवलाबरोबरच ----
 हा घटक महत्त्वाचा असतो.
 अ) तांत्रिक कार्यक्षमता ब) भांडवल उत्पादकता
 क) उत्पन्न कार्यक्षमता ड) बचत कार्यक्षमता

- ७) समतलीत विकासाचे समर्थन — यांनी केले.
 अ) प्रा. नक्स ब) प्रा. हर्षमन
 क) प्रा. सिंगर ड) प्रा. किंडलबर्जर
- ८) आर्थिक विकासासंबंधीचा किमान आवश्यक प्रयत्न सिद्धांत — यांनी मांडला.
 अ) गुन्नार मिडाल ब) पॉल सॅम्युअल्सन
 क) प्रो. हार्वे लायबेन्स्टिन ड) ए. सी. पिगू
- ९) मानव विकास निर्देशांकामध्ये — चा अभ्यास केला जातो.
 अ) आयुर्मान ब) ज्ञान
 क) जीवनमान दर्जा ड) वरील सर्व
- १०) — हा अल्प विकसित देशांचा प्रमुख व्यवसाय असतो.
 अ) शेती ब) व्यापार
 क) उद्योग ड) यापैकी नाही
- ११) श्रीमती जॉन रॉबिन्सन यांनी त्यांच्या सिद्धांतात — अर्थव्यवस्था ग्रहित धरले आहे.
 अ) खुली ब) बंदिस्त
 क) समांतर ड) वरील सर्व
- १२) सार्वत्रिक दारिद्र्य हे — देशांचे प्रमुख लक्षण असते.
 अ) विकसित ब) अविकसित
 क) विकसनशील ड) यापैकी नाही

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

१२

- १) आर्थिक विकास सिद्धांतातील सनातनवादी अर्थशास्त्रज्ञांचे योगदान स्पष्ट करा.
- २) दारिद्र्य व पर्यावरणीय समस्येवरील उपाय लिहा.
- ३) मानव संसाधन विकासाचे घटक स्पष्ट करा.
- ४) असमतोल विकासाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- ५) आर्थिक विकासाचे सामाजिक निकष सांगा.
- ६) बौद्धिक भांडवल संकल्पना स्पष्ट करा.

- प्र.३ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणत्याही दोन) १२
- १) शुंफटरचा विकास सिद्धांत लिहा.
 - २) मानवी संसाधन विकासाच्या समस्या स्पष्ट करा.
 - ३) आर्थिक वृद्धीवर परिणाम करणारे घटक लिहा.
 - ४) वाढत्या लोकसंख्येचे फायदे व तोटे सांगा.
- प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे तपशीलवार उत्तर द्या. १२
- १) लोकसंख्या संक्रमणाचा सिद्धांत सविस्तरपणे लिहा.
किंवा
 - २) आर्थिक वृद्धी संबंधित ए. के. प्रतिमान स्पष्ट करा.
- प्र.५ खालील प्रश्नाचे तपशीलवार उत्तर द्या. १२
- अविकसित देशांची वैशिष्ट्ये सविस्तरपणे लिहा.

Max. Marks: 60

12

- Page 4 of 5

- 8)** Minimum effort theory of economic development was propounded by _____.
a) Gunnar Myrdal b) Paul Samuelsson
c) Prof. Harvey Liebenstein d) A. C. Pingue
- 9)** _____ is a study in Human Development Index.
a) Life Expectancy b) Knowledge
c) Standard of Living d) All of The Above
- 10)** _____ is the prime occupation of Underdeveloped Countries.
a) Agriculture b) Industry
c) Trade d) None of The Above
- 11)** Mrs. Joan Robinson assumes _____ Economy in her Growth Model.
a) Free b) Closed
c) Parallel d) All of the Above
- 12)** Universal Poverty is a major feature of _____ countries
a) Developed b) Underdeveloped
c) Developing d) None of These

Q.2 Write short answers. (Any Four)

12

- 1) Briefly explain the Contribution of Classical Economists to Economic Development Theory.
- 2) Write solutions to Poverty and Environmental Problems.
- 3) Explain the components of Human Resource Development.
- 4) Explain the concept of Unbalanced Development.
- 5) State the Social Criteria of Economic Development
- 6) Explain the concept of Intellectual Capital.

Q.3 Answer the following questions. (Any 2)

12

- 1) Write Schumpeter's Theory of Development.
- 2) Explain the problems of Human Resource Development.
- 3) Write the factors affecting Economic Growth.
- 4) State the advantages and disadvantages of Increasing Population.

Q.4 Answer The Following Question in Detail (Any 1)

12

- a) Write the Theory of Population Transition in Detail.**

OR

- b) Write the A. K. Model related to the Economic Growth.**

Q.5 Answer the Following Question in Detail.

12

Write in detail the characteristics of underdeveloped Countries.

Seat No.	
-------------	--

Set	P
-----	---

एम.ए. (Economics) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा:
मार्च/एप्रिल – २०२५
Financial Institutions and Markets I (230107103)

वार, दिनांक : सोमवार, १९-०५-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

- १) — हा वित्तीय रचनेचा घटक आहे.

अ) वित्तीय साधने	ब) वित्तीय बाजारपेठ
क) वित्तीय संस्था	ड) वरील सर्व
- २) LM — मधील समतोल दर्शवितो.

अ) पैशाची मागणी आणि पुरवठा
ब) बचतीची मागणी आणि पुरवठा
क) वस्तूंची मागणी आणि पुरवठा
ड) भांडवलाची मागणी आणि पुरवठा
- ३) चलनविषयक धोरण — कडून राबविले जाते.

अ) व्यापारी बँक	ब) मध्यवर्ती बँक
क) सहकारी बँक	ड) खाजगी बँक
- ४) इ-बँकिंग मधील इ म्हणजे —.

अ) इंटरनेट	ब) इलेक्ट्रिक
क) इलेक्ट्रिकल	ड) इलेक्ट्रॉनिक
- ५) — हा डिजिटल अर्थव्यवस्थेचा घटक आहे.

अ) इ व्यवसाय	ब) इ वाणिज्य
क) इ व्यवसायमूलभूत सुविधा	ड) वरील सर्व
- ६) रोखतेचा सापळा ही संकल्पना — यांच्या नावाशी संबंधित आहे.

अ) जे एम केन्स	ब) जे बी से
क) ऍडम स्मिथ	ड) डॉ. मार्शल

- ७) जे. एम. केन्स यांच्या मते सट्टेबाजीच्या हेतूने केली जाणारी पैशाची मागणी
---- वर अवलंबून असते.
अ) उत्पन्न ब) व्याजदर
क) बचत ड) उपभोग
- ८) चलन निर्मितीची मक्तेदारी ---- कडे असते.
अ) व्यापारी बँक ब) सहकारी बँक
क) मध्यवर्ती बँक ड) वरील सर्व
- ९) युनिट ट्रस्ट ऑफ इंडिया ही ---- आहे.
अ) व्यापारी बँक ब) सहकारी बँक
क) गुंतवणूक बँक ड) वरील सर्व
- १०) रिटेल बँकिंग ---- म्हणून ओळखल्या जातात.
अ) सहकारी बँकिंग ब) वैयक्तिक बँकिंग
क) मध्यवर्ती बँकिंग ड) वरील सर्व
- ११) ---- बाजाराचा विकास हा वित्तीय बाजाराच्या विकासाचा निर्देशक आहे.
अ) भांडवल बाजार ब) सेवा बाजार
क) औद्योगिक बाजार ड) शेती बाजार
- १२) पतपैसा ---- कडून निर्माण केला जातो.
अ) सरकार ब) मध्यवर्ती बँक
क) आंतरराष्ट्रीय बँक ड) व्यापारी बँक

प्र.३ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

१२

- १) डिजिटल अर्थव्यवस्था ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- २) व्याजदर ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- ३) बँक रेट चा अर्थ सांगा.
- ४) मर्चेंट बँकिंग चा अर्थ सांगा.
- ५) चलनविषयक धोरण म्हणजे काय?
- ६) कोअर बँकिंग ही संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.३ थोडक्यात टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

१२

- १) व्याजाचा सनातनवादी सिद्धांत.
- २) चलनविषयक धोरणाची संख्यात्मक साधने.
- ३) इंटरनेट बँकिंग
- ४) सूक्ष्म वित्त पुरवठ्याचे महत्त्व

- प्र.४ सविस्तर उत्तर लिहा (कोणताही एक) १२
- १) इ बँकिंगचे गुणदोष स्पष्ट करा.
- किंवा
- २) वित्तीय व्यवस्थेची रचना स्पष्ट करा.
- प्र.५ मध्यवर्ती बँकेची कार्य स्पष्ट करा. १२

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Economics) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
March/April - 2025
Financial Institutions and Markets I (230107103)**

Day & Date: Monday, 19-05-2025
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative.

12

- 1) _____ is the factor of financial structure.
 - a) Financial instruments
 - b) Financial markets
 - c) Financial institutions
 - d) All the above
- 2) LM denotes the equilibrium between _____.
 - a) Demand and Supply of Money
 - b) Demand and Supply of Saving.
 - c) Demand and Supply of Goods
 - d) Demand and Supply of Capital
- 3) Monetary policy is implemented by _____.
 - a) Commercial Bank
 - b) Central Bank
 - c) Co-operative Bank
 - d) Private Bank
- 4) In E-Banking, E stands for _____.
 - a) Internet
 - b) Electric
 - c) Electrical
 - d) Electronic
- 5) _____ is the component of digital economy.
 - a) E-business
 - b) E-commerce
 - c) E-business Infrastructure
 - d) All the above
- 6) The concept of 'Liquidity trap' is related with the name of _____.
 - a) J.M. Keynes
 - b) J. B. Say
 - c) Adam Smith
 - d) Dr. Marshall
- 7) According to J. M. Kenes, demand for money for speculative motive is depend upon _____.
 - a) income
 - b) rate of interest
 - c) saving
 - d) consumption
- 8) _____ bank has a monopoly to create money.
 - a) Commercial Bank
 - b) Co-operative Bank
 - c) Central Bank
 - d) All the above

- 9) Unit Trust of India is a _____.
a) Commercial Bank b) Co-operative Bank
c) Investment Bank d) All the above
- 10) Retail banking is also known as a _____.
a) Co-operative Bank b) Personal Banking
c) Central Banking d) All the above
- 11) Development of _____ is the indicator of Financial development.
a) Capital market b) Service market
c) Industrial market d) Agriculture market
- 12) Credit money is created by _____.
a) Government b) Central Bank
c) International Bank d) Commercial Bank

Q.2 Write short answers. (Any Four)**12**

- 1) Explain the concept of digital economy.
- 2) Explain the concept of rate of interest.
- 3) State the meaning of bank rate.
- 4) State the meaning of merchant banking.
- 5) What is monetary policy.
- 6) Explain the concept of core banking.

Q.3 Write short answers. (Any Two)**12**

- 1) Classical theory of interest.
- 2) Quantitative instrument of monetary policy.
- 3) Internet Banking.
- 4) Importance of micro finance.

Q.4 Write the detail answer. (Any One)**12**

- a) Explain the merit and demerits of E-banking.

OR

- b) Explain the structure of financial system.

Q.5 Explain the functions of Central Bank.**12**

Seat No.	
----------	--

Set P

एम.ए. (Economics) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा:

मार्च/एप्रिल – २०२५

Research Methodology in Economics (230107105)

वार, दिनांक : शनिवार, २४-०५-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

- १) ——— ही संशोधनाची पहिली पायरी होय.
 - अ) संशोधनाचा आढावा
 - ब) संशोधन समस्या निश्चित करणे
 - क) अहवाल लेखन
 - ड) अंतिम निष्कर्ष
- २) हे आदर्श संशोधन अहवाल लेखनाचे लक्षण आहे.
 - अ) विचारांची स्पष्टता
 - ब) तांत्रिक परिभाषेचा वापर
 - क) विश्वसनीयता
 - ड) वरील सर्व
- ३) ——— हे प्राथमिक तथ्य संकलनाचे स्त्रोत आहे.
 - अ) निरीक्षण
 - ब) दैनंदिनी
 - क) चरित्र
 - ड) आत्मचरित्र
- ४) ——— संशोधकाला संशोधन आराखडा तयार करावा लागतो.
 - अ) संशोधन कार्य सुरु करण्यापूर्वी
 - ब) संशोधन पूर्ण झाल्यानंतर
 - क) अहवाल लेखन करताना
 - ड) वरील पैकी नाही
- ५) नमुना हा ——— असला पाहिजे.
 - अ) खूप लहान
 - ब) खूप मोठा
 - क) प्रातिनिधिक
 - ड) यापैकी नाही
- ६) संशोधनाचे उद्दिष्ट ——— असले पाहिजे.
 - अ) वास्तववादी
 - ब) अवास्तव
 - क) अनैतिक
 - ड) यापैकी नाही

- ७) मुलाखतीत किमान ——— व्यक्ती सहभागी असतात.
 अ) एक ब) दोन
 क) पाच ड) पाचपेक्षा जास्त
- ८) प्रश्नावलीतील प्रश्न ——— असावेत.
 अ) सोपे ब) आकलनीय
 क) उत्तर देण्याजोगे ड) वरील सर्व
- ९) ——— हे संभाव्यता नमुना पद्धतीचे उदाहरण आहे.
 अ) सोयीस्कर नमुना ब) उद्देशपूर्ण नमुना
 क) साधे यादृच्छिक नमुना ड) कोटा नमुना
- १०) ——— हे दुय्यम तथ्य संकलनाचे साधन आहे.
 अ) निरीक्षण ब) सार्वजनिक दप्तरे आणि अहवाल
 क) मुलाखती ड) प्रश्नावली
- ११) नमुना निवड ——— निकषांवर व्हावी लागते.
 अ) व्यक्तिनिष्ठ ब) पुर्वग्रह
 क) वस्तुनिष्ठ ड) यापैकी सर्व
- १२) निदानात्मक संशोधन आराखडयामध्ये ——— ला प्राधान्य असते.
 अ) समस्या निर्माण करणे ब) समस्येची सोडवणूक
 क) समस्येचे वर्णन ड) समस्येची सखोल माहिती

प्र.२ संक्षिप्त उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- १) निरीक्षणाचा अर्थ सांगा.
- २) संकल्पनेचे विविध प्रकार स्पष्ट करा
- ३) संशोधन आराखडयाचे महत्त्व स्पष्ट करा
- ४) अहवाल लेखनाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा
- ५) समाजिक संशोधन म्हणजे काय?
- ६) प्रश्नावलीचे फायदे सांगा

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन)

१२

- १) नमुना निवडीचे विविध प्रकार स्पष्ट करा
- २) मुलाखत तंत्राचे गुण-दोष लिहा
- ३) आदर्श अहवाल लेखनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा
- ४) गृहितकाचे महत्त्व विशद करा

- प्र.४ खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १२
- १) संशोधन आराखड्याचा अर्थ सांगून संशोधन आराखड्याचे प्रकार स्पष्ट करा.
किंवा
- २) उत्तम अहवाल लेखनाची वैशिष्ट्ये सांगा
- प्र.५ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. १२
- तथ्य संकलन म्हणजे काय? तथ्यसंकलनाचे प्राथमिक व द्वितीय स्त्रोत स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Economics) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination:
March/April - 2025
Research Methodology in Economics (230107105)**

Day & Date: Saturday, 24-05-2025
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative.

12

- 1) _____ is a first stage of Research.
 - a) Survey of literature
 - b) Formulation of Research Problem
 - c) Report writing
 - d) Final Conclusion
- 2) _____ is the feature of good research report writing.
 - a) Clarity of ideas
 - b) Use of technical terminology
 - c) Reliability
 - d) all of the above
- 3) _____ is a source of primary data collection.
 - a) Observation
 - b) Hypothesis
 - c) Questionnaire
 - d) None of the above
- 4) The Researcher has to prepare the research design _____.
 - a) Before starting research work
 - b) After research work
 - c) At the time of writing Report
 - d) None of the above
- 5) A sample should be _____.
 - a) Very small
 - b) Very big
 - c) Representative
 - d) None of the above
- 6) The objective of research should be _____.
 - a) Realistic
 - b) unrealistic
 - c) unethical
 - d) none of the above
- 7) At least _____ people are involved in interview.
 - a) One
 - b) Two
 - c) Five
 - d) More than five
- 8) Question in the questionnaire should be _____.
 - a) Simple
 - b) Understandable
 - c) Answerable
 - d) all of the above

- 9) Which of the following is an example of a probability sampling method?
a) Convenience sampling b) Purposive sampling
c) Simple random sampling d) Quota sampling
- 10) _____ is an instrument of secondary data collection.
a) Observation b) Public records and reports
c) Interviews d) Questionnaire
- 11) The sample selection has to be on _____ criteria.
a) Subjective b) Prejudice
c) Objective d) All of these
- 12) In Diagnostic research design has priority for _____.
a) Problem formulation b) Problem solving
c) Problem description d) Problem in-depth understanding

Q.2 Write short answers. (Any Four)**12**

- 1) State the meaning of Observation.
- 2) Explain the types of Concept.
- 3) Explain significance of research design.
- 4) Explain the objectives of report writing.
- 5) What is social research?
- 6) State the advantages of questionnaires.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two)**12**

- 1) Explain types of sample selection.
- 2) Write the merits and demerits of interview technique.
- 3) Explain the characteristics of ideal report writing.
- 4) Explain the significance of the hypothesis.

Q.4 Answer the following question in detail. (Any One)**12**

- 1) State the meaning of research design and explain the types of research design.

OR

- 2) State the characteristics of good report writing.

Q.5 Answer the following question in detail.**12**

What is data collection? Explain the primary and secondary sources of data collection.

- ८) लघुउद्योग हे प्रामुख्याने ——— असतात.
अ) भांडवल प्रधान ब) जमिन प्रधान
क) श्रम प्रधान ड) यापैकी नाही
- ९) भारताला ——— हा फायदा बहुराष्ट्रीय कंपन्यांमुळे होतो.
अ) परकीय गुंतवणुकीत वाढ ब) तंत्रज्ञान हस्तांतरात वाढ
क) निर्यातीमध्ये वाढ ड) वरील सर्व
- १०) सार्जेन्ट फ्लोरेन्स यांनी औद्योगिक स्थान निश्चितीचा ——— सिध्दांत मांडला.
अ) विगमन पद्धत ब) निगमन पद्धत
क) आधुनिक पद्धत ड) यापैकी नाही
- ११) ——— हे उद्योग ग्रामीण विकासात महत्त्वाची भूमिका पार पाडतो.
अ) कृषी आधारित ब) आयटी
क) ऑटोमाबाईल ड) यापैकी नाही
- १२) मोठे उद्योग हे प्रामुख्याने ——— असतात.
अ) जमीन प्रधान ब) श्रम प्रधान
क) भांडवल प्रधान ड) यापैकी नाही.

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

१२

- १) उद्योगांचे वर्गीकरण स्पष्ट करा.
- २) औद्योगिक उत्पादकता ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- ३) उद्योगांचे स्थानिकीकरण ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- ४) उद्योगाची कार्यक्षमता ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- ५) उद्योगाचे स्थानिकीकरणाचे घटक सांगा.
- ६) बहुराष्ट्रीय कंपन्यांची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.३ थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

१२

- १) ग्रामीण विकासात उद्योगांची भूमिका
- २) उद्योगांच्या स्थानिकीकरणाच्या समस्या
- ३) लघु उद्योगांच्या समस्या
- ४) उद्योग संस्थेची उद्दिष्टे

- प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- १) आर्थिक विकासात उद्योगांची भूमिका स्पष्ट करा.
किंवा
- २) अल्फ्रेड वेबर यांच्या उद्योगाचे स्थान निश्चितीचा सिध्दांत स्पष्ट करा.
- प्र.५ औद्योगिक उत्पादकता निर्धारित करणारे घटक स्पष्ट करा. १२

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Economics) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
March/April - 2025
Industrial Economics - I (230107106)**

Day & Date: Monday, 26-05-2025
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative.

12

- 1) Economic inequality in decreases due to _____.
 a) Small Scale Industries b) Large Scale Industries
 c) Foreign Industries d) None of these
- 2) _____ is the subject matter of industrial economics
 a) Classification of Industries b) Localization of Industries
 c) Industrial Finance d) All the above
- 3) _____ is the objective of firm
 a) To earn maximum profit b) To Increase in sales
 c) To reducing production cost d) All the above
- 4) The book "Theory of Location of Industries" was written by _____.
 a) Dr. Marshall b) Alfred Weber
 c) Adam Smith d) J. M. Keynes
- 5) Generally relationship between size of firm and productivity are _____.
 a) Constant b) Negative
 c) Positive d) Inverse
- 6) The concept of "Locational Triangle" is relate with the name of _____.
 a) Alfred Weber b) Recardo
 c) Dr. Marshall d) J. M. Keynes
- 7) The Ministry of Micro, Small and Medium enterprises established in the year _____.
 a) 1951 b) 1991
 c) 2007 d) 2014
- 8) Small scale industries are mainly _____.
 a) Capital intensive b) Land intensive
 c) Labour intensive d) None of these

- 9) _____ is the benefit of multinational company to India.
 a) Increase in foreign Investment
 b) Increase in technology transfer
 c) Increase in export
 d) All the above
- 10) Sergeant flowrence was introduced _____ theory of industrial location
 a) Deductive method b) Inductive method
 c) Modern method d) All the above
- 11) _____ industry plays an important role in rural development.
 a) Agro-based b) IT
 c) Automobile d) None of these
- 12) Large scale industries are mainly _____.
 a) Land intensive b) Labour intensive
 c) Capital Intensive d) None of these

Q.2 Write short answers. (Any Four)**12**

- 1) Explain the classification of industries
- 2) Explain the concept of industrial productivity
- 3) Explain the concept localization of industry
- 4) Explain the concept of efficiency of firm
- 5) State the factors determining location of industry
- 6) Explain the role of multinational companies

Q.3 Write short notes. (Any Two)**12**

- 1) Role of industry in rural development
- 2) Problems of industrial localization
- 3) Problems of small scale industries
- 4) Objectives of firm

Q.4 Answer the following questions. (Any One)**12**

- 1) Explain the role of industry in economic development.

OR

- 2) Explain the Webers theory of industrial location.

Q.5 Explain the factors determining industrial productivity.**12**

Seat No.	
-------------	--

Set	P
-----	---

एम.ए. (Economics) (सत्र — I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल — २०२५
Indian Economic Policy - I (230107107)

वार, दिनांक : सोमवार, २६-०५-२०२५
 वेळ: दुपारी : ०३:०० ते ०५:३०

कमाल गुण : ६०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२**
- १) शाश्वत विकास ध्येयांमध्ये ——— उद्दिष्टे आणि ——— लक्ष्य समाविष्ट आहेत.
 अ) १७ गोल आणि १३२ लक्ष्य ब) १७ गोल आणि १६९ लक्ष्य
 क) १५ गोल आणि १२३ लक्ष्य ड) वरील पैकी नाही
- २) मानव विकास निर्देशांक (HDI) ची गणना ——— हे संकेतक वापरले जात नाही.
 अ) आयुर्मान अपेक्षा ब) शिक्षण
 क) दरदोई उत्पन्न ड) सामाजिक असमानता
- ३) बाराव्या पंचवार्षिक योजनेत ——— ला प्राधान्य देण्यात आली आहे.
 अ) शाश्वत आणि सर्वसमावेशक वाढ
 ब) सामाजिक न्याय आणि समानता
 क) अन्न, काम आणि उत्पादकता
 ड) आत्मनिर्भरता प्राप्त करणे.
- ४) २०११ च्या जनगणनेनुसार भारतातील दारिद्र्य रेषेखालील (BPL) टक्केवारी ——— आहे.
 अ) ३२ % ब) २२ %
 क) ४२ % ड) ३५ %
- ५) भारतातील गरिबीचा अंदाज ——— द्वारे वर्तवला जातो.
 अ) नीती आयोगाचे टास्क फोर्स ब) CSO
 क) NSSO ड) RBI

- ६) ग्रामीण ते शहरी स्थलांतराची प्रक्रिया प्रामुख्याने ——— मुळे घडून येते.
 अ) औद्योगिकीकरण आणि नोकरीच्या संधी
 ब) कृषी प्रगती आणि ग्रामीण विकास
 क) सांस्कृतिक प्राधान्ये आणि परंपरा
 ड) शहरीकरणाला परावृत्त करणारी सरकारी धोरणे
- ७) ——— पद्धत ही उत्पन्न आणि उपभोगाच्या पातळीच्या आधारे गरिबी मोजते.
 अ) द्वारिद्वय मर्यादा
 ब) गरीबी पट्टी
 क) द्वारिद्वय पट्टी
 ड) द्वारिद्वय रेषा
- ८) २०११ च्या जनगणनेनुसार, भारतात एकूण प्रजनन दर (TFR) ——— इतका आहे.
 अ) २.१
 ब) २.३
 क) २.४
 ड) २.०
- ९) पहिला मानव विकास अहवाल ——— साली प्रकाशित झाला.
 अ) १९९१
 ब) १९९०
 क) १९९७
 ड) १९९८
- १०) अविकसित देशांचे ——— हे वैशिष्ट्ये आहे.
 अ) कमी दरडोई उत्पन्न
 ब) आर्थिक विषमता
 क) द्वारिद्वयाचे दुष्टचक्र
 ड) यापैकी सर्व
- ११) निती आयोगाची स्थापना ——— रोजी झाली.
 अ) १ जानेवारी २०१५
 ब) २५ जानेवारी २०१६
 क) १४ मे २०१४
 ड) १ जुलै २०१५
- १२) भारतीय राज्यघटनेतील पंचवार्षिक योजनांची संकल्पना ——— देशाकडून स्विकारण्यात आली.
 अ) रशिया
 ब) इंग्लंड
 क) युके
 ड) जर्मनी

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

१२

- १) भारतातील प्रादेशिक विषमता स्पष्ट करा.
- २) पर्यावरण संवर्धनाची गरज स्पष्ट करा.
- ३) भारतातील लोकसंख्येची कल स्पष्ट करा.
- ४) मानव विकास निर्देशांकाचे निर्देशक स्पष्ट करा.
- ५) आर्थिक विकासाचे निर्देशक स्पष्ट करा.
- ६) भारतातील ऊर्जा संसाधनांची सध्यास्थिती लिहा.

- प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणत्याही दोन) १२
- १) भारतातील ग्रामीण –शहरी स्थलांतर स्पष्ट करा.
 - २) भारतीय नियोजनाची उद्दिष्टे लिहा.
 - ३) शाश्वत विकासाचे वर्णन करा.
 - ४) भारतातील लोकसंख्येची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- प्र.४ खालील प्रश्नाची तपशीलवार उत्तर द्या (कोणताही एक) १२
- १) आर्थिक विकासातील शासनाची भूमिका स्पष्ट करा.
किंवा
 - २) निती आयोगाची संघटना आणि कार्ये लिहा.
- प्र.५ खालील प्रश्नांचे सविस्तर उत्तर लिहा. १२
- भारतातील गरिबीचे कारण सांगा आणि गरिबी कमी करण्यासाठी उपाय सांगा.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Economics) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
March/April - 2025
Indian Economic Policy - I (230107107)**

Day & Date: Monday, 26-05-2025
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. 12

- 1) The Sustainable Development Goals comprises of how many goals and targets?

a) 17 goals and 132 targets	b) 17 goals and 169 targets
c) 15 goals and 123 targets	d) none of the above
- 2) Which of the following indicators is NOT used to calculate Human Development Index (HDI).

a) Life Expectancy	b) Education
c) Per Capita Income	d) Social Inequality
- 3) Which one among the following was the focus of the Twelfth Five – Year Plan?

a) Sustainable and Inclusive Growth
b) Social Justice and Equality
c) Food, Work and Productivity
d) Attainment of Self -reliance
- 4) What is the below poverty line (BPL) percentage in India as per the 2011 census?

a) 32%	b) 22%
c) 42%	d) 35%
- 5) Poverty estimation in India is carried out by _____.

a) NITI Aayog's task force	b) CSO
c) NSSO	d) RBI
- 6) The process of rural to urban migration is primarily driven by _____.

a) Industrialization and job opportunities
b) Agricultural advancements and rural development
c) Cultural preferences and traditions
d) Government policies discouraging urbanization
- 7) Which of the following methods measures poverty on the basis of income and consumption levels?

a) Poverty limit	b) Poverty bar
c) Poverty band	d) Poverty line

- 8)** According to Census 2011, how much was the Total Fertility Rate (TFR) in India?

a) 2.1	b) 2.3
c) 2.4	d) 2.0
- 9)** First Human Development Report Published in the year ____.

a) 1991	b) 1990
c) 1997	d) 1998
- 10)** _____ is characteristic of under developed countries.

a) Low Per Capita Income	b) Economic Disparity
c) Vicious circle of poverty	d) All of these
- 11)** When was NITI Aayog established?

a) 1 January 2015	b) 25 January 2016
c) 14 May 2014	d) 1 July 2015
- 12)** The concept of five-year plans in the Constitution of India is borrowed from ____.

a) Russia	b) England
c) The United States	d) Germany

Q.2 Write short answers. (Any Four)

12

- 1) Explain the Regional Imbalance in India.
- 2) Explain the Need of Environment Conservation
- 3) Write the Demographic Trends in India.
- 4) Explain the Indicators of Human Development Index.
- 5) Explain the Indicators of economic Development.
- 6) Write Present Position of Energy Resources in India.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two)

12

- 1) Discuss on Rural- Urban Migration in India.
- 2) Write Objectives of Planning in India.
- 3) Describe the Sustainable Development.
- 4) Explain the Demographic Features of India.

Q.4 Answer the following question in detail. (Any One)

12

- 1) Explain the Role of State in Economic Development.**

OR

- 2) Describe the Organisation and Functions of NITI Aayog.**

Q.5 Answer the following question in detail

12

Describe the Cause of Poverty in India and give Measures to Reduce Poverty.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

एम्.ए. (Economics) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा:
मार्च/एप्रिल – २०२५
Principles & Practice of Co-Operation I (230107104)

वार, दिनांक : बुधवार, २८-०५-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०४:३०

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

- १) — यांना आधुनिक सहाकारी चळवळीचा जनक म्हणून ओळखले जाते.
 अ) रॉबर्ट ओवेनन ब) रायफेझन
 क) शुल्झे ड) विल्यम किंग
- २) जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक — च्या संघटना आहेत.
 अ) पी ए सी एस ब) एस सी बी एस
 क) एल डी बी एस ड) नाबार्ड
- ३) — या संस्था कृषी आणि ग्रामीण विकास बँक म्हणूनही ओळखल्या जातात.
 अ) प्रादेशिक ग्रामीण बँक
 ब) नागरी सहकारी बँक
 क) भूविकास बँका
 ड) प्राथमिक कृषी सहकारी पतपुरवठा संस्था
- ४) सहकारी पतपुरवठा चळवळ सुरू करणारा जगातील पहिला देश म्हणजे — होय.
 अ) भारत ब) इटली
 क) फ्रान्स ड) जर्मनी
- ५) सर्व व्यवहार रोखीने हे — चे तत्त्व आहे.
 अ) रॉशडेल ब) रायफेझन
 क) शुल्झ ड) हे सर्व
- ६) सहकारी चळवळीचा मुख्य हेतु — हा आहे.
 अ) भांडवल निर्मिती ब) नफा हेतू
 क) राजकीय हेतू ड) सेवा हेतू

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- १) दीर्घ मुदतीचे कर्ज म्हणजे काय?
 - २) नागरी सहकारी बँकेची व्याख्या द्या.
 - ३) मिश्र अर्थव्यवस्था म्हणजे काय?
 - ४) प्राथमिक सहकारी कृषी पतपुरवठा संस्थांची दोन समस्या सांगा.
- प्र.३ टीप लिहा. 0६
- जागतिक सहकारी चळवळीचा उदय.
- प्र.४ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणत्याही एका) १२
- १) सहकाराची मॅचेस्टरच्या तत्वांची चर्चा करा.
 - २) राज्य सहकारी बँकेची रचना आणि समस्या स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

Set

P

**M.A. (Economics) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
March/April - 2025
Principles & Practice of Co-Operation I (230107104)**

Day & Date: Wednesday, 28-05-2025
Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Rewrite Sentence by choosing the correct options given below. 06

- 1) _____ is known as a father of modern co-operative movement.

a) Robert Owen	b) Raiffeisen
c) Schultze	d) William King.

- 2) District Central Co-operative Banks are the organization of _____.

a) PACs	b) SCBs
c) LDBs	d) NABARD

- 3) _____ are also known as 'Agricultural and Rural Development Banks'.

a) Regional Rural Banks
b) Urban Co-operative Banks
c) Land Development Banks
d) Primary Agricultural Credit Co-operatives.

- 4) A first country to start co-operative credit movement in the world is _____.

a) India	b) Italy
c) France	d) Germany

- 5) All trading in cash is _____ principle.

a) Rochdale	b) Raiffeisen
c) Schultze	d) all of these

- 6) The main motto of co-operative movement is _____.

a) capital formation	b) profit motive
c) political motive	d) voluntary motive

Q.2 Answer the following questions (Any Two) 06

- a) What is long term loan?
- b) Define Urban Co-operative Bank.
- c) What is mixed economy?
- d) State two problems of primary co-operative Agricultural Credit Society.

- Q.3 Short Note** **06**
Origin of Co-operative movement in the world.
- Q.4 Answer the following broad question. (Any One)** **12**
a) Discuss about the Manchester's principles of co-operation.
OR
b) Explain the structure and problems of state co-operative banks.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

एम.ए. (Economics) (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा:

मार्च/एप्रिल – २०२५

Micro Economic Analysis II (230107201)

वार, दिनांक : बुधवार, १४-०५-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

१) ——— च्या मते संपत्तीच्या पूर्ण समान वाटपामुळे महत्तम सामाजिक कल्याण साध्य होते.

अ) पॅरेटो

ब) पिगु

क) अॅरो

ड) कॅल्डोर

२) आभासी खंडाची कल्पना सर्वप्रथम ——— यांनी मांडली.

अ) रिकार्डो

ब) मार्शल

क) श्रीमती रॉबिन्सन

ड) पिंगर

३) व्याजाचा रोकड प्राधान्यता सिद्धांत ——— शी संबंधित आहे.

अ) पत पैसा

ब) पैशाची मागणी

क) भांडवल

ड) वरीलपैकी नाही

४) ——— यांनी नफा महत्तमीकरणाला पर्याय म्हणून विक्रीचे महत्तमीकरण सुचविले.

अ) विल्यमसन

ब) बेन

क) मारिस

ड) बाऊमोल

५) विभाजनाच्या सिद्धांताचा संबंध ——— घटकाशी आहे.

अ) वैयक्तिक

ब) कार्यात्मक

क) विभागीय

ड) सर्वसाधारण

६) कार्ल मार्क्सचा उत्पन्न आणि विभाजनाचा सिद्धांत ——— शी संबंधित आहे.

अ) नवप्रवर्तन

ब) धोका आणि अनिश्चितता

क) श्रममूल्य

ड) यापैकी नाही

- ७) कॅल्डोर-हिक्स कसोटी ——— यावर आधारीत आहे.
 अ) राष्ट्रीय उत्पन्न ब) दरडोई उत्पन्न
 क) कल्याण मापन ड) नुकसानभरपाई तत्व
- ८) व्याजाचा आधुनिक सिद्धांत ——— यांनी मांडला.
 अ) स्मिथ ब) बेन
 क) प्रो. हिक्स आणि प्रो. हॅन्सन ड) पॅरेटो
- ९) खंडविषयक आधुनिक सिद्धांत ——— यांनी मांडला.
 अ) डॉ. मार्शल ब) बेन
 क) स्मिथ ड) वालरास
- १०) नफ्याचा अनिश्चितता पत्करण्याबाबतचा सिद्धांत ——— यांनी मांडला.
 अ) वॉकर ब) मार्शल
 क) नाईट ड) वरीलपैकी नाही
- ११) पॅरेटो युक्ततम ——— यांच्याशी संबंधित आहे.
 अ) उपयोगिता ब) उत्पादन
 क) कल्याण ड) वरीलपैकी नाही
- १२) मर्यादीत किंमत ——— असते.
 अ) नवीन उद्योगांना आकर्षित करणारी
 ब) नवीन उद्योगांना आकर्षित करणारी नसते
 क) नफा महत्तमीकरण करणारी
 ड) वरीलपैकी नाही

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- १) सीमांत भैतिक उत्पादकता म्हणजे काय?
- २) मर्यादीत किंमत म्हणजे काय?
- ३) धोका पसरविणे म्हणजे काय?
- ४) आभासी खंड म्हणजे काय?
- ५) कल्याण म्हणजे काय?
- ६) वेतन म्हणजे काय?

प्र.३ टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

१२

- १) पिगुचे कल्याणकारी अर्थशास्त्राविषयी चर्चा करा.
- २) शोधाचे अर्थशास्त्र संकल्पना स्पष्ट करा.
- ३) पॅरेटोची युक्ततमतेची संकल्पना स्पष्ट करा.
- ४) मार्क्सचा विभाजनाबाबचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

- प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १२
- १) व्याजाचा आधुनिक सिद्धांत स्पष्ट करा.
किंवा
- २) बाळमोल यांचे विक्री उत्पन्न महत्तमीकरण प्रतिमान स्पष्ट करा.
- प्र.५ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १२
- विभाजनाचा सीमांत उत्पादकता सिद्धांताची सविस्तर चर्चा करा.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Economics) (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
March/April - 2025
Micro Economic Analysis II (230107201)**

Day & Date: Wednesday, 14-May-2025
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative.

12

- 1) According to _____ a perfectly equal distribution of wealth will maximize social welfare.
 - a) Pareto
 - b) Pigou
 - c) Arrow
 - d) Kaldor
- 2) The idea of quasi rent was first presented by _____.
 - a) Recordo
 - b) Marshall
 - c) Mrs. Robison
 - d) Pinger
- 3) Liquidity Preference theory of interest is concerned with _____.
 - a) Credit money
 - b) Demand for money
 - c) Capital
 - d) None of the above
- 4) _____ suggested the importance of sales as an alternative of profit maximization.
 - a) Williamson
 - b) Ben
 - c) Marries
 - d) Baumol
- 5) The theory of division has to with the _____ element.
 - a) Personal
 - b) functional
 - c) sectional
 - d) general
- 6) The Karl Marx theory of Income and distribution is related to _____.
 - a) innovation
 - b) risk and uncertainty
 - c) labour value
 - d) None of these
- 7) Kaldor-Hicks criterion is related with _____.
 - a) National Income
 - b) Per capita income
 - c) Welfare measure
 - d) Compensation principle
- 8) Modern theory of Interest has been put forward by _____.
 - a) Smith
 - b) Bain
 - c) Prof. Hicks and Prof. Hansen
 - d) Pareto

- 9)** Modern Theory of rent has been put forward by _____
- a) Dr. Marshall b) Bain
c) Smith d) Walras
- 10)** Uncertainty Bearing Theory of Profit has been put forward by—.
- a) Walkar b) Marshall
c) Knight d) None of the above
- 11)** Parato Optimality is concern with _____
- a) utilization b) production
c) welfare d) None of the above
- 12)** Price limiting is _____
- a) Attractive to the new firm b) Non attractive to the new firm
c) Profit maximizing d) None of the above

Q.2 Answer the following questions. (Any Four) **12**

- 1) What is marginal physical productivity?
- 2) What is means by price limiting?
- 3) What is risk spreading?
- 4) What is mean by quasi rent?
- 5) What is welfare?
- 6) What is wage?

Q.3 Write short notes. (Any Two) **12**

- 1) Discuss about pigovian welfare economics.
- 2) Explain the concept of economics of search.
- 3) Explain the concept of parato optimality.
- 4) Explain the Marxian theory of distribution.

Q.4 Answer the following broad questions. (Any One) 12

- a)** Explain the modern theory of interest.

OR

- b) Explain Baumol's sales revenue maximisation model.**

Q.5 Answer the following broad question. 12

Discuss fully marginal productivity theory of distribution.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

एम.ए. (Economics) (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा:

मार्च/एप्रिल – २०२५

Economics of Growth and Development (230107202)

वार, दिनांक : शुक्रवार, १६-०५-२०२५

कमाल गुण : 60

वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

१) औद्योगिकीकरणामुळे ——— होते.

अ) रोजगार निर्मिती	ब) व्यापाराचा विस्तार
क) संसाधनांचा योग्य उपयोग	ड) वरील सर्व

२) पायाभूत सुविधा विकासामध्ये ——— यांचा समावेश होतो.

अ) रस्ते	ब) रेल्वे
क) संवाद व्यवस्था	ड) वरील सर्व

३) नवीन कृषी तंत्रज्ञानाची वैशिष्ट्यपूर्ण बाब म्हणजे——.

अ) उच्च उत्पादकता बियाणांचा वापर
ब) रासायनिक खतांचा वापर
क) अनेक पीक पद्धती
ड) वरील सर्व

४) शाश्वत शेती म्हणजे कृषी क्षेत्राचा ——— विकास.

अ) पर्यावरणस्नेही	ब) तंत्रज्ञानस्नेही
क) भांडवलस्नेही	ड) वरीलपैकी काहीही नाही

५) भांडवलप्रधान उत्पादन तंत्र म्हणजे भांडवलाचा ——— वापर.

अ) कमी	ब) न्यूनतम
क) जास्त	ड) काहीही नाही

६) TRIPS चे संबंध ——— शी आहे.

अ) बौद्धिक संपदा	ब) पर्यटन
क) संवाद व्यवस्था	ड) काहीही नाही.

- ७) नवीन कृषी तंत्रज्ञानाच्या अंमलबजावणीचे परिणाम म्हणजे——.
- अ) हरित क्रांती ब) निळी क्रांती
क) पांढरी क्रांती ड) काहीही नाही
- ८) WHO ची स्थापना ——— मध्ये झाली.
- अ) १९७५ ब) १९८५
क) १९९५ ड) २००५
- ९) —— हे वित्तीय धोरणाचे साधन आहे.
- अ) कर ब) बँक दर
क) रोखपत्रांची देवाणघेवाण ड) रोख राखीव दर
- १०) GATT चा संबंध ——— क्षेत्राशी आहे.
- अ) शेती ब) उद्योग
क) व्यापार ड) काहीही नाही
- ११) थेट परदेशी गुंतवणूक ही —— चा महत्त्वाचा निर्देशांक आहे.
- अ) सामाजिक विकास ब) सांस्कृतिक विकास
क) आर्थिक विकास ड) काहीही नाही
- १२) —— ही राजकोषीय धोरणाची साधने आहेत.
- अ) कर आकारणी ब) सरकारी संशोधन
क) सरकारी कर्ज घेणे ड) वरीलपैकी काहीही नाही.

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- १) छाया किंमतीची (Shadow Prices) संकल्पना स्पष्ट करा.
- २) कृषी क्षेत्रात नव्या तंत्रज्ञानाचे महत्त्व लिहा.
- ३) शाश्वत शेतीची संकल्पना लिहा.
- ४) मौद्रिक धोरण म्हणजे काय?
- ५) GATT संकल्पना स्पष्ट करा.
- ६) थेट परदेशी गुंतवणूकीचे महत्त्व लिहा.

प्र.३ थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

१२

- १) खर्च—लाभ विश्लेषण
- २) जागतिक व्यापार संघटन (WHO)
- ३) पायाभूत सुविधांची संकल्पना स्पष्ट करा.
- ४) देशांतर्गत कर्ज संकल्पना स्पष्ट करा.

- प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२
- १) विकसनशील देशांमध्ये औद्योगिकीकरणाचे महत्त्व लिहा.
किंवा
- २) विकसनशील देशांतील मौद्रिक धोरणाची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्र.५ राजकोषीय धोरणाची संकल्पना व महत्त्व स्पष्ट करा. १२

Seat No.	
----------	--

Set **P**

**M.A. (Economics) (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
March/April – 2025
Economics of Growth and Development (230107202)**

Day & Date: Friday, 16-05-2025
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative.**12**

- 1) Industrialization leads to _____.
 a) Employment generation b) Expansion of Trade
 c) Optimum utilization of resources
 d) All the above
- 2) Infrastructural development includes development _____.
 a) Road b) Railway
 c) Communication d) All of the above
- 3) _____ is the characteristics feature of new Agricultural Technology.
 a) Use of HYV Seeds b) Use of Chemical fertilization
 c) Multiple cropping d) All the above
- 4) Sustainable agriculture means _____ development of agriculture sector.
 a) Eco friendly b) Techno friendly
 c) Capital friendly d) None of the above
- 5) Capital intensive production technique means _____ use capital.
 a) Less b) Minimum
 c) More d) None of the above
- 6) TRIPS are related with _____.
 a) Intellectual property b) Tourism
 c) Tele Communication d) None of the above
- 7) _____ is the outcome of implementation of New Agricultural Technology.
 a) Green revolution b) Blue revolution
 c) White revolution d) None of the above
- 8) WTO comes into exists in _____.
 a) 1975 b) 1985
 c) 1995 d) 2005

- 9)** _____ is an instrument of Fiscal Policy.
- a) Tax b) Bank Rate
c) Transaction of debentures d) Cash reserve ratio
- 10)** GATT is related with_____ sector.
- a) Agriculture b) Industry
c) Trade d) None of the above
- 11)** Foreign Direct Investment is an important Indicator of _____.
a) Social development b) Cultural development
c) Economic development d) None of the above
- 12)** _____ are the tools of fiscal policy.
a) Taxation b) Government Research
c) Government borrowing d) None of the above

Q.2 Write short answers. (Any Four)

12

- 1) Explain the concept of Shadow Prices
- 2) Importance of New Technology in agriculture.
- 3) Sustainable agricultural Growth.
- 4) What is monetary policy?
- 5) Explain the concept of GATT.
- 6) Importance of Foreign Direct Investment.

Q.3 Write short notes. (Any Two)

12

- 1) Cost Benefit Analysis
- 2) World Trade Organization
- 3) Explain the concept of Infrastructure.
- 4) Explain the concept of Domestic Borrowing.

Q.4 Broad Question. (Any One)

12

- a)** Explain the importance of Industrialization in developing countries.

OR

- b)** Explain the role of monetary policy in developing countries

Q.5 Explain the concept and importance of Fiscal Policy.

12

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

एम.ए. (Economics) (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा:

मार्च/एप्रिल – २०२५

Financial Institutions and Markets II (230107203)

वार, दिनांक : मंगळवार, २०-०५-२०२५

कमाल गुण ६०

वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

१) जागतिक बँकेची स्थापना ——— साली झाली.

अ) १९४४

ब) १९५१

क) १९९१

ड) २००१

२) भारतीय रोखे बाजारांचा ——— हे निर्देशक आहे.

अ) सेन्सेक्स

ब) निफ्टी

क) अ आणि ब

ड) यापैकी नाही

३) भारतातील पहिला रोखे बाजार हा ——— येथे सुरू झाला.

अ) चेन्नई

ब) पुणे

क) मुंबई

ड) दिल्ली

४) बाजारांमध्ये कोषागार हुड्या ——— निर्गमित होते.

अ) एस. बी. आय

ब) मध्यवर्ती बँक

क) केंद्रसरकार

ड) यापैकी नाही

५) IFC ची स्थापना ——— मध्ये झाली.

अ) १९४५

ब) १९५५

क) १९६५

ड) १९७५

६) IRDA चे नियंत्रण ——— करते.

अ) राज्य सरकार

ब) नाबार्ड

क) UTI

ड) सेबी

७) व्यापारी पत्र ——— कडून वितरीत केली जातात.

अ) RBI

ब) सहकारी बँक

क) नाबार्ड

ड) कंपनी

- ८) कोषागार हुंडी बाजार हा ---- बाजाराचा उपबाजार आहे.
 अ) भांडवल ब) आंतरराष्ट्रीय
 क) वस्तू ड) नाणेबाजार
- ९) आंतरराष्ट्रीय वित्त महामंडळाची स्थापना ---- ला मदत करण्यासाठी झाली.
 अ) सहकारी उद्योग ब) संयुक्त भांडवली उद्योग
 क) खाजगी उद्योग ड) सरकारी उद्योग
- १०) भारतातील रोखे आणि विनिमय महामंडळ ---- शी संबंधित आहे.
 अ) नाणे बाजार ब) सार्वजनिक बाजार
 क) वस्तू बाजार ड) भांडवल बाजार
- ११) नाणे बाजार आणि भांडवल बाजार हे ---- बाजारांचे घटक आहेत.
 अ) अंतर्गत ब) आंतरराष्ट्रीय
 क) सेवा ड) वित्तिय
- १२) पूर्वरचना आणि विकासासाठी आंतरराष्ट्रीय बँकेला ---- म्हणून ओळखले जाते.
 अ) जागतिक बँक ब) IMF
 क) RBI ड) नाबार्ड

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

१२

- १) आंतरराष्ट्रीय रोखता म्हणजे काय?
- २) युरो चलन बाजाराची कार्ये.
- ३) राजकोषीय हुंडी बाजार म्हणजे काय?
- ४) तरता विनिमय दर म्हणजे काय?
- ५) शेअर बाजार म्हणजे काय?
- ६) पतनिर्मिती म्हणजे काय?

प्र.३ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

१२

- १) सरकारी रोखे बाजार
- २) नाणेबाजारांची भूमिका
- ३) भांडवल बाजाराची कार्ये
- ४) सेबीची कार्ये

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक)

१२

- १) आंतरराष्ट्रीय वित्त महामंडळाची उद्दिष्ट्ये व कार्ये स्पष्ट करा.
 किंवा
- २) जागतिक बँकेची कार्ये सांगा.

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न

१२

अशियन विकास बँकेची उद्दिष्टये व कार्ये स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Economics) (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
March/April – 2025
Financial Institutions and Markets II (230107203)**

Day & Date: Tuesday, 20-05-2025
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative.

12

- 1)** World Bank established _____ in this year.

a) 1944	b) 1951
c) 1991	d) 2001
- 2)** _____ is this Indicators Indians all stock Markets.

a) SENSEX	b) NIFTY
c) a & b both	d) None of these
- 3)** The first stock market exchanged in India _____ is started.

a) Chennai	b) Pune
c) Bombay	d) Delhi
- 4)** _____ issued treasury Bills in Market.

a) SBI	b) Central Bank
c) Central Government	d) None of these
- 5)** 'IFC' is established in _____.

a) 1945	b) 1955
c) 1965	d) 1975
- 6)** IRDA Controlled by the _____.

a) State Government	b) NABARD
c) UTI	d) SEBI
- 7)** Commercial papers issued by _____.

a) RIB	b) Co-operative Bank
c) NABARD	d) Company
- 8)** Treasury Bill Market is a sub-market of _____ market.

a) Capital	b) International
c) Goods	d) Money
- 9)** International Finance Co-operation is established to help _____.

a) Co-operative Industry	b) Joint Stock Industry
c) Private Industry	d) Government Industry

- 10)** The securities and exchange Board of India is related to _____.
a) Money Market b) Public Market
c) Good Market d) Capital Market
- 11)** Money market and capital market is the factors of _____ Market.
a) Internal b) International
c) Service d) Financial
- 12)** International Bank of Reconstruction and development is known as _____.
a) World Bank b) IMF
c) RBI d) NABARD

Q.2 Write short answers. (Any Four) **12**

- 1) What is International Liquidity?
- 2) Functions of EURO currency market?
- 3) What is Treasury Bill?
- 4) What is floating exchange rate?
- 5) What is stock exchange?
- 6) What is credit creation?

Q.3 Write Short Notes. (Any Two) **12**

- 1) Government Security Market
- 2) Role of many Market
- 3) Functions of Capital Market
- 4) Functions of SEBI

Q.4 Broad Question. (Any One) 12

- a) Explain the objectives and functions of International financial corporation.

OR

- b) State the functions of world Bank.**

Q.5 Board Answer Question **12**

Explain the objectives and functions of Asian development Bank.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

एम.ए. (Economics) (सत्र — II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल — २०२५
Principles & Practice of Co-Operation -I (230107204)

वार, दिनांक : गुरुवार, २२-०५-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: सकाळी ११:०० ते १२:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

- १) सहकारी साखर कारखाना हा ——— उद्योग आहे.
 अ) ग्राहक सहकारी संस्था ब) सहकारी शेती
 क) सहकारी सेवा ड) सहकारी प्रक्रिया
- २) भारतातील पहिली सहकारी गृहनिर्माण संस्था ——— मध्ये स्थापन झाली.
 अ) १९०९ ब) १९१०
 क) १९२० ड) १९२४
- ३) प्रतवारी व प्रमाणपत्र दिलेल्या शेतीतील वस्तूंचा ——— यादीत समावेश होतो.
 अ) आय. एस. आय. ब) एल. आय. सी.
 क) एस. ए. आय. एल. ड) ॲगमार्क
- ४) १९०४ च्या कायद्याने सहकारी चळवळीच्या विकासाची जबाबदारी ——— कडे देण्यात आली.
 अ) राज्य सरकार ब) केंद्र सरकार
 क) स्थानिक स्वराज्य संस्था ड) यापैकी नाही
- ५) सहकारी विभागाचे ——— हे कार्य आहे.
 अ) पर्यवेक्षण आणि कायदे ब) व्यवस्थापन
 क) आर्थिक मदत ड) यापैकी सर्व
- ६) महाराष्ट्रातील दुध सहकारी संस्थांची ——— ही समस्या आहे.
 अ) वाहतुक व्यवस्था ब) भांडवलाचा अभाव
 क) दुधाच्या किंमती ड) वरील सर्व

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- १) ग्राहक सहकारी संस्था म्हणजे काय?
 - २) सहकारी प्रशासन म्हणजे काय?
 - ३) सहकारी शेतीची व्याख्या लिहा.
 - ४) सहकारी हिशेब तपासणीचा अर्थ सांगा.
- प्र.३ टीपा लिहा. 0६
- श्रम सहकारी संस्थेच्या समस्यांविषयी चर्चा करा.
- प्र.४ तपशीलवार उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- १) महाराष्ट्रातील सहकारी साखर कारखानांची प्रगती आणि समस्या सांगा.
किंवा
 - २) सहकारी चळवळीच्या विकासातील शासनाची भूमिका स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

M.A. (Economics) (Semester - II) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April - 2025
Principles & Practice of Co-Operation-I (230107204)

Day & Date: Thursday, 22-05-2025
 Time: 11:00 AM To 12:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives.

06

- 1) The co-operative sugar factory is _____ industry.
 - a) Consumer co-operative
 - b) Co-operative farming
 - c) Co-operative Services
 - d) Co-operative processing
- 2) In India the first Co-operative Housing Society established in _____.
 - a) 1909
 - b) 1910
 - c) 1920
 - d) 1924
- 3) Goods Agriculture which graded and accorded certificates are listed as _____ goods.
 - a) ISI
 - b) LIC
 - c) SAIL
 - d) AGMARK
- 4) According to 1904 act, the development responsibility of co-operative movement was given to _____.
 - a) State government
 - b) Central government
 - c) Local self-government
 - d) None of the above
- 5) _____ is a function of Co-operative Department.
 - a) Supervision and legislation
 - b) Administration
 - c) Financial Support
 - d) All of these
- 6) _____ is problem of Dairy Co-operatives in Maharashtra.
 - a) Transportation
 - b) Lack of capital
 - c) Milk prices
 - d) All of these

Q.2 Write short answers. (Any Two)

06

- a) What is consumer's co-operative society?
- b) What is co-operative administration?
- c) Define co-operative farming.
- d) State the meaning of co-operative Audit.

- Q.3 Write Short Notes.** **06**
Discuss about the problems of labour co-operatives.
- Q.4 Write the detailed answer (broad answer type question) (any One)** **12**
1) State the progress and problems of sugar co-operative in Maharashtra.
OR
2) Explain the role of Government in development of co-operative movement.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

एम्.ए. (Economics) (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा:

मार्च/एप्रिल – २०२५

Industrial Economics-II (230107206)

वार, दिनांक : मंगळवार, २७-०५-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

१) भारताच्या दुसऱ्या पंचवार्षिक योजनेत ——— वर भर दिला.

अ) शेती विकास	ब) औद्योगिक विकास
क) सेवा क्षेत्र विकास	ड) यापैकी नाही

२) भारतात मातृत्व काळातील लाभ कायदा ——— यावर्षी संमत झाला.

अ) १९४७	ब) १९५१
क) १९६१	ड) १९७०

३) भारतीय लघुउद्योग विकास बँकेची स्थापना ——— यावर्षी झाली.

अ) १९५१	ब) १९७०
क) १९७७	ड) १९९०

४) भारतात माहिती तंत्रज्ञान कायदा ——— यावर्षी संमत करण्यात आला.

अ) १९५१	ब) १९७७
क) २०००	ड) २०१५

५) भारतात एल.पी.जी. प्रतिमान ——— यावर्षी लागू करण्यात आले.

अ) १९५६	ब) १९७७
क) १९८१	ड) १९९१

६) भारतीय औद्योगिक वित्त महामंडळाची स्थापना ——— यावर्षी करण्यात आली.

अ) १९४८	ब) १९५१
क) १९६१	ड) १९७७

७) भारतात ——— ही औद्योगिक कामगारांची समस्या आहे.

अ) कमी वेतन दर	ब) खराब कामाची स्थिती
क) बेरोजगारी	ड) वरील सर्व

- ८) ——— ही भारतातील साखर उद्योगाची समस्या आहे.
 अ) सदोष सरकारी धोरण ब) जास्त उत्पादन खर्च
 क) प्रशिक्षित कामगारांचा अभाव ड) वरील सर्व
- ९) भारतात केंद्रिय प्रदूषण नियंत्रण मंडळाची स्थापना ——— यावर्षी झाली.
 अ) १९५१ ब) १९७४
 क) १९९१ ड) २००४
- १०) भारतात औद्योगिक विवाद कायदा ——— यावर्षी करण्यात आला.
 अ) १९३६ ब) १९४३
 क) १९४७ ड) १९६६
- ११) भारतीय औद्योगिक विकास बँकेची स्थापना ——— या वर्षी करण्यात आली.
 अ) १९४८ ब) १९६४
 क) १९७७ ड) १९९१
- १२) भारतात ——— हे औद्योगिक आजारपणाचे कारण आहे.
 अ) औद्योगिक वस्तूंच्या जास्त किमती
 ब) प्रशिक्षित कर्मचारी
 क) अयोग्य व्यवस्थापन
 ड) यापैकी नाही

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

१२

- १) औद्योगिक आजारपण ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- २) राज्य वित्त महामंडळाची कार्ये सांगा.
- ३) सामाजिक सुरक्षितता ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- ४) भारतातील आयटी उद्योगाबाबत माहिती द्या.
- ५) औद्योगिक विवाद ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- ६) १९९१ च्या औद्योगिक धोरणाची वैशिष्ट्ये सांगा.

प्र.३ थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही दोन)

१२

- १) एल.पी.जी. आणि भारतीय औद्योगिक वाद.
- २) औद्योगिक विकासात भारतीय औद्योगिक विकास बँकेची भूमिका.
- ३) औद्योगिक कामगारांच्या समस्या.
- ४) भारतातील कापड उद्योगाच्या समस्या.

- प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा (कोणताही एक) १२
- १) भारतातील औद्योगिक आजारपणाची कारणे स्पष्ट करा.
किंवा
- २) भारतातील साखर उद्योगाची सद्यस्थिती आणि त्यांच्यापुढे असणाऱ्या समस्या स्पष्ट करा.
- प्र.५ भारतातील औद्योगिक विवादाची कारणे स्पष्ट करा. १२

Seat No.	
----------	--

Set

P

**M.A. (Economics) (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
March/April - 2025
Industrial Economics - II (230107206)**

Day & Date: Tuesday, 27-05-2025
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative.

12

- 1) The second five year plan of India was focused on _____.
 a) agricultural development b) industrial development
 c) service sector development d) none of these

- 2) In India, maternity benefit act was passed in year _____.
 a) 1947 b) 1951
 c) 1961 d) 1970

- 3) Small Industrial development Bank of India was established in year _____.
 a) 1951 b) 1970
 c) 1977 d) 1990

- 4) In India Information Technology Act was passed in year _____.
 a) 1951 b) 1977
 c) 2000 d) 2015

- 5) In India LPG model introduced in year _____.
 a) 1956 b) 1977
 c) 1981 d) 1991

- 6) Industrial Finance Corporation of India was established in year _____.
 a) 1948 b) 1951
 c) 1961 d) 1977

- 7) In India _____ is a problem of industrial labour.
 a) Low wage rate b) Poor working condition
 c) Unemployment d) All the above

- 8) _____ is the problem of sugar industry in India.
 a) Faulty Government Policy b) High production cost
 c) Lack of skilled labour d) All the above

- 9) In India central pollution control board established in year _____.
 a) 1951 b) 1974
 c) 1991 d) 2004

- 10)** In India, Industrial disputes act was passed in year _____.
a) 1936 b) 1943
c) 1947 d) 1966
- 11)** Industrial Development Bank of India was established in year _____.
a) 1948 b) 1964
c) 1977 d) 1991
- 12)** _____ is the reason of industrial sickness in India.
a) High price of industrial product
b) Skilled labour
c) Mismanagement
d) none of these

Q.2 Write short answers. (Any Four)

12

- 1) Explain the concept of industrial sickness.
- 2) State the functions of State Finance Corporations.
- 3) Explain the concept of social security.
- 4) Give the information about IT industry in India.
- 5) Explain the concept of industrial disputes.
- 6) State the features of industrial policy of 1991.

Q.3 Write short notes. (Any Two)

12

- 1) LPG and industrial growth in India.
- 2) Role of Industrial Development Bank of India in industrial development.
- 3) Problems of industrial labour.
- 4) Problems of cotton industry in India.

Q.4 Answer the following. (Any One)

12

- 1)** Explain the causes of industrial sickness in India.

OR

- 2) Explain the present position and problems of sugar industry in India.**

Q.5 Write the detail answer.

12

Explain the causes of industrial disputes in India.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

एम्.ए. (Economics) (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा:

मार्च/एप्रिल - २०२५

Indian Economic Policy - II (230107207)

वार, दिनांक : मंगळवार, २७-०५-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

१) भारतात माहिती तंत्रज्ञान कायदा ——— साली संमत झाला.

अ) १९९८	ब) १९९९
क) २०००	ड) २००१

२) भारत सरकारने पहिले औद्योगिक धोरण ——— रोजी जाहीर केले.

अ) १९४८	ब) १९४९
क) १९५०	ड) १९५१

३) भारतातील आजारी उद्योगांची ——— ही एक समस्या आहे.

अ) कमी भांडवल	ब) जुनी यंत्रसामग्री
क) अ आणि ब	ड) यापैकी नाही

४) ——— हे भारतातील भांडवल बाजाराचे नियंत्रण करते.

अ) आर.बी.आय.	ब) एस.बी.आय.
क) सेबी	ड) वरील सर्व

५) औद्योगिक उत्पादकता वाढविण्यासाठी ——— घटक महत्त्वाचा आहे.

अ) नवीन तंत्रज्ञान	ब) कुशल कामगार
क) वित्त	ड) वरील सर्व

६) औद्योगिक निर्गमन निती म्हणजे ———.

अ) परदेशी कंपन्यांना भारत सोडण्यास भाग पाडणे.
ब) व्यावसायिक घटकांना गर्दीच्या ठिकाणाहून बाहेर जाण्यास भाग पाडणे
क) उत्पादकांना त्यांच्या उत्पादनांची श्रेणी बदलण्याची परवानगी देणे.
ड) व्यवसाय युनिट्स बंद करण्याची परवानगी देणे

- ७) सिक्कुरिटीज अँड एक्सचेंज बोर्ड ऑफ इंडियाचे मुख्यालय ——— येथे आहे.
अ) मुंबई
ब) नवी दिल्ली
क) कोलकाता
ड) चेन्नई
- ८) आर.बी.आय. च्या चलनविषयक धोरणाचा मुख्य उद्देश ——— हा आहे.
अ) किंमत स्थिरता
ब) विनिमय दर
क) वृद्धी
ड) वरीलपैकी नाही
- ९) भांडवल बाजार हा ——— साठी बाजार आहे.
अ) दीर्घकालीन भांडवल
ब) अल्पकालीन भांडवल
क) खेळते भांडवल
ड) वरील सर्व
- १०) ट्रेझरी बिल्स किंवा टी-बिलही अल्पकालीन कर्जाची साधने आहेत ही भारत सरकारद्वारे जारी केली जातात आणि सध्या ——— दिवसांची जारी केली जातात.
अ) ९१ दिवस
ब) १८२ दिवस
क) ३६४ दिवस
ड) सर्व अ, ब आणि क सत्य आहे
- ११) MSME म्हणजे काय?
अ) मध्यम, लघु आणि अपेक्षित उद्योग
ब) सूक्ष्म, लघु आणि सीमांत उद्योग
क) मध्यम, धोरणात्मक आणि सूक्ष्म उपक्रम
ड) सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योग
- १२) नवीन औद्योगिक धोरण १९९१ हे ——— शी संबंधित आहे.
अ) जागतिकीकरण
ब) खाजगीकरण
क) उदारीकरण
ड) वरील सर्व

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

१२

- १) नवीन औद्योगिक धोरण स्पष्ट करा.
- २) निर्गमन निती स्पष्ट करा.
- ३) भारतातील किंमत वर्तनाचे विश्लेषण करा.
- ४) औद्योगिक कामगारांच्या समस्यांचे वर्णन करा.
- ५) भारतातील कापूस वस्त्रोद्योगाच्या समस्या लिहा.
- ६) भारतातील माहिती तंत्रज्ञान उद्योगाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

- प्र.३ लघुत्तरी प्रश्न. (कोणत्याही दोन) १२
- १) भारतातील औद्योगिक विवादांची कारणे लिहा.
 - २) नाणे बाजार आणि भांडवल बाजाराचे कार्य स्पष्ट करा.
 - ३) भारतातील आर्थिक क्षेत्रातील सुधारणा लिहा.
 - ४) खाजगीकरणाचे फायदे आणि तोटे लिहा.
- प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२
- १) सेबीची कार्ये सविस्तर लिहा.
- किंवा**
- २) भारतातील साखर उद्योगाची सध्याची स्थिती आणि समस्या स्पष्ट करा.
- प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न १२
- भारतातील लघु उद्योगांची भूमिका तपशीलवार लिहा.

Set

P

**M.A. (Economics) (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
March/April - 2025
Indian Economic Policy - II (230107207)**

Day & Date: Tuesday, 27-05-2025
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative.

12

- 1)** In India Information Technology Act was Passed in the year _____.
a) 1998 b) 1999
c) 2000 d) 2001
- 2)** The First Industrial policy of independent India was announced in the year _____.
a) 1948 b) 1949
c) 1950 d) 1951
- 3)** _____ Is one of the problems of sick Industries in India?
a) Low Capital b) Old Machinery
c) a and b d) None of the Above
- 4)** _____ Controls the Capital Market in India.
a) R.B.I. b) S.B.I.
c) SEBI d) All of the Above
- 5)** _____ Factors are important to raise industrial productivity
a) New Technology b) Skilled labour
c) Finance d) All of the Above
- 6)** Industrial Exit Policy means _____.
a) Forcing foreign companies to leave India
b) Forcing business units to move out of congested localities
c) Allowing manufactures to shift their line of products
d) Allowing business units to close down
- 7)** The headquarters of the Securities and Exchange Board of India are in _____.
a) Mumbai b) New Delhi
c) Kolkata d) Chennai

- 8) The primary purpose of the RBI monetary policy is to maintain _____.
 - a) Price stability
 - b) exchange rate
 - c) growth
 - d) None of the Above
- 9) Capital market is a market for _____.
 - a) Long term capital
 - b) Short term capital
 - c) Working capital
 - d) All of the above
- 10) Treasury Bills or T-Bills are short term debt instruments which are issued by Government of India and presently issued in _____.
 - a) 91 day
 - b) 182 day
 - c) 364 day
 - d) all a, b and c are true
- 11) What is meant by MSME?
 - a) Medium, Small and Marginalized Enterprises
 - b) Micro, Small and Marginalized Enterprises
 - c) Medium, Strategic and Micro Enterprises
 - d) Micro, Small and Medium Enterprises
- 12) India's New Industrial policy- 1991 is related to _____.
 - a) Globalization
 - b) Privatization
 - c) Liberalization
 - d) all of the Above

Q.2 Write short answers. (Any Four)

12

- 1) Explain The New Industrial policy.
- 2) Explain the Exit Policy.
- 3) Analyze the Price Behavior in India.
- 4) Describe the Problems of Industrial Labour.
- 5) Write the problems of Cotton Textile industry in India.
- 6) Explain the Nature of IT industry in India.

Q.3 Answer the following (Any Two)

12

- 1) Write the Causes of Industrial Disputes in India.
- 2) Explain the Function of Money Market and Capital Market.
- 3) Write the Financial Sector Reforms in India.
- 4) Write the advantages and disadvantages of privatization.

Q.4 Write the detail answer. (Any One)

12

- 1)** Write in detail the functions of SEBI.

OR

- 2) Explain the Present Position and Problems of Sugar Industry in India.**

Q.5 Write the detail answer.

12

Write in detail Role of Small Scale Industries in India.

Seat No.	
----------	--

Set P

एम.ए. (Economics) (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल - २०२५
Macro Economic Analysis I (230107301)

वार, दिनांक : गुरुवार, १५-०५-२०२५
 वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

कमाल गुण ६०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

- १) पैशाचा पुरवठा आणि पैशाचा मुल्य यातील सहसंबंध — असतो.
 - अ) व्यस्त
 - ब) समान
 - क) अनिश्चित
 - ड) वरील पैकी नाही
- २) फिशरच्या समिकरणात 'V' म्हणजे — होय.
 - अ) पैशाचे मूल्य
 - ब) पैशाचा एकूण पुरवठा
 - क) मुद्रेचा भ्रमणवेग
 - ड) वरील सर्व
- ३) भांडवलाचा मोबदला म्हणजे — होय.
 - अ) नफा
 - ब) व्याज
 - क) बक्षीस
 - ड) अनुदान
- ४) सीमांत उपभोग प्रवृत्ती नेहमी — असते.
 - अ) धनात्मक
 - ब) ऋणात्मक
 - क) घटता
 - ड) वाढता
- ५) निरपेक्ष उत्पन्न गृहितक सर्वप्रथम — यांनी मांडला.
 - अ) केन्स
 - ब) मार्शल
 - क) स्मीथ
 - ड) यापैकी नाही
- ६) फिशर यांनी पैशाच्या — कार्याला जास्त महत्त्व दिले.
 - अ) मूल्यसंग्रह
 - ब) विनिमय माध्यम
 - क) पतनिर्मिती
 - ड) यापैकी नाही
- ७) मौद्रिक धोरण आणि वित्तीय धोरण एकमेकांस — असतात.
 - अ) पर्यायी
 - ब) विसंगत
 - क) पुरक
 - ड) यापैकी नाही

- ८) बचत ही ---- आधारित असते.
अ) उत्पन्न
क) व्याज
ब) गुंतवणुक
ड) यापैकी नाही
- ९) उत्पन्न आणि उपभोग यांच्यातील कार्यात्मक संबंधाला ----- म्हणतात.
अ) गुंतवणूक फलन
क) उत्पन्न फलन
ब) उपभोग फलन
ड) यापैकी नाही
- १०) पोस्टातील बचत ठेवींचा समावेश ---- मध्ये होतो.
अ) M1
क) M3
ब) M2
ड) M4
- ११) IS वक्र ----- उताराचा असतो.
अ) धनात्मक
क) ऋणात्मक
ब) समांतर
ड) वरील सर्व
- १२) भांडवलाच्या मागणी पुरवठ्यातून निश्चित होणाऱ्या व्याजदरास ---- व्याजदर म्हणतात.
अ) बाजार
क) कृत्रिम
ब) नैसर्गिक
ड) यापैकी नाही

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- १) राष्ट्रीय उत्पन्नाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- २) गुणक संकल्पना स्पष्ट करा.
- ३) सापेक्ष उत्पन्न गृहितक स्पष्ट करा.
- ४) गुंतवणूकीची सीमांत कार्यक्षमता स्पष्ट करा.
- ५) उपभोगावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
- ६) राष्ट्रीय उत्पन्न मोजमापाच्या मर्यादा स्पष्ट करा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

१२

- १) राष्ट्रीय उत्पन्न लेखापरीक्षणाची आदान-प्रदान पध्दती स्पष्ट करा.
- २) उपभोग फलनाचा व्यवहारिक उपयोग सांगा.
- ३) पैशाच्या पुरवठ्याबाबत RBI चा दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
- ४) फिशरचा विनिमय समीकरण स्पष्ट करा.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक)

१२

- अ) द्विक्षेत्रीय, त्रीक्षेत्रीय आणि चतुर्थ क्षेत्रीय अर्थव्यवस्थेतील उत्पन्नाचा चक्राकार प्रवाह स्पष्ट करा.

किंवा

- ब) IS-LM प्रतिमान सविस्तर लिहा.

प्र.५ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

१२

पैशाच्या मागणीचा केन्सचा रोकड प्राधान्य दृष्टिकोन सविस्तर स्पष्ट करा.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
1	1
2	1
3	1
4	1
5	1
6	1
7	1
8	1
9	1
10	1
11	1
12	1
13	1
14	1
15	1
16	1
17	1
18	1
19	1
20	1
21	1
22	1
23	1
24	1
25	1
26	1
27	1
28	1
29	1
30	1
31	1
32	1
33	1
34	1
35	1
36	1
37	1
38	1
39	1
40	1
41	1
42	1
43	1
44	1
45	1
46	1
47	1
48	1
49	1
50	1
51	1
52	1
53	1
54	1
55	1
56	1
57	1
58	1
59	1
60	1
61	1
62	1
63	1
64	1
65	1
66	1
67	1
68	1
69	1
70	1
71	1
72	1
73	1
74	1
75	1
76	1
77	1
78	1
79	1
80	1
81	1
82	1
83	1
84	1
85	1
86	1
87	1
88	1
89	1
90	1
91	1
92	1
93	1
94	1
95	1
96	1
97	1
98	1
99	1
100	1

**M.A. (Economics) (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
March/April - 2025
Macro Economic Analysis I (230107301)**

Day & Date: Thursday, 15-May-2025
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Max. Marks:60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative.

12

- 1) Correlation between money supply and money value is _____.
a) Inverse b) Equal
c) Indeterminate d) None of the above
- 2) In Fisher's equation 'V' stands for _____.
a) Value of money b) Aggregate money supply
c) Velocity of Money d) All of the above
- 3) The remuneration of capital is called _____.
a) Profit b) Interest
c) Reward d) Grant
- 4) Marginal consumption propensity is always _____.
a) Positive b) Negative
c) Decrease d) Increase
- 5) Absolute income hypothesis was first proposed by _____.
a) Keynes b) Marshall
c) Smith d) None of these
- 6) Fisher gave more importance to the _____ function of money
a) Store of value b) Medium of exchange
c) Credit creation d) None of these
- 7) Monetary policy and fiscal policy are _____ each other.
a) Alternative b) Anomalous
c) Supplementary d) Non of the above
- 8) Savings is based on _____.
a) Income b) Investment
c) Interest d) None of these
- 9) The functional relationship between income and consumption is called _____.
a) Investment function b) Consumption function
c) Income function d) None of these

- 10)** Post office Savings Deposits include _____.
a) M1
b) M2
c) M3
d) M4
- 11)** The IS curve is sloped _____.
a) Positive
b) Parallel
c) Negative
d) All of the above
- 12)** The rate of interest determined by the demand and supply of capital is called _____ rate of interest.
a) Market
b) Natural
c) Artificial
d) None of these

Q.2 Write short answers. (Any Four)

12

- 1) Explain the Concept of National Income.
- 2) Explain the Concept of multiplier.
- 3) Explain the relative income hypothesis.
- 4) Explain the marginal efficiency of investment.
- 5) Explain the factors affecting on consumption.
- 6) Explain the limitations of national income measurement.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two)

12

- 1) Explain the Input-Output method of National Income accounting.
- 2) State the practical application of consumption function.
- 3) Explain the RBI approach to money supply.
- 4) Explain Fisher's equation of exchange

Q.4 Broad Question. (Any One)

12

- a)** Explain the Circular flow of Income in Two, Three and Four Sector Economy.

OR

- b)** Write the IS - LM Model in detail.

Q.5 Answer the following question in detail.

12

Explain in detail the Keynes liquidity preference approach to demand for money.

Seat No.	
----------	--

Set P

एम.ए. (Economics) (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा:मार्च/एप्रिल – २०२५
Public Economics I (230107302)

वार, दिनांक : शनिवार, १७-०५-२०२५

कमाल गुण : ६०

वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

- १) ——— ही दारिद्र्याची तीव्रता कमी करण्यासाठी उपाययोजना आहे.
 अ) लोकसंख्या नियंत्रण ब) रोजगार निर्मिती
 क) उत्पन्नात वाढ ड) वरीलपैकी सर्व
- २) कर भार संक्रमणाचा आधुनिक सिद्धांत ——— यांनी मांडला.
 अ) मॅन्सफिल्ड व कॅनार्ड ब) मार्शल
 क) रिकार्डो ड) पिंगु
- ३) कर संक्रमण पूर्ण झाल्यानंतर जी व्यक्ती प्रत्यक्ष कर भरते त्याला ——— म्हणतात.
 अ) कर संक्रमण ब) कर भार
 क) कर आघात ड) वरीलपैकी सर्व
- ४) श्री. पी. डी. ओझा यांच्यामते प्रत्येक दिवशी प्रत्येक व्यक्तीला त्याच्या आहारातून कमीत कमी ——— इतक्या कॅलरीज मिळाल्या पाहिजेत.
 अ) २१०० ब) २५००
 क) २२५० ड) १५५०
- ५) सनातनवादी अर्थशास्त्रज्ञ अँडम स्मिथ हा अर्थव्यवस्थेतील सरकारच्या हस्तक्षेपाच्या बाबतीत ——— होता.
 अ) तटस्थ ब) अनुकूल
 क) प्रतिकूल ड) यापैकी नाही
- ६) ——— वस्तूंच्या बाजारपेठेमध्ये अपवरर्जन तत्त्व आढळते.
 अ) सार्वजनिक ब) खाजगी
 क) गुणात्मक ड) सामाजिक

- ७) आर्थिक वृद्धी व किंमत पातळीत स्थैर्य राखण्यासाठी ——— धोरण महत्त्वाचे ठरते.
 अ) स्थिरीकरण ब) चलन विषयक
 क) तटस्थ ड) यापैकी नाही
- ८) स्पर्धात्मकता हे ——— वस्तूचे वैशिष्ट्ये आहे.
 अ) खाजगी ब) सार्वजनिक
 क) गुणात्मक ड) सामाजिक
- ९) केन्सच्या मते आर्थिक विकासामध्ये शासनाने ——— भूमिका बजावली पाहिजे.
 अ) किमान ब) कमी
 क) महत्त्वपूर्ण ड) वरीलपैकी नाही
- १०) साधनसामग्रीच्या वाटपाची समस्या साधनांच्या ——— मुळे निर्माण होते.
 अ) उपलब्धता ब) उत्पादकता
 क) दुर्मिळता ड) वरीलपैकी नाही
- ११) भारतात नियोजन मंडळाची स्थापना ——— या वर्षी झाली.
 अ) १९४७ ब) १९५०
 क) १९५१ ड) १९५५
- १२) सार्वजनिक खर्च म्हणजे देशातील ——— शासनाने केलेला खर्च होय.
 अ) केंद्र ब) राज्य
 क) स्थानिक ड) सर्व

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- १) प्रादेशिक समतोल म्हणजे काय?
- २) दारिद्र्य म्हणजे काय?
- ३) करभार म्हणजे काय?
- ४) सार्वजनिक वस्तू म्हणजे काय?
- ५) खाजगी वस्तू म्हणजे काय?
- ६) साधन सामग्री वाटपातील कोणत्याही दोन समस्या सांगा.

प्र.३ थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

१२

- १) सार्वजनिक खर्चाचा शुद्ध सिद्धांत स्पष्ट करा.
- २) साधन सामग्रीच्या वाटपाची खाजगी यंत्रणा स्पष्ट करा.
- ३) सार्वजनिक वस्तूंची बाह्यता स्पष्ट करा.
- ४) स्थिर धोरणावरील केन्सच्या विचारावर चर्चा करा.

- प्र.४ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक) १२
- १) प्रमुख सामाजिक ध्येयाविषयी सविस्तर चर्चा करा.
किंवा
- २) लोकशाहीचा आर्थिक सिद्धांत स्पष्ट करा.
- प्र.५ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १२
- सार्वजनिक खर्च म्हणजे काय? सार्वजनिक खर्चाच्या वाढीची कारणे सांगा.

Seat No.	
----------	--

Set P

**M.A. (Economics) (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
March/April – 2025
Public Economics I (230107302)**

Day & Date: Saturday, 17-05-2025
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative.

12

- 1) _____ is a remedial measure of poverty alleviation.

a) Population Control	b) Employment generation
c) To rise in income	d) All above
- 2) Modern theory of shifting of tax burden is explained by _____.

a) Mansfield and Canard	b) Marshall
c) Ricardo	d) Pigue
- 3) A person who is paying the tax actually after completing shifting processing is called _____.

a) Tax shifting	b) Tax Burden
c) Tax incidence	d) All above
- 4) According to shri. P. D. Oza everyday every individual should get at least _____ calories through his meal.

a) 2100	b) 2500
c) 2250	d) 1550
- 5) Classical Economist Adam Smith was _____ of interference of Government in Economy.

a) Neutral	b) Favour
c) Infavour	d) None of above
- 6) The principle of exclusion exists in the market of _____ goods.

a) Public	b) Private
c) Merit	d) Social
- 7) To keep economic growth stable with price levels _____ policy is important.

a) Stabilization	b) Monetary
c) Neutral	d) None of these

- 8)** Competitiveness is a feature of _____ goods.

a) Private	b) Public
c) Merit	d) Social
- 9)** According to J. M. Keynes Government has to play _____ role in the process of economic development.

a) Minimum	b) Less
c) Vital	d) None of the above
- 10)** Problem of allocation of resources arises due to _____ of resources.

a) Availability	b) Productivity
c) Scarcity	d) None of the above
- 11)** Planning Commission was established in India in the year _____.

a) 1947	b) 1950
c) 1951	d) 1955
- 12)** Public expenditure means an expenditure incurred by _____ government of a country.

a) Central	b) State
c) Local	d) All

Q.2 Answer the following questions. (Any four) **12**

- 1) What is regional balance?
- 2) What is poverty?
- 3) What is tax burden?
- 4) What is public goods?
- 5) What are private goods?
- 6) Write any two problems of allocation of resources.

Q.3 Write short notes. (Any Two) **12**

- 1) Explain the pure theory of public expenditure.
- 2) Explain the private mechanism for allocation of resources.
- 3) Explain the externalities of public goods.
- 4) Discuss on the Keynes view on stabilization policy.

Q.4 Answer the following broad question. (Any one) 12

- 1)** Discuss in details about the major social goals.

OR

- 2) Explain the economic theory of Democracy.**

Q.5 Answer the following broad question. 12

What is public expenditure? State the causes of increasing public expenditure.

Seat No.	
----------	--

Set P

एम.ए. (Economics) (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा:
मार्च/एप्रिल – २०२५
Agricultural Development of India-I (230107303)

वार, दिनांक : सोमवार, १९-०५-२०२५
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

कमाल गुण: ६०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२**
- १) भारतीय हरित क्रांतीचे जनक ——— हे आहेत.
अ) डॉ. एम.एस. स्वामीनाथन ब) दांडेकर व रथ
क) पी. डी. ओझा ड) डॉ. व्ही. के. आर. व्ही. राव
 - २) आर्थिक धारण क्षेत्राचा आकार ——— वर अवलंबून आहे.
अ) जमिनीची सुपीकता ब) लागवडीची पद्धती
क) पिकाचे स्वरूप ड) वरीलपैकी नाही
 - ३) एच. वाय. व्ही. पी. ——— क्रांतीची संबंधीत आहे.
अ) हरित ब) श्वेत
क) काळ्या ड) नील
 - ४) पिकांच्या आकृतीबंधावर प्रभाव पाडणारा आर्थिक घटक म्हणजे ——— होय.
अ) हवामान ब) पर्जन्यमान
क) मृदा ड) किंमत आणि उत्पन्न महत्त्वमीकरण
 - ५) कृषीवरील करार ——— शी संबंधीत आहे.
अ) बाजार सुविधा पुरविणे ब) देशांतर्गत आधार
क) निर्यात अंशदाने ड) वरील पैकी सर्व
 - ६) ग्रामीण विद्युतीकरण महामंडळ ——— मध्ये स्थापन झाले.
अ) १९५९ ब) १९६९
क) १९८१ ड) २००१

- ७) शेती क्षेत्रात ——— बेकारी आढळून येते.
अ) प्रच्छन्न
ब) अर्ध
क) मोसमी
ड) वरील पैकी सर्व
- ८) भारतात सरकार शेती क्षेत्राला कृषी उत्पन्नाच्या प्रमाणात ——— अनुदान देते.
अ) ३%
ब) १५%
क) २९%
ड) ३५%
- ९) भारतातील जलसिंचनात ——— चा वाटा सर्वाधिक आहे.
अ) तलाव
ब) कालवे
क) विहिरी व कूपनलिका
ड) इतर मार्ग
- १०) स्वातंत्र्यपूर्व काळात ——— जमिन धारणा पद्धत होती.
अ) रयतवारी
ब) महालवारी
क) जमिनदारी
ड) वरील सर्व
- ११) शेतकऱ्यांना थेट रकमेवर दिल्या जाणाऱ्या अनुदानाचा समावेश ——— पेरीत होतो.
अ) निळ्या
ब) पांढऱ्या
क) हरित
ड) सर्व
- १२) भारतात अन्नधान्यापैकी ——— लागवडीचे क्षेत्र सर्वाधिक वाढलेले दिसते.
अ) गहू
ब) ज्वारी
क) मॅगी
ड) तांदूळ

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- १) हरित क्रांती म्हणजे काय?
- २) भुदानच ळवळ म्हणजे काय?
- ३) ग्रामीण विद्युतीकरण म्हणजे काय?
- ४) सेंद्रीय शेतीची व्याख्या लिहा.
- ५) करार शेती म्हणजे काय?
- ६) मातीची धूप म्हणजे काय?

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

१२

- १) कृषी निती / धोरण
- २) भारतातील भुसुधारणांची उद्दिष्टे
- ३) मृदा संधारण
- ४) नविन शेती तंत्रज्ञानाचा रोजगारावरील परिणाम

- प्र.४ खालील प्रश्नाचे तपशीलवार उत्तर द्या. (कोणताही एक) १२
- १) भारतातील हरितक्रांतीची वैशिष्टे स्पष्ट करा.
किंवा
- २) भारतीय अर्थव्यवस्थेत शेतीची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्र.५ खालील प्रश्नाचे तपशीलवार उत्तर द्या. १२
- जमिनीची उत्पादकता म्हणजे काय? भारतीय शेतीच्या कमी उत्पादकतेची कारणे स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Economics) (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
March/April – 2025
Agricultural Development of India-I (230107303)**

Day & Date: Monday, 19-05-2025
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative.

12

- 1) _____ is the father of Indian Green Revolution.

a) Dr. M.S. Swaminathan	b) Dandekar & Rath
c) P.D. Ojha	d) Dr. V.K. R.V. Rao
- 2) The size of economic holding deepens on _____.

a) The fertility of soil	b) Method of cultivation
c) Nature of crops	d) All of the above
- 3) H.Y.V.P. is related to _____ revolution.

a) Green	b) White
c) Black	d) Blue
- 4) _____ is economics factors which influences on cropping pattern.

a) Climate	b) Rainfall
c) Soil	d) Price and income maximization
- 5) Agreement on agriculture deals with _____.

a) providing market access	b) Regulating domestic support
c) export subsidies	d) All the above
- 6) Rural electrification co-operation founded in _____.

a) 1959	b) 1969
c) 1981	d) 2001
- 7) _____ unemployment is found in Agriculture sector.

a) Disguised	b) Under unemployment
c) Seasonal	d) All of the above
- 8) Indian government gives subsidy for the agriculture sector stands _____ to the ratio of Agriculture.

a) 3%	b) 15%
c) 29%	d) 35%

- 9) _____ has the highest share in irrigation in India.

a) Tanks	b) Canals
c) Wells and tube wells	d) other sources
- 10) _____ land tenure system was existing before independence.

a) Rayat wari	b) Mahalwari
c) Zamindari	d) All of the above
- 11) _____ Box includes subsidies on direct payment given to farmers.

a) Blue	b) White
c) Green	d) All
- 12) Among food grain the largest increase in area has been recorded by _____.

a) Wheat	b) Jawar
c) Magi	d) Rice

Q.2 Write short answers. (Any Four)

12

- 1) What is green revaluation?
- 2) What is Bhudan movement?
- 3) What is rural electrification?
- 4) Define organic farming.
- 5) What is contract farming?
- 6) What is soil erosion?

Q.3 Write short notes. (Any Two)

12

- 1) Agricultural Policy
- 2) Objectives of land reforms in India
- 3) Soil conservation.
- 4) Impact of New Agriculture technology.

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One)

12

- 1)** Explain the features of green revolution in India.

OR

- 2) Explain the role of Agriculture in Indian Economy.**

Q.5 Answer the following questions in detail.

12

What is land productivity? Explain the reason of low productivity of Indian agriculture.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

एम.ए. (Economics) (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा:

मार्च/एप्रिल – २०२५

Labour Economics (230107304)

वार, दिनांक : शनिवार, २४-०५-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: सकाळी ११:०० ते १२:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

१) अल्पकाळात श्रमाचा पुरवठा ——— मानला जातो.

अ) अलवचिक

ब) लवचिक

क) कमी लवचिक

ड) यापैकी नाही

२) जेव्हा कामगार एका विभागातून दुसऱ्या विभागात रोजगारासाठी स्थलांतर करतात तेव्हा त्यास ——— गतिशीलता म्हणतात.

अ) व्यावसायिक

ब) ऐतिहासिक

क) भौगोलिक

ड) हंगामी

३) रोजगार आणि आर्थिक विकास हे ——— आहेत.

अ) परस्पर पर्यायी

ब) परस्पर पूरक

क) विरोधी

ड) संबंध नाही

४) श्रम बाजार ——— बाजार आहे.

अ) परिपूर्ण

ब) अपूर्ण

क) मक्तेदारी

ड) मक्तेदारी

५) ——— हा श्रमाचा पुरवठा ठरवणारा घटक आहे.

अ) लोकसंख्या वाढ

ब) सरकारी धोरण

क) मजुरीची पातळी

ड) वरील सर्व

६) भारतात शेतमजूर ——— आहे.

अ) असंघटित

ब) संघटित

क) प्रशिक्षित

ड) यापैकी सर्व

- प्र.२ लघुत्तरी उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- १) भारतातील श्रम बाजाराची वैशिष्ट्ये सांगा.
 - २) भारतीय कामगारांच्या कमी उत्पादकतेची कोणतीही दोन कारणे लिहा.
 - ३) बेरोजगारीचे कोणतेही दोन प्रकार स्पष्ट करा.
 - ४) श्रमिक भरती पद्धती थोडक्यात स्पष्ट करा.
- प्र.३ थोडक्यात उत्तर लिहा. 0६
- श्रम बाजारातील अपूर्णता स्पष्ट करा.
- प्र.४ सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) बेरोजगारी म्हणजे काय? भारतातील बेरोजगारीच्या विविध कारणांची सविस्तर चर्चा करा.
- किंवा**
- ब) कृषी क्षेत्रातील रोजगारावर सुसूत्रीकरण आणि आधुनिकीकरणाचा प्रभाव स्पष्ट करा.

Set

P

**M.A. (Semester - III) (Economics) (New) (NEP CBCS) Examination:
March/April – 2025
Labour Economics (230107304)**

Day & Date: Saturday, 24-May-2025
Time: 11:00 AM To 12:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative:

06

- 1) Supply of labour in short period is supposed to be _____.
a) Inelastic b) Elastic
c) Less elastic d) None of these
- 2) When workers migrate from one region to another region for employment is called _____ mobility.
a) Occupational b) Historical
c) Geographical d) Seasonal
- 3) The employment and economic development are _____.
a) alternate b) interrelated
c) opposite d) not related
- 4) Labour market is _____ market.
a) Perfect b) Imperfect
c) Monopoly d) Monopolistic
- 5) _____ this is the factor that determines the supply of labor.
a) Population growth b) Government policy
c) Wage levels d) All of the above
- 6) Agriculture labour is _____ in India.
a) unorganized
b) organized
c) trained
d) all of the these

Q.2 Write short answers. (Any Two)

06

- 1) State the characteristics of labour market in India.
- 2) Write any two causes of low productivity of Indian workers.
- 3) Explain any two types of unemployment.
- 4) Explain the Methods of recruitment of labour in brief.

Q.3 Write short note.

06

Explain the Imperfections in labour market.

Q.4 Answer the following in detail. (Any One)

12

a) What is unemployment? Discuss the various causes of unemployment in India.

OR

b) State the impact of rationalization and modernization on employment in agricultural sector.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

एम.ए. (Economics) (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा:

मार्च/एप्रिल – २०२५

International Trade and Finance - I (230107306)

वार, दिनांक : सोमवार, २६-०५-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडा.

१२

१) भारताने — यावर्षी जागतिकीकरणाचा स्वीकार केला.

अ) १९८१

ब) १९८६

क) १९९१

ड) २००१

२) घटक देणगीची संकल्पना — यांनी मांडली.

अ) ओव्हलीन

ब) तौसिंग

क) जे. एस. मील

ड) डोरांस

३) जागतिकीकरणात — व्यापार अभिप्रेत आहे.

अ) खुला

ब) संरक्षित

क) नियंत्रित

ड) वरीलपैकी नाही

४) आंतरराष्ट्रीय व्यापारांचा आधुनिक सिद्धांत — यांनी मांडला.

अ) अँडम स्मिथ

ब) डेव्हिस रिकार्डो

क) हेक्चर ओव्हलीन

ड) वरील पैकी नाही

५) अनेक देशांतील आंतरराष्ट्रीय व्यापारांस — व्यापार असे म्हणतात.

अ) दोन राष्ट्रीय

ब) बहुराष्ट्रीय

क) आंतर प्रादेशिक

ड) वरील पैकी नाही

६) निव्वळ लाभाचा आंतरराष्ट्रीय सिद्धांत — यांनी मांडला.

अ) अँडम स्मिथ

ब) डेव्हिस रिकार्डो

क) हेक्चर-ओव्हलीन

ड) वरील पैकी नाही

७) व्यवहारतोल ही संकल्पना — व्यापारांशी संबंधित आहे.

अ) अंतर्गत व्यापार

ब) प्रादेशिक व्यापार

क) विदेशी व्यापार

ड) वरीलपैकी नाही

- ८) तुलनात्मक खर्चाचा आंतरराष्ट्रीय सिद्धांत ——— वस्तूंचा व्यापार गृहीत धरतो.
अ) एक ब) दोन
क) अनेक ड) वरीलपैकी नाही
- ९) आंतरराष्ट्रीय व्यापारांचा शुद्ध सिद्धांत ——— यांनी मांडला.
अ) अँडमस्मिथ ब) डेव्हिस रिकार्डो
क) हेक्जर-ओव्हलीन ड) वरीलपैकी नाही
- १०) जिल्हा व्यापार हे ——— व्यापारांचे उदाहरण आहे.
अ) अंतर्गत व्यापार ब) आंतरराष्ट्रीय व्यापार
क) विदेशी व्यापार ड) वरील पैकी नाही
- ११) अवपुंजन हे तंत्र ——— व्यापारांचे उदाहरण आहे.
अ) अंतर्गत ब) आंतरराष्ट्रीय
क) विदेशी ड) वरीलपैकी नाही
- १२) आंतरराष्ट्रीय व्यापारांचा सनातनवादी सिद्धांत ——— यांनी मांडला.
अ) अँडम स्मिथ ब) डेव्हिस रिकार्डो
क) हेक्जर व ओव्हलीन ड) वरील पैकी नाही

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- १) जागतिकीकरण म्हणजे काय?
- २) आयात कोटा म्हणजे काय?
- ३) अंतर्गत व्यापार म्हणजे काय?
- ४) अवपुंजन म्हणजे काय?
- ५) व्यापार शर्ती म्हणजे काय?
- ६) खुला आंतरराष्ट्रीय व्यापार म्हणजे काय?

प्र.३ टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

१२

- १) मुक्त व्यापार
- २) अंतर्गत व्यापारांचे प्रकार
- ३) विनिमय दर
- ४) निर्यात कोटा

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक)

१२

- १) सनातनवादी आंतरराष्ट्रीय व्यापाऱ्यांच्या सिद्धांताची मूलभूत गृहिते स्पष्ट करा.
किंवा
- २) आर्थिक विकासात आंतरराष्ट्रीय व्यापाऱ्यांची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न.
आंतरराष्ट्रीय व्यापारांचे विविध लाभ स्पष्ट करा.

१२

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Economics) (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
March/April - 2025
International Trade and Finance - I (230107306)**

Day & Date: Monday, 26-May-2025
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative:

12

- 1) India has adopted globalization in _____ year.
 - a) 1981
 - b) 1986
 - c) 1991
 - d) 2001
- 2) _____ has propounded the concept of factor endowment.
 - a) Ohlin
 - b) Taussing
 - c) J. S. Mill
 - d) Dorrance
- 3) Globalization implies _____ trade.
 - a) Free
 - b) Protected
 - c) Restricted
 - d) None of the above
- 4) The modern theory of International trade is formulated by _____.
 - a) Adam Smith
 - b) David Ricardo
 - c) Heckscher-Ohlin
 - d) None of the above
- 5) International trade between many countries is known as _____ trade.
 - a) Bilateral
 - b) Multilateral
 - c) Inter-regional
 - d) None of the above
- 6) The International theory of absolute advantage is formulated by _____.
 - a) Adam Smith
 - b) David Ricardo
 - c) Heckscher-Ohlin
 - d) None of the above
- 7) The concept balance of payment is related with _____ trade.
 - a) Internal
 - b) Regional
 - c) Foreign
 - d) None of the above
- 8) The international theory of comparative costs assumes trade of _____ commodities.
 - a) One
 - b) Two
 - c) Several
 - d) None of the above
- 9) The pure theory of international trade is formulated by _____.
 - a) Adam Smith
 - b) David Ricardo
 - c) Heckscher-Ohlin
 - d) None of the above

- 10)** District trading is an example of _____ trade.
- a) Internal b) International
- c) Foreign d) None of the above
- 11)** Dumping is the technique used in _____ trade.
- a) Internal b) International
- c) Foreign d) None of the above
- 12)** The classical theory of international trade is formulated by _____.
- a) Adam Smith b) David Ricardo
- c) Heckscher-Ohlin d) None of the above

Q.2 Write short answers. (Any Four)

12

- 1) What is Globalization?
- 2) What is import quotas.
- 3) What is internal trade.
- 4) What is dumping?
- 5) What is terms of trade.
- 6) What is free international trade?

Q.3 Write short notes. (Any Two)

12

- 1) Free trade
- 2) Types of internal trade
- 3) Exchange rate
- 4) Export quotas

Q.4 Broad answer questions. (Any One)

12

- 1) Explain the basic assumptions of classical theory of international trade.
- 2) Explain the role of international trade in Economic development.

Q.5 Broad answer questions.

12

Explain the various gains of International trade.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

एम.ए. (Economics) (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा:

मार्च/एप्रिल – २०२५

Advanced Banking - I (230107307)

वार, दिनांक : सोमवार, २६-०५-२०२५

कमाल गुण : ६०

वेळ: सकाळी : ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

- १) क्रेडिट कार्डला — पैसा म्हणून देखील ओळखले जाते.
 - अ) धातु पैसा
 - ब) प्लास्टिक पैसा
 - क) कागदी पैसा
 - ड) यापैकी नाही
- २) — हे व्यापारी बँकेचे उदाहरण आहे.
 - अ) सेंट्रल बँक
 - ब) इन्व्हेस्टमेंट बँक
 - क) स्टेट बँक ऑफ इंडिया
 - ड) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया
- ३) — प्रकारची बँका तिच्या सदस्यांच्या मालकीची आणि नियंत्रित आहे, जे संसाधने आणि जोखीम सामायिक करतात.
 - अ) व्यापारी बँक
 - ब) सहकारी बँक
 - क) गुंतवणुक बँक
 - ड) मध्यवर्ती बँक
- ४) — हे व्यापारी बँकाचे प्राथमिक कार्य आहे.
 - अ) ठेवी स्वीकारणे
 - ब) कर्ज देणे
 - क) परकिय चलन व्यवहाराची सोय करणे
 - ड) वरील सर्व
- ५) — हा KYC नियमांचा प्राथमिक उद्देश आहे.
 - अ) मनी लॉड्रिंग रोखण्यासाठी
 - ब) दहशतवादी वित्तपुरवठा रोखण्यासाठी
 - क) ग्राहक ओळख ओळखणे आणि सत्यापित करणे
 - ड) वरील सर्व

- ६) — हा शुन्य शिल्लक खात्याचा मुख्य फायदा आहे.
 अ) ठेवीवर उच्च व्याजदर
 ब) कमी व्यवहार शुल्क आणि किमान शुल्क
 क) उच्च कर्ज मर्यादा आणि सुलभ क्रेडिट
 ड) प्रगत ऑनलाइन बँकिंग वैशिष्ट्ये
- ७) — ठेवीचा प्रकार ठेवीदारास मागणीनुसार पैसे काढण्याची परवानगी देतो.
 अ) मुदत ठेव
 ब) आवर्ती ठेव
 क) मागणी ठेव
 ड) बचत ठेव
- ८) — हे डिमेंट खाते आहे.
 अ) बचत खात्याचा प्रकार
 ब) चालू खात्याचा प्रकार
 क) इलेक्ट्रॉनिक स्वरूपात सिक्युरीटीज असलेले खाते
 ड) कर्ज खात्याचा एक प्रकार
- ९) बँकिंगच्या संदर्भात एनआरआयचा अर्थ — आहे.
 अ) अनिवासी व्यक्ती
 ब) अनिवासी भारतीय
 क) नवीन निवासी गुंतवणुकदार
 ड) अनिवासी संस्था
- १०) — हा ई-बँकिंगचा मुख्य फायदा आहे.
 अ) वाढलेले बँकिंग तास
 ब) सुधारित सुरक्षा
 क) वर्धित ग्राहक सुविधा
 ड) वरील सर्व
- ११) एटीएम चे विस्तारीत रूप
 अ) ऑटोमेटेड टेलर मशीन
 ब) एनी टाईम मनी
 क) ऑटोमेटेड ट्रान्झॅक्शन मशीन
 ड) ऑटोमॅटिक टेलर मशीन
- १२) BHIM चे सविस्तर रूप
 अ) भारत इंटरफेस फॉर मनी
 ब) मोबाईल भारत पुढाकार
 क) मोबाईलसाठी भारत इंटरफेस
 ड) भारत इनिशिएटिव्ह फॉर मनी

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

१२

- १) बँकेची व्याख्या सांगा.
- २) हरित बँकिंगची संकल्पना स्पष्ट करा.
- ३) शुन्य शिल्लक खात्याची वैशिष्ट्ये लिहा.
- ४) डिमेंट खात्याचे फायदे लिहा.
- ५) केवायसी नियमांची गरज स्पष्ट करा.
- ६) शास्वत बँकिंगचे महत्त्व लिहा.

- प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (कोणत्याही दोन) १२
- १) बँकिंगची तत्त्वे स्पष्ट करा.
 - २) बँक ग्राहकांचे प्रकार स्पष्ट करा.
 - ३) पतनिर्मितीच्या मर्यादा स्पष्ट करा.
 - ४) मोबाईल बँकिंगचे फायदे लिहा.
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे तपशीलवार उत्तर द्या. (कोणताही एक) १२
- १) इंटरनेट बँकिंगचे फायदे आणि तोटे सविस्तर लिहा.
किंवा
 - २) व्यापारी बँकेची कार्ये सविस्तर लिहा.
- प्र.५ खालील प्रश्नाचे तपशीलवार उत्तर द्या. १२
- भारतातील बँकाचे विविध प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.

Set

P

**M.A. (Economics) (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
March/April – 2025
Advanced Banking - I (230107307)**

Day & Date: Monday, 26-05-2025
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative.

12

- 1) Credit Card Is Also Known As _____.
a) Metal Money b) Plastic Money
c) Paper Money d) None Of These
- 2) Which of the following is an example of a commercial bank?
a) Central Bank b) Investment Bank
c) State Bank of India d) Reserve Bank of India
- 3) Which type of bank is owned and controlled by its members, who share resources and risks?
a) Commercial Bank b) Cooperative Bank
c) Investment Bank d) Central Bank
- 4) _____ is primary function of commercial bank.
a) Accepting deposits
b) Providing loans
c) Facilitating foreign exchange transactions
d) All of the above
- 5) _____ is the primary purpose of KYC norms.
a) To prevent money laundering
b) To prevent terrorist financing
c) To identify and verify customer identity
d) All of the above
- 6) _____ is a key benefit of a No-Frills Account.
a) High interest rates on deposits
b) Low transaction fees and minimal charges
c) Low transaction fees and minimal charges
d) Advanced online banking features
- 7) _____ type of deposit allows the depositor to withdraw funds on demand
a) Fixed Deposit b) Recurring Deposit
c) Demand Deposit d) Savings Deposit

- 8) _____ is a Demat Account.
- A type of savings account
 - A type of current account
 - An account that holds securities in electronic form
 - A type of loan account
- 9) _____ does NRI stand for in the context of banking
- Non-Resident Individual
 - Non-Resident Indian
 - New Resident Investor
 - Non-Resident Institution
- 10) _____ is a key benefit of E-Banking.
- Increased banking hours
 - Improved security
 - Enhanced customer convenience
 - All the above
- 11) ATM stand for _____
- Automated Teller Machine
 - Any Time Money
 - Automated Transaction Machine
 - Automatic Teller Machine
- 12) BHIM stand for _____
- Bharat Interface for Money
 - Bharat Initiative for Mobile
 - Bharat Interface for Mobile
 - Bharat Initiative for Money

Q.2 Write short answers. (Any Four)**12**

- Describe the Definition of bank.
- Explain the concept of green banking.
- Write the characteristics of zero balance account.
- Write Benefits of Demat account.
- Explain the Need of KYC norms.
- Write the Importance of sustainable banking.

Q.3 Write short notes. (Any Two)**12**

- Explain the Principles of banking.
- Explain the Types of bank customers
- Explain the limitation of Credit Creation
- Write the advantages of mobile banking.

Q.4 Answer the following question in detail. (Any One)**12**

- Write in detail the advantages and disadvantages of internet banking.

OR

- Write in detail the functions of commercial bank.

Q.5 Answer the following question in detail**12**

Explain in detail the various types of banks in India.

**Seat
No.**

Set	P
-----	---

वार, दिनांक : गुरुवार, १५-०५-२०२५
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०२:००

कमाल गुण : ८०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

33

- १) केन्सच्या उपभोग विषयक मानसशास्त्रीय सिध्दांतानुसार उत्पन्न वाढीबरोबरच उपभोग खर्चात ——— ने वाढ होते.
अ) जास्त वेगाने
ब) कमी वेगाने
क) समान वेगाने
ड) वरील पैकी नाही.
- २) पैशाचा पुरवठा आणि पैशाचे मूल्य यातील संबंध ——— असतो.
अ) ऋणात्मक
ब) धनात्मक
क) अनिश्चित
ड) यापैकी नाही
- ३) केंब्रीज समिकरणात मुद्रेचा ——— महत्त्वाचा मानला आहे.
अ) प्रवाह
ब) साठा
क) अ आणि ब
ड) यापैकी नाही
- ४) IS वक्र हा ——— उताराचा असतो.
अ) ऋणात्मक
ब) धनात्मक
क) समांतर
ड) यापैकी नाही
- ५) चलन पुरवठ्यात घट झाल्यास LM वक्र ——— बाजूला सरकतो.
अ) उजवीकडे
ब) डावीकडे
क) अ आणि ब
ड) यापैकी नाही
- ६) उत्पन्न पातळी आणि पैशाला असलेली मागणी यांचा ——— संबंध असतो.
अ) अरेषीय
ब) रेषीय
क) अप्रमाणशीर
ड) वरील सर्व
- ७) गुणकाची संकल्पना अर्थशास्त्रात सर्वप्रथम ——— यांनी मांडली.
अ) केन्स
ब) कान्ह
क) अपतालीयन
ड) मार्शल

- ८) पैसा ही अत्यंत ——— वस्तू आहे.
अ) जड
क) तरल
ब) हलकी
ड) अतिजड
- ९) ——— पैशामध्ये पतपैसा निर्माण करण्याची शक्ती अधिक असते.
अ) संकुचित पैसा
क) उच्चाधिकार पैसा
ब) व्यापक पैसा
ड) यापैकी नाही
- १०) साक्षेप उत्पन्न गृहितक ——— यांच्याशी संबंधित आहे.
अ) फ्रिडमन
क) टोबिन
ब) केन्स
ड) ड्युसनबेरी
- ११) राष्ट्रीय उत्पन्न म्हणजे विशिष्ट वर्षात एखाद्या देशात उत्पादित झालेल्या ——— ची बेरीज होय.
अ) मागणी व पुरवठा
क) उत्पन्न व उत्पादन
ब) वस्तु व सेवा
ड) आयात व निर्यात
- १२) गुंतवणुकीची सीमांत कार्यक्षमता ही ——— संकल्पना आहे.
अ) साठा
क) नकारात्मक
ब) प्रवाह
ड) सकारात्मक
- १३) चतुर्थ क्षेत्रीय अर्थव्यवस्थेत राष्ट्रीय उत्पन्नाचा चक्राकार प्रवाहात प्रामुख्याने ——— या क्षेत्राची भर पडते.
अ) भांडवली क्षेत्र
क) सरकारी क्षेत्र
ब) शेषविश्व क्षेत्र
ड) वरील सर्व
- १४) MI संकल्पनेत ——— चा समावेश होत नाही.
अ) मुदत ठेवी
ब) पोस्ट ऑफिस मधील सर्व प्रकारच्या ठेवी
क) रिझर्व्ह बँकेतील इतर ठेवी
ड) वरील सर्व
- १५) मार्शलचे समीकरण म्हणजे ———.
अ) $M = KR$
क) $M = KM$
ब) $M = KY$
ड) $M = KT$
- १६) व्याजाचा IS-LM सिध्दांत ——— यांनी मांडला.
अ) केन्स
क) मार्शल
ब) हिक्स— हॅन्सन
ड) वरील पैकी नाही

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १६
- १) राष्ट्रीय उत्पन्न संकल्पना स्पष्ट करा.
 - २) पैसा गुणक संकल्पना स्पष्ट करा.
 - ३) साक्षेप उत्पन्न गृहितक स्पष्ट करा.
 - ४) तुटीचा अर्थभरणा व पैशाचा पुरवठा यांच्यातील संदर्भ सांगा.
 - ५) पैशाच्या पुरवठा विषयक रिझर्व्ह बँकेचा दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
 - ६) त्रीक्षेत्रीय अर्थव्यवस्थेतील उत्पन्नाचा चक्रीय प्रवाह स्पष्ट करा.
- प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १६
- १) फिशरचे समीकरण स्पष्ट करा
 - २) उपभोग फलनाचा व्यवहारीक उपयोग सांगा
 - ३) पैशाच्या मागणीचा केन्सचा सिध्दांत लिहा
 - ४) गुंतवणुकीची सीमांत कार्यक्षमता स्पष्ट करा
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १६
- १) भांडवलाची सीमांत कार्यक्षमता व गुंतवणूक यावर सविस्तर चर्चा करा.
किंवा
 - २) केन्सचा रोकड पसंती दृष्टिकोनावर सविस्तर चर्चा करा.
- प्र.५ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. १६
- केन्सचा उपभोग विषयक मानसशास्त्रीय सिध्दांत स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

Set P

**M.A. (Economics) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
March/April – 2025
Macro Economic Analysis (MA24301)**

Day & Date: Thursday, 15-05-2025
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative.

16

- 1) According to Keynes's psychological Theory of consumption, consumption costs increase with an increase in income.
 - a) Higher Speed
 - b) Lower Speed
 - c) Same Speed
 - d) None of above
- 2) The relationship between money supply and money value is _____.
 - a) Negative
 - b) Positive
 - c) Uncertainty
 - d) None of above
- 3) Currency _____ are considered important in the Cambridge equation.
 - a) Flow
 - b) Stock
 - c) Both a and b
 - d) None of above
- 4) The IS Curve is sloping _____.
 - a) Negative
 - b) Positive
 - c) Parallel
 - d) None of above
- 5) A decrease in the money supply causes the LM curve to shift _____ sideways.
 - a) Right side
 - b) Left Side
 - c) Both a and b
 - d) None of above
- 6) The level of income and the demand for money are _____ related.
 - a) Non- linear
 - b) Linear
 - c) Disproportionate
 - d) All of above
- 7) The concept of multiplier was first introduced by _____.
 - a) Keynes
 - b) Kanh
 - c) Aftalian
 - d) Marshal
- 8) Money is a very _____.
 - a) Heavy
 - b) Lighter
 - c) Liquid
 - d) Overweight

- 9) In the _____ money has more power to create credit money.

a) Narrow Money	b) Broad Money
c) High powered	d) None of above
- 10) Relative income is Related to the _____.

a) Friedman	b) Keynes
c) Tobin	d) Dusenbery
- 11) National Income means money value of _____ product in a year.

a) Demand and supply	b) Goods and Services
c) Income and production	d) Import-export
- 12) The marginal efficiency of Investment is _____ concept.

a) Stock	b) Flow
c) Negative	d) Positive
- 13) The circular flow of income in the four sector economy mainly adds to the _____.

a) Capital Sector	b) Foreign Sector
c) Government Sector	d) All of above
- 14) _____ is not included in the concept of M1.

a) Fixed deposits
b) All types of deposits in the post office
c) Other deposits in the Reserve Bank
d) All of these
- 15) Marshall's equation is _____.

a) $M = KR$	b) $M = KY$
c) $M = KM$	d) $M = KT$
- 16) IS-LM theory is given by_____.

a) Keynes	b) Hicks-Hansan
c) Marshall	d) None of the above

Q.2 Write short answers. (Any Four)

16

- 1) Explain the National Income.
- 2) Explain the money multiplier.
- 3) Explain the absolute income hypothesis.
- 4) Explain the relationship between deficit payment and money supply.
- 5) Explain the RBI's view on money supply.
- 6) Explain the circular flow of income in the three- sector model.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two)

16

- 1) Explain the Fisher's Equation.
- 2) Explain the practical use of consumption function.
- 3) Write the theory of Keynes demand for money.
- 4) Explain the marginal Efficiency of investment.

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One)

16

- 1) Discuss in detail the marginal efficiency and investment of capital.**

OR

2) Discuss the Keynes's Liquidity preference approach.

Q.5 Answer the following question in detail.

16

Explain the Keynes's theory of consumption psychology.

- ७) बहिर्गतता हे ——— वस्तुंशी संबंधित असतात.
 अ) सार्वजनिक ब) खाजगी
 क) मिश्र ड) यापैकी नाही
- ८) ——— हे भारतातील आर्थिक विषमतेचे कारण आहे.
 अ) दारिद्र्य ब) बेकारी
 क) लोकसंख्यावाढ ड) वरील सर्व
- ९) १९७० मध्ये शून्य आधारभूत अर्थसंकल्प प्रणाली ——— ने विकसित केली आहे.
 अ) केन्स ब) पीटर ए. पायहर
 क) वॉर्जमन ड) मनमोहन सिंग
- १०) सामाजिक कल्याणासाठी सरकारकडून करण्यात येणाऱ्या खर्चास ——— खर्च म्हणतात.
 अ) खाजगी ब) व्यक्तिगत
 क) सार्वजनिक ड) यापैकी नाही
- ११) लाफरवक्रानुसार अतिरिक्त कर दरवाढीमुळे आर्थिक प्रेरणेवर ——— परिणाम होतात.
 अ) अनिष्ट ब) चांगले
 क) अ आणि ब ड) यापैकी नाही
- १२) गरिबी निर्मूलन कार्यक्रमाचे प्राथमिक उद्दिष्ट ——— आहे.
 अ) उत्पन्नातील असमानता कमी करणे
 ब) आर्थिक वृद्धी वाढविणे
 क) अन्न, निवारा आणि आरोग्य सेवा यासारख्या मूलभूत गरजांची पूर्तता
 ड) वरीलपैकी नाही
- १३) क्लब वस्तूंची संकल्पना ——— यांनी मांडली.
 अ) बुचानन ब) कुझनेट्स
 क) वॅगनर ड) पीटर पायर
- १४) कार्यात्मक वित्ताची संकल्पना सर्वप्रथम ——— यांनी मांडली.
 अ) लेविस ब) मार्शल
 क) कुझनेट्स ड) लर्नर
- १५) कर हे ——— शासनाला द्यावे लागते.
 अ) सक्तीने ब) ऐच्छिक
 क) अवैध ड) वरील पैकी नाही

१६) ——— हे सार्वजनिक अर्थशास्त्राच्या अभ्यासाचे क्षेत्र आहे.

अ) सार्वजनिक खर्च	ब) सार्वजनिक उत्पन्न
क) सार्वजनिक कर्ज	ड) वरील सर्व

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१६

- १) कर संक्रमण संकल्पना स्पष्ट करा.
- २) खाजगी वस्तूंची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ३) साधन सामग्री वाटपातील समस्या स्पष्ट करा.
- ४) सार्वजनिक वस्तूंची बहिर्गतता स्पष्ट करा.
- ५) साधनसामग्रीच्या वाटपाची खाजगी यंत्रणा स्पष्ट करा.
- ६) क्लब वस्तूंची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

१६

- १) दारिद्र्य कमी करण्यासाठी उपाययोजना सूचवा.
- २) सार्वजनिक खर्चाबाबतचा सनातनवादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
- ३) प्रादेशिक समतोलालाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- ४) केन्सचा स्थिरीकरण निती स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे तपशीलवार उत्तर द्या. (कोणताही एक)

१६

- १) भारतातील सार्वजनिक खर्चाच्या वाढीची कारणे सांगा.
किंवा
- २) मिश्र अर्थव्यवस्थेतील सरकारची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.५ खालील प्रश्नाचे तपशीलवार उत्तर द्या.

१६

प्रमुख सामाजिक ध्येये सविस्तर लिहा.

Seat No.	
----------	--

Set	P
1	1
2	1
3	1
4	1
5	1
6	1
7	1
8	1
9	1
10	1
11	1
12	1
13	1
14	1
15	1
16	1
17	1
18	1
19	1
20	1
21	1
22	1
23	1
24	1
25	1
26	1
27	1
28	1
29	1
30	1
31	1
32	1
33	1
34	1
35	1
36	1
37	1
38	1
39	1
40	1
41	1
42	1
43	1
44	1
45	1
46	1
47	1
48	1
49	1
50	1
51	1
52	1
53	1
54	1
55	1
56	1
57	1
58	1
59	1
60	1
61	1
62	1
63	1
64	1
65	1
66	1
67	1
68	1
69	1
70	1
71	1
72	1
73	1
74	1
75	1
76	1
77	1
78	1
79	1
80	1
81	1
82	1
83	1
84	1
85	1
86	1
87	1
88	1
89	1
90	1
91	1
92	1
93	1
94	1
95	1
96	1
97	1
98	1
99	1
100	1

**M.A. (Economics) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
March/April – 2025
Public Economics (MA24302)**

Day & Date: Saturday, 17-05-2025
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative.

16

- 1) Law of increasing state activities is stated by _____.
a) Adam Smith b) Keynes
c) Musgrave d) Adolph Wagner
- 2) Problem of allocation of resources arises due to _____ of resources.
a) Availability b) Productivity
c) Scarcity d) None of the above
- 3) A person who is paying the tax actually after completing shifting process is called _____.
a) Tax shifting b) Tax burden
c) Tax incidences d) All the above
- 4) _____ points out that the benefits of economic development trickle down to the poor people.
a) Keynes b) Levis
c) S. Kuznets d) Marshal
- 5) _____ Economy tries to develop the good qualities of socialist and capitalist economy.
a) Socialist b) Capitalist
c) Mixed d) All the above
- 6) Absolute divisibility is a property of _____ Goods.
a) Public b) Private
c) Club d) None of these
- 7) Externalities are associated with _____ Goods.
a) Public b) Private
c) Mixed d) None of these
- 8) _____ is the cause of economic disparity in India.
a) Poverty b) Unemployment
c) Population growth d) All the above

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One) 16

1) State the Causes of increase in public expenditure in India.

OR

2) Explain the Role of Government in a mixed economy.

Q.5 Answer the following questions in detail. 16

Write in detail major social goals.

Set	P
-----	---

एम.ए. (Economics) (सत्र – III) (नवीन) (CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
Research Methodology (MA24303)

कमाल गुणः ८०

वेळ: सकाळी ११:०० ते ०२:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१३

- १) शून्य गृहीतक ——— ने दर्शविले जाते.
अ) H₀ ब) H₁
क) P₀ ड) P₁
- २) समस्येची निवड ही संशोधनाची ——— अवस्था आहे.
अ) शेवटची ब) पहिली
क) दुसरी ड) तिसरी
- ३) संशोधन ही ——— चालणारी प्रक्रिया आहे.
अ) अल्पकाळ ब) मध्यमकाळ
क) दीर्घकाळ ड) तात्पुरती
- ४) मुलाखत पद्धती ही ——— सामग्री आहे.
अ) प्राथमिक ब) दुय्यम
क) तृतीय ड) वरील सर्व
- ५) ——— हे संशोधनाचे व्यवस्थित नियोजन होय.
अ) गृहीतक ब) मुलाखत
क) प्रश्नपेढी ड) संशोधन आराखडा
- ६) सामान्यपणे प्रश्नावली ——— असावी.
अ) मोठी ब) लहान
क) मध्यम ड) यापैकी नाही
- ७) मुलाखतीमध्ये किमान ——— लोकांची आवश्यकता असते.
अ) एक ब) तीन
क) दोन ड) चार

- ८) ——— हे आदर्श संशोधन अहवालाचे वैशिष्ट्य आहे.
 अ) विचाराची स्पष्टता ब) तांत्रिक परिभाषेचा वापर
 क) विश्वसनीयता ड) वरील सर्व
- ९) ——— हे संशोधनाचे उद्दिष्ट असते.
 अ) सत्याचा शोध घेणे ब) ज्ञान प्राप्त करणे
 क) सामाजिक प्रश्न सोडविणे ड) वरील सर्व
- १०) ——— हा प्राथमिक सामग्रीचा स्त्रोत आहे.
 अ) निरीक्षण ब) आत्मचरित्र
 क) अहवाल ड) वरील सर्व
- ११) अहवाल लेखन ही संशोधनाची ——— अवस्था आहे.
 अ) शेवटची ब) पहिली
 क) दुसरी ड) यापैकी नाही
- १२) ——— हा दुय्यम सामग्रीचा स्त्रोत आहे.
 अ) अहवाल ब) आत्मचरित्र
 क) वर्तमानपत्र ड) वरील सर्व
- १३) निरीक्षण तंत्र ——— बाबतीत उपयुक्त पडते.
 अ) सर्व ब) प्रत्येक
 क) काही ड) यापैकी नाही
- १४) विशिष्ट अभ्यासामध्ये ——— घटकाचा अभ्यास केला जातो.
 अ) एक ब) अनेक
 क) जास्त ड) यापैकी नाही
- १५) मुलाखत ही ——— प्रक्रिया आहे.
 अ) एक मार्गी ब) दोन मार्गी
 क) ऐकण्याची ड) यापैकी नाही
- १६) माहितीचे संकलन आणि विश्लेषण करण्यासाठी ——— चा उपयोग होतो.
 अ) संशोधन पद्धती ब) गृहीतक
 क) प्रश्नावली ड) यापैकी नाही

- प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १६
- १) संशोधन ही संकल्पना स्पष्ट करा.
 - २) मुलाखतीचा अर्थ सांगा.
 - ३) संशोधन आराखडा याचा अर्थ सांगा.
 - ४) गृहीतकाचे महत्त्व सांगा.
 - ५) नमुना निवड तंत्र संकल्पना स्पष्ट करा.
 - ६) संशोधनाची वैशिष्ट्ये सांगा.
- प्र.३ थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) १६
- १) संशोधनाचे प्रकार
 - २) आदर्श संशोधन आराखड्याची वैशिष्ट्ये
 - ३) सामग्री प्राप्त करण्याचे मार्ग
 - ४) प्रकल्प अहवालाची तयारी
- प्र.४ खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक) १६
- १) संशोधन आराखड्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.
किंवा
 - २) निरीक्षण म्हणजे काय? निरीक्षणाचे गुणदोष स्पष्ट करा.
- प्र.५ आदर्श अहवाल लेखनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. १६

Set	P
-----	---

**M.A. (Economics) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
March/April – 2025
Research Methodology (MA24303)**

Day & Date: Monday, 19-05-2025
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative.

16

- 1)** Null Hypothesis is denoted by _____.
a) H0
b) H1
c) P0
d) P1
- 2)** Selection of the problem is the _____ stage of research.
a) Last
b) First
c) Second
d) Third
- 3)** Research is process that goes on for _____.
a) Short term
b) Medium term
c) Long term
d) Temporary
- 4)** Interview method is a _____ data
a) Primary
b) Secondary
c) Third
d) All the above
- 5)** _____ is a systematic planning of research.
a) Hypothesis
b) Interview
c) Question bank
d) Research Design
- 6)** Generally, questionnaire should be _____.
a) Large
b) Small
c) Medium
d) none of these
- 7)** At least _____ persons are requires for interview.
a) One
b) Three
c) Two
d) Four
- 8)** _____ is the feature of good report writing.
a) Clarity of ideas
b) Use of technical Terminology
c) Reliability
d) All the above

- 9) _____ is the objective of research
 - a) To find out truth
 - b) Attainment of knowledge
 - c) Solving social problem
 - d) All the above
- 10) _____ is the source of primary data collection.
 - a) Observation
 - b) Autobiography
 - c) Report
 - d) All the above
- 11) Report writing is the _____ stage of research.
 - a) last
 - b) first
 - c) second
 - d) none of these
- 12) _____ is the source of secondary data collection.
 - a) Report
 - b) Autobiography
 - c) News paper
 - d) All the above
- 13) Observation technique is useful in _____ cases.
 - a) All
 - b) Every
 - c) Some
 - d) None of these
- 14) A study of _____ unit is performed in the case study.
 - a) One
 - b) Many
 - c) Large
 - d) None of these
- 15) Interview is a _____ process.
 - a) One way
 - b) Two way
 - c) Listening
 - d) None of these
- 16) _____ is useful for collection and analyzing data.
 - a) Research Method
 - b) Hypothesis
 - c) Questionnaire
 - d) None of these

Q.2 Write short answers. (Any Four)**16**

- 1) Explain the concept of research.
- 2) State the meaning of interview.
- 3) Explain the concept of research design.
- 4) State the importance of Hypothesis.
- 5) Explain the concept of sampling technique.
- 6) State the features of research.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two)**16**

- 1) Types of research
- 2) Characteristics of good research design
- 3) Sources of data collection
- 4) Preparation of research report

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One) 16

1) Explain the significance of research design.

OR

2) What is observation? Explain the merits and demerits of observation.

Q.5 Explain the characteristics of good report writing. 16

- ७) जेव्हा कामगार एका विभागातून दुसऱ्या विभागात रोजगारासाठी स्थलांतर करतात तेव्हा त्यास ---- गतिशीलता म्हणतात.
अ) व्यावसायिक ब) ऐतिहासिक
क) भौगोलिक ड) हंगामी
- ८) बोनस वाटप कायदा ---- मध्ये लागू करण्यात आला.
अ) १९६५ ब) १९५५
क) १९६० ड) १९५०
- ९) ---- हा नफा वाटणी योजनेचा लाभ आहे.
अ) वाढलेली कार्यक्षमता ब) भ्रष्टाचार
क) विलंब ड) वरील सर्व
- १०) श्रम बाजार ---- बाजार आहे.
अ) परिपूर्ण ब) अपूर्ण
क) मक्तेदारी ड) मक्तेदारी
- ११) व्यवसायाच्या गतिशीलतेतील प्रमुख अडथळा ---- समजला आहे.
अ) शिक्षण ब) माहितीचा अभाव
क) भ्रष्टाचार ड) वरील सर्व
- १२) ---- हा मजुराचा पुरवठा ठरवणारा घटक आहे.
अ) लोकसंख्या वाढ ब) सरकारी धोरण
क) मजुरीची पातळी ड) वरील सर्व
- १३) मजुरी निश्चितीचा ---- सिद्धांत सुचवितो की मजुरीच्या सीमांत उत्पादकतेनुसार वेतन निर्धारित केले जाते.
अ) केनेशियन सिद्धांत ब) मार्क्सवादी सिद्धांत
क) निओक्लासिकल सिद्धांत ड) संस्थात्मक सिद्धांत
- १४) ---- हे किमान वेतनाचे मुख्य वैशिष्ट्य आहे.
अ) कामगारांच्या आर्थिक शोषणावर बंदी
ब) अनैतिक स्पर्धेला प्रतिबंध
क) कामगार कार्यक्षमतेत वाढ
ड) वरील सर्व

१५) श्रमाचे अर्थशास्त्रात, “मानवी भांडवल” या शब्दाचा ——— शी संदर्भ आहे.

- अ) कामगारांच्या मालकीची भौतिक मालमत्ता
- ब) शिक्षण, प्रशिक्षण आणि कौशल्यांमध्ये गुंतवणूक
- क) कामगारांनी जमा केलेली आर्थिक संसाधने
- ड) यापैकी कोणतीही नाही

१६) मजुरांना अन्न, वस्त्र, निवारा देण्यास सक्षम होणारे वेतन, काटकसर, विश्रांती आणि संकटाच्या वेळी ——— आहे.

- अ) जीवन वेतन
- ब) किमान वेतन
- क) रोख वेतन
- ड) वास्तविक वेतन

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१६

- १) भारतातील श्रम बाजाराची वैशिष्ट्ये सांगा.
- २) श्रमाची उत्पादकता म्हणजे काय?
- ३) भारतीय कामगारांच्या कमी उत्पादकतेची कोणतीही दोन कारणे लिहा.
- ४) बेरोजगारीचे कोणतेही दोन प्रकार स्पष्ट करा.
- ५) श्रमिक भरती पद्धती थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ६) किमान वेतनदर संकल्पना

प्र.३ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

१६

- १) श्रम बाजारातील अपूर्णता स्पष्ट करा.
- २) वेतनदर निर्धारणाची प्रक्रिया थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ३) श्रम बाजार सुधारणा स्पष्ट करा.
- ४) सुशिक्षित बेरोजगारीची कारणे स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे तपशीलवार उत्तर द्या. (कोणताही एक)

१६

- १) श्रमाची गतिशीलता म्हणजे काय श्रमाच्या गतिशीलतेवर परिणाम करणाऱ्या विविध घटकांची चर्चा करा.

किंवा

- २) वेतनाचा सीमांत उत्पादकता सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्र.५ खालील प्रश्नाचे तपशीलवार उत्तर द्या.

१६

- श्रमाची मागणी व पुरवठा यावर परिणाम करणाऱ्या विविध घटकांची चर्चा करा.

Seat No.	
----------	--

Set P

**M.A. (Economics) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
March/April – 2025
Labour Economics (MA24304)**

Day & Date: Saturday, 24-05-2025
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative.

16

- 1) _____ is a feature of the labour market.
 - a) Local appearance
 - b) Incomplete market
 - c) Lack of mobility
 - d) All of the above
- 2) Information on the nature and estimation of unemployment in India is published by _____.
 - a) planning board
 - b) state exchange center
 - c) census report
 - d) all of the above
- 3) 1948 the _____ act for workers was passed.
 - a) minimum wage act
 - b) relative wages act
 - c) bonus allocation act
 - d) none of this
- 4) The employment and economic development are _____.
 - a) alternate
 - b) interrelated
 - c) opposite
 - d) not related
- 5) Supply of labour in short period is supposed to be _____.
 - a) Inelastic
 - b) elastic
 - c) less elastic
 - d) none of these
- 6) Agriculture labour is _____ in India.
 - a) unorganized
 - b) organized
 - c) trained
 - d) all of the these
- 7) When workers migrate from one region to another region for employment is called _____ mobility.
 - a) occupational
 - b) historical
 - c) geographical
 - d) seasonal
- 8) Bonus Allocation Act was enacted in _____.
 - a) 1965
 - b) 1955
 - c) 1960
 - d) 1950

- 9) _____ is the benefit of the profit-sharing scheme.
 a) Increased efficiency b) Corruption
 c) Delays d) All of the above
- 10) Labour market is _____ market.
 a) Perfect b) Imperfect
 c) Monopoly d) Monopolistic
- 11) The major obstacle to business mobility is _____ understood.
 a) Education b) Lack of information
 c) Corruption d) All of the above
- 12) _____ this is the factor that determines the supply of labor.
 a) Population growth b) Government policy
 c) Wage levels d) All of the above
- 13) _____ theory of wage determination suggests that wages are determined by the marginal productivity of labor.
 a) Keynesian theory b) Marxian theory
 c) Neoclassical theory d) Institutional theory
- 14) _____ is the main feature of the minimum wage.
 a) Ban on economic exploitation of workers
 b) Prohibition of unethical competition
 c) Increase in labor efficiency
 d) Above all
- 15) In labor economics, the term 'human capital' refers to:
 a) Physical assets owned by workers
 b) Investments in education, training, and skills
 c) Financial resources accumulated by workers
 d) None of these
- 16) The wages which will enable the workers to provide food, clothing, shelter frugality, rest and in times of crisis are _____.
 a) Life wages b) Minimum wages
 c) Cash wages d) Real wages

Q.2 Write short answers. (Any Four)

16

- 1) State the characteristics of labour market in India.
- 2) what is productivity of labour
- 3) Write any two causes of low productivity of Indian workers
- 4) Explain any two types of unemployment
- 5) Explain the Methods of recruitment of labour in brief
- 6) Concept of minimum wage

Q.3 Write Short Notes. (Any Two) 16

- 1) Explain the Imperfections in labour market.
- 2) Explain the process of Wage determination in brief.
- 3) Explain the Labour market reforms
- 4) Causes of educated unemployment.

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One) 16

- 1) What is mobility of labour? Discuss the various factors affecting the mobility of labour

OR

- 2) Explain the Marginal Productivity theory of wages.

Q.5 Answer the following questions in detail. 16

Discuss the various factors affecting the demand and supply of labour.

- ७) राष्ट्रीय पडीक जमीन विकास मंडळ ——— यावर्षी अस्तित्वात आले.
 अ) १९८५
 ब) १९८०
 क) २०१०
 ड) २००४

८) भारतात जमिनदारी पद्धती ——— यावर्षी सुरु झाली.
 अ) १६५०
 ब) १७७०
 क) १७९३
 ड) १८३५

९) भारतात नवीन जलधोरण ——— वर्षी सुरु झाले.
 अ) २००२
 ब) २००९
 क) २००८
 ड) २०११

१०) 'प्रकर्षित शेती जिल्हा कार्यक्रम' ——— पंचवार्षिक योजनेत सुरु करण्यात आला.
 अ) पाचव्या
 ब) दुसऱ्या
 क) तिसऱ्या
 ड) चौथ्या

११) स्वातंत्र्योत्तर काळात भारताच्या राष्ट्रीय उत्पन्नात शेतीचा हिस्सा ———.
 अ) वाढत आहे
 ब) स्थिर आहे
 क) घटत आहे
 ड) यापैकी नाही

१२) भारतातील जलसिंचनात ——— चा वाटा सर्वाधिक आहे.
 अ) तलाव
 ब) कालवे
 क) विहिरी आणि कुपनलिका
 ड) इतर मार्ग

१३) निलक्रांती ——— शी संबंधित आहे.
 अ) शेती
 ब) उद्योग
 क) दुध उत्पादन
 ड) मत्स्य उत्पादन

१४) भारतात पहिली हरितक्रांती ——— मध्ये घडली.
 अ) १९८० – ८५
 ब) १९९५ – ९७
 क) १९६६ – ६७
 ड) १९८० – ८१

१५) ——— हे ऊर्जेचे अपारंपारिक स्रोत आहे.
 अ) लाकूड फाटा
 ब) कोळसा
 क) तेल
 ड) सौरऊर्जा

१६) ——— वर्षी दुग्ध व्यवसाय परवानामुक्त करण्यात आला.
 अ) १९९०
 ब) १९८५
 क) २००५
 ड) २०१०

- प्र.२ संक्षिप्त उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) १६
- १) बदलता पिक आकृतिबंध म्हणजे काय?
 - २) कृषी नीती म्हणजे काय?
 - ३) करार शेती म्हणजे काय?
 - ४) मातीची धूप म्हणजे काय?
 - ५) जागतिक व्यापार संघटना कॅव्हा स्थापन झाली?
 - ६) ग्रामीण विद्युतिकरण म्हणजे काय?
- प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन) १६
- १) कृषी तंत्रज्ञान आणि रोजगार याविषयी सविस्तरपणे चर्चा करा
 - २) धवलक्रांती विषयी सविस्तरपणे चर्चा करा
 - ३) सेंद्रीय शेती स्पष्ट करा.
 - ४) भारतीय शेतीचे स्त्रीकरण स्पष्ट करा.
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) १६
- १) भारतीय हरितक्रांतीचे टीकात्मक परिक्षण करा.
किंवा
 - २) जलसिंचनाची प्रगती आणि जलसिंचनाचे विविध स्रोत स्पष्ट करून सांगा.
- प्र.५ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर द्या. १६
- भारतीय अर्थव्यवस्थेतील शेतीची भूमिका सांगा

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Economics) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
March/April – 2025
Agricultural Development of India (MA24305)**

Day & Date: Saturday, 24-05-2025
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative.

16

- 1) The new agricultural strategy in India was started from _____ year.
 - a) 1970-71
 - b) 1951-52
 - c) 1960-61
 - d) 1980-81
- 2) _____ Institutional factor affects agricultural productivity.
 - a) size of land holdings
 - b) Fertilizers
 - c) Seeds
 - d) Risk and uncertainty
- 3) The precision farming depends upon a new technology of _____.
 - a) Satellite image
 - b) Information Technology
 - c) spatial resources
 - d) All of the above
- 4) The contract farming was started in _____ in India.
 - a) 1960
 - b) 1975
 - c) 1989
 - d) 2000
- 5) The National Commission on Farmers was appointed under the chairmanship of Dr M. S. Swaminathan in the year _____.
 - a) 1990
 - b) 2004
 - c) 2009
 - d) 2015
- 6) Marine Fishing Policy was started in India in the year _____.
 - a) 2004
 - b) 2000
 - c) 2005
 - d) 2003
- 7) The National Wasteland Development Board was established in the year _____.
 - a) 1985
 - b) 1980
 - c) 2010
 - d) 2004
- 8) Zamindari system was introduced in India was started In the year _____.
 - a) 1650
 - b) 1770
 - c) 1793
 - d) 1835

- 9) The new water policy in India was started in _____ year.

a) 2002	b) 2009
c) 2008	d) 2011
- 10) The ‘Intensive Agricultural District Programme’ was started during _____ five year plan.

a) Fifth	b) Second
c) Third	d) Fourth
- 11) The share of agricultural sector in GDP of India is _____ in post-independence period.

a) Increasing	b) Stagnant
c) Decreasing	d) None of these
- 12) _____ has the highest share in irrigation in India

a) Tanks	b) Canals
c) Wells and tube wells	d) Other sources
- 13) Blue revolution is related to _____.

a) Agriculture	b) Industry
c) milk production	d) fish production
- 14) The first Green Revolution in India took place in _____.

a) 1980-85	b) 1995-97
c) 1966-67	d) 1980-81
- 15) _____ is the non-conventional source of energy.

a) Fuel wood	b) Coal
c) Oil	d) Solar energy
- 16) In _____ year dairy industry was delicensed.

a) 1990	b) 1985
c) 2005	d) 2010

Q.2 Write short notes. (Any Four)

16

- 1) What is meant by changing cropping pattern?
- 2) What is agricultural policy?
- 3) What is meant by contract farming?
- 4) What is soil erosion?
- 5) When was W.T.O established?
- 6) What is meant by rural electrification?

Q.3 Answer the following questions (Any Two)

16

- 1) Discuss in detail about Agricultural technology and employment.
- 2) Discuss in detail about the White revolution.
- 3) Explain the Organic farming.
- 4) Explain the Feminization of Indian Agriculture.

Q.4 Write answer the following. (Any One)

1) Critically evaluate the green revolution in India.

OR

2) State and explain progress of irrigation and various sources of irrigation

Q.5 Answer the following question in detail.

State the role of agriculture in Indian economy.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

एम.ए. (Economics) (सत्र – IV) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा:

मार्च/एप्रिल – २०२५

Macro Economic Analysis II (230107401)

वार, दिनांक : बुधवार, १४-०५-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

- १) — यांच्या मते, वस्तुंच्या मागणीवर परिणाम करणारा घटक म्हणजे व्यक्तीकडील वास्तव शिल्लक साठा होय.

अ) टोबिन	ब) केन्स
क) पेटीनकिन	ड) यापैकी नाही
- २) चलनविषयक धोरण — द्वारे जाहीर केले जाते.

अ) केंद्र सरकार	ब) राज्यसरकार
क) आर. बी. आय	ड) पंतप्रधान
- ३) टोबिन्स धोकाप्रिय गुंतवणुकदारांना — संबोधतो.

अ) Gamblers	ब) Plungers
क) Averters	ड) यापैकी नाही
- ४) — या अर्थशास्त्रज्ञांने पैशाच्या मागणीसंदर्भात चलनसंख्यामान सिद्धांत मांडला.

अ) टोबिन	ब) पिगू
क) बामोल	ड) फ्रिडमन
- ५) बामूलच्या मते, व्याजाचे दर जास्त असताना रोख पैशाची मागणी —.

अ) वाढते	ब) कमी होते
क) स्थिर राहते	ड) यापैकी नाही
- ६) देशादेशांमध्ये भांडवलाची आवक-जावक अजिबात न होणे म्हणजे —.

अ) भांडवलाची गतीशिलता	ब) भांडवलाची गतीहिनता
क) दोन्ही ब आणि ब	ड) यापैकी नाही

- ७) ——— यांच्या मते, चलनाचा अतिरिक्त झालेला पुरवठा म्हणजे चलनवाढ होय.
- अ) क्राऊथर ब) हॉट्रे
क) केमरर ड) यापैकी नाही
- ८) केन्सने चलनवाढीचे कारण ——— हे सांगितले आहे.
- अ) अतिरिक्त मागणी ब) अतिरिक्त पुरवठा
क) दोन्ही अ आणि ब ड) यापैकी नाही
- ९) फिलिप्स वक्र वेतनदर व बेरोजगारीचा दर यांच्यातील ——— स्वरूपाचा संबंध दर्शवितो.
- अ) धनात्मक ब) प्रमाणशीर
क) ऋणात्मक ड) यापैकी नाही
- १०) प्रत्यक्ष चलनवाढीचा दर आणि अपेक्षित चलनवाढीचा दर ज्या बेरोजगार पातळीला समान होतात. त्या दराला ——— असे म्हणतात.
- अ) बेकारीचा अनैसर्गिक दर ब) बेकारीचा नैसर्गिक दर
क) बेकारीचा असंतुलीत दर ड) यापैकी नाही
- ११) दीर्घकालीन फिलिप्स वक्राची मांडणी ——— यांनी केली.
- अ) फिलिप्स ब) फ्रिडमन
क) सोलो ड) सॅम्युअलसन
- १२) विवेकशील अपेक्षा ही संकल्पना सर्वप्रथम ——— यांनी मांडली.
- अ) फ्रिडमन ब) केन्स
क) जॉन. एफ. मुथ ड) यापैकी नाही

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- १) महागाईचे अंतर म्हणजे काय?
- २) बेरोजगारीचा नैसर्गिक दर म्हणजे काय?
- ३) खूली अर्थव्यवस्था म्हणजे काय?
- ४) अल्पकालीन फिलिप्स वक्र थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ५) फिलिप्स वक्र कोणकोणत्या घटकांमधील संबंध स्पष्ट करतात.
- ६) भाववाढीचा मुद्रावादी दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- १) वास्तव शिल्पक परिणाम संकल्पना स्पष्ट करा.
- २) स्थूल अर्थशास्त्राबाबत नवसनातनवादी दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
- ३) फ्रीडमन यांचा पैशाचा मागणीचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- ४) चलनवाढीचा मुद्रावादी दृष्टीकोन सांगा.

- प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे तपशीलवार उत्तर लिहा. १२
- १) अल्पकालीन आणि दीर्घकालीन फिलिप्स वक्राची संकल्पना स्पष्ट करा.
किंवा
- २) पैशाच्या मागणीसंदर्भात टोबीन यांचे प्रतिमान स्पष्ट करा.
- प्र.५ खालील प्रश्नाचे तपशीलवार उत्तर लिहा. १२
- भाववाढ नियंत्रणाच्या विविध उपाययोजना स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Economics) (Semester - IV) (New) (NEP CBCS) Examination:
March/April – 2025
Macro Economic Analysis II (230107401)**

Day & Date: Wednesday, 14-May-2025
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative.

12

- 1) According to _____ the factor affecting the demand for goods is the actual balance of stocks held by individuals.
 - a) Tobin
 - b) Keynes
 - c) Petinkin
 - d) None of the above
- 2) The concept of real balance effect was introduced by _____.
 - a) Central Government
 - b) State Government
 - c) R. B. I.
 - d) Prime Minister
- 3) Tobin's _____ called to Risky investors.
 - a) Gamblers
 - b) Plungers
 - c) Averters
 - d) None of the above
- 4) _____ economists introduced the monetary theory of demand for money.
 - a) Tobin
 - b) Pigu
 - c) Bamul
 - d) Fridman
- 5) According to Bamul, demand for cash when interest rates are high _____.
 - a) Increases
 - b) Decreases
 - c) Remains constant
 - d) None of the above
- 6) _____ Absence of inflow and outflow of capital between countries means.
 - a) Mobility of capital
 - b) Immobility of capital
 - c) Both a & b
 - d) None of the above
- 7) According to _____ excess supply of currency means inflation.
 - a) Crowther
 - b) Hotrey
 - c) Kemrar
 - d) None of the above
- 8) Keynes stated that the cause of inflation is _____.
 - a) Excess demand
 - b) Excess Supply
 - c) Both a & b
 - d) None of the above

- 9) The Philips curve shows _____ relationship between the wage rate and the unemployment rate.
- Positive
 - Equal
 - Negative
 - None of the above
- 10) When the actual inflation rate and expected inflation rate equal to the unemployment rate. That rate is called _____.
 a) unnatural rate of unemployment
 b) Natural rate of unemployment
 c) Disequilibrium rate of unemployment
 d) None of the above
- 11) Long run Phillips curve was formulated by _____.
 a) Phillips
 b) Friedman
 c) Solow
 d) Samuelson
- 12) The concept of rational expectation was first introduced by _____.
 a) Friedman
 b) Keynes
 c) John F. Muth
 d) None of these

Q.2 Answer the following questions. (Any Four) 12

- What is inflationary gap?
- What is meant by natural rate of unemployment?
- What is open economy?
- Explain the Short Run Philips Curve
- Philips Curve reveals the relationship between which factors?
- Explain the Monetary approach to inflation.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two) 12

- Explain the Real balance effect
- Explain the new classical approach towards macro economics.
- Explain the Friedman theory of demand for money.
- State the monetarist approach to inflation.

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One) 12

- a) Explain the concept of short run and long run Phillips curve.

OR

- b) Explain the Tobin's theory of demand for money.

Q.5 Answer the following question in detail. 12

Explain various measures of inflation control.

Set	P
-----	---

एम.ए. (Economics) (सत्र – IV) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा:
मार्च/एप्रिल – २०२५
Public Economics II (230107402)

कमाल गुणः ६०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

੧੨

- १) भारतात — या वर्षी जी.एस.टी कायदा लागू झाला.
अ) २०१४
क) २०१८
ब) २०१६
ड) २०२०
- २) देशांतर्गत उभारलेल्या कर्जाला — सार्वजनिक ऋण असे म्हणतात.
अ) अंतर्गत
क) बहिर्गत
ब) स्थानिक
ड) यापैकी नाही
- ३) मौद्रिक धोरण आणि वित्तीय धोरण एकमेकांस — असतात.
अ) पर्यायी
क) पुरक
ब) विसंगत
ड) यापैकी नाही
- ४) — हे केंद्र सरकारकडून राज्य सरकारकडे केल्या जाणाऱ्या वित्तीय हस्तांतरणाचे प्रकार आहे.
अ) कर महसूलातील सहभाग
क) कर्जे
ब) अनुदान
ड) वरील सर्व
- ५) उत्पन्न कर हे — चे उदाहरण आहे.
अ) प्रत्यक्ष कर
क) विशिष्ट कर
ब) अप्रत्यक्ष कर
ड) राज्य कर
- ६) — हे केंद्रीय अर्थसंकल्प मांडतात.
अ) पंतप्रधान
क) गव्हर्नर
ब) मुख्यमंत्री
ड) केंद्रीय अर्थमंत्री

- ७) युद्ध खर्चासाठी घेतलेले सार्वजनिक कर्ज ——— कर्ज असते.
अ) उत्पादक ब) अनुत्पादक
क) ऐच्छिक ड) यापैकी नाही
- ८) भारतात ——— प्रकारची राज्यव्यवस्था अस्तित्वात आहे.
अ) एकमुखी राज्यव्यवस्था ब) बहुमुखी राज्यव्यवस्था
क) संघराज्य ड) वरील सर्व
- ९) चलनविषयक धोरण ——— द्वारे जाहिर केले जाते.
अ) केंद्रसरकार ब) राज्यसरकार
क) आर.बी.आय ड) पंतप्रधान
- १०) तेजीच्या काळात सार्वजनिक खर्च ——— असावा.
अ) कमी ब) जास्त
क) खूप मोठ्या प्रमाणात ड) यापैकी नाही
- ११) मंदीच्या काळात ——— अंदाजपत्रक अपेक्षित असते.
अ) शिलकी ब) तुटीचे
क) शुन्याधारीत ड) समतोलित
- १२) ——— कराचे संक्रमण होत असते.
अ) प्रत्यक्ष कर ब) अप्रत्यक्ष कर
क) प्रगतशील कर ड) यापैकी नाही

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- १) प्रत्यक्ष कर संकल्पना स्पष्ट करा.
- २) सार्वजनिक कर्जभार म्हणजे काय ते लिहा.
- ३) सार्वजनिक कर्जाच्या वाढीची कारणे लिहा.
- ४) स्थिरीकरणासाठी राजकोषीय धोरण नीती स्पष्ट करा.
- ५) भारतातील सार्वजनिक खर्चाच्या वाढीची कारणे स्पष्ट करा.
- ६) सार्वजनिक कर्ज व्यवस्थापनाची तत्त्वे स्पष्ट करा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

੧੨

- १) राज्य सरकारच्या उत्पन्नाची साधने स्पष्ट करा.
- २) भारतातील कराचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
- ३) सार्वजनिक कर्जासंबंधी सनातनवादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
- ४) भारतातील संघराज्यव्यवस्था स्पष्ट करा.

- प्र.४ खालील प्रश्नांची तपशीलवार उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १२
- १) राजकोषीय धोरणाची आर्थिक विकासातील भूमिका स्पष्ट करा.
किंवा
- २) मौद्रिक धोरण आणि राजकोषीय धोरण यातील परस्परावलंबन स्पष्ट करा.
- प्र.५ खालील प्रश्नांचे तपशीलवार उत्तर लिहा. १२
- वित्त आयोगाची कार्ये सविस्तर लिहा.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Economics) (Semester - IV) (New) (NEP CBCS) Examination:
March/April - 2025
Public Economics II (230107402)**

Day & Date: Friday, 16-05-2025
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative.

12

- 1) Which year did India introduce the GST?
 - a) 2014
 - b) 2016
 - c) 2018
 - d) 2020
- 2) Domestic debt is called ____ public debt.
 - a) Internal
 - b) Local
 - c) External
 - d) None of the above
- 3) Monetary policy and fiscal policy are ____ each other.
 - a) Alternative
 - b) Anomalous
 - c) Supplementary
 - d) None of the above
- 4) ____ is a financial transfer from the central government to the state government.
 - a) Participation in tax revenue
 - b) Grants
 - c) Loans
 - d) All of the above
- 5) Income tax is an example of _____.
 - a) Direct Tax
 - b) Indirect Tax
 - c) Special Tax
 - d) State Tax
- 6) ____ presents the Union Budget.
 - a) Prime Minister
 - b) Chief Minister
 - c) Governor
 - d) Union Finance Minister
- 7) Public debt taken for war expenditure is ____ debt.
 - a) Productive
 - b) Unproductive
 - c) Voluntary
 - d) None of these
- 8) In India ____ type of polity exists.
 - a) Unitary polity
 - b) Multilateral polity
 - c) Federal polity
 - d) All of the above

- 9) The concept of real balance effect was introduced by _____.
 a) Central Government b) State Government
 c) R.B.I d) Prime Minister
- 10) During the boom period, public expenditure should be _____.
 a) less b) More
 c) Very Large d) None of the above
- 11) During a recession, the budget is expected to be _____.
 a) Surplus Budget b) Deficit budget
 c) Zero Balanced Budget d) Balanced Budget
- 12) _____ Taxes are being transferred.
 a) Direct Tax b) Indirect Tax
 c) Progressive Tax d) None of these

Q.2 Write short answers. (Any Four) 12

- 1) Explain the concept of direct tax.
- 2) Write what is public debt.
- 3) Write the reasons for the increase in public debt.
- 4) Explain the fiscal policy strategy for stabilization.
- 5) Explain the reasons for the increase in public expenditure in India.
- 6) Explain the principles of public debt management.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two) 12

- 1) Explain the instruments of revenue of the State Government.
- 2) Explain the different types of taxation in India.
- 3) Explain the classical view of public debt.
- 4) Explain the federal system of government in India.

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One) 12

- a) Explain the role of fiscal policy in economic development.

OR

- b) Explain the interdependence between monetary policy and fiscal policy.

Q.5 Answer the following question in detail. 12

Write the functions of the Finance Commission in detail.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

एम.ए. (Economics) (सत्र – IV) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा:
मार्च/एप्रिल – २०२५
Agricultural Development of India- II (230107403)

वार, दिनांक : मंगळवार, २०-०५-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

१) नाफेडची स्थापना ——— मध्ये झाली.

अ) १९५०

ब) १९५८

क) १९६०

ड) १९६५

२) अग्रणी बँक योजना ——— समितीने तयार केली.

अ) नरसिंहम

ब) मेहता

क) पाटील

ड) नरीमन

३) नियंत्रित बाजारपेठेत कमिशन व बाजार शुल्क ——— कडून केले जाते.

अ) बाजारसमिती

ब) शेतकरी

क) सरकार

ड) मध्यस्थ

४) सरकारची शेताकिसान धोरणाचा हेतू ——— आहे.

अ) औद्योगिक विकास

ब) ग्रामीण विकास

क) किंमत स्थैर्य

ड) वरीलपैकी नाही

५) व्यापारी बँका जेव्हा थेट शेतीला कर्ज देतात तेव्हा त्यास ——— कर्ज पुरवठा असे म्हणतात.

अ) प्रत्यक्ष

ब) अप्रत्यक्ष

क) स्वस्त

ड) यापैकी नाही

६) सन १९८० मध्ये ——— कार्यक्रम सुरू करण्यात आला.

अ) एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम

ब) जवाहरलाल रोजगार योजना

क) दुष्काळ प्रवण क्षेत्रांसाठी कार्यक्रम

ड) रोजगार हमी योजना

- ७) किमान आधारभूत किंमतीची शिफारस ——— कडून केली जाते.
 अ) सीएसीपी ब) नाबार्ड
 क) नाफेड ड) एन.सी.डी.सी.
- ८) ——— शेती क्षेत्राला अल्पकालीन कर्जाचा पुरवठा असतो.
 अ) ICICI ब) IDBI
 क) UTI ड) प्राथमिक कृषी पतपुरवठा संस्था
- ९) शेती क्षेत्रात ——— फलाचा प्रत्यय येतो.
 अ) वाढते ब) घटते
 क) स्थिर ड) यापैकी नाही
- १०) भारतात सहकारी पतपुरवठा संस्था सन ——— मध्ये सुरु झाल्या.
 अ) १९१० ब) १९०४
 क) १९१२ ड) १९१८
- ११) शेतमजुरांच्या गरीब आर्थिक स्थितीला ——— जबाबदार आहे.
 अ) हंगामी रोजगार ब) भक्कम संघटन
 क) कर्जबाजारीपणाचा अभाव ड) शिक्षण
- १२) ——— हे शेतमजुरांचे वैशिष्ट्य आहे.
 अ) अधिक साक्षरता ब) कमी वेतन
 क) संघटितपणा ड) वरीलपैकी सर्व

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

१२

- १) शेतमजुरांचे सिमांतीकीकरण म्हणजे काय?
- २) दीर्घकालीन कर्ज म्हणजे काय?
- ३) C.A.C.P. चे पूर्णरूप लिहा.
- ४) कृषी उद्योग म्हणजे काय?
- ५) कृषी विपणन म्हणजे काय?
- ६) अल्प कालीन कर्ज म्हणजे काय?

प्र.३ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

१२

- १) शेतकऱ्यांचा कर्जबाजारीपणा.
- २) अन्नधान्य सुरक्षितता.
- ३) शेतमाल किंमत निश्चित करण्याच्या पद्धती
- ४) कृषी वित्त पुरवठा.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक)

१२

१) कृषी उद्योगांची प्रगती आणि समस्या स्पष्ट करा.

किंवा

२) कृषी अर्थ पुरवठ्यात नार्बाडची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न.

१२

भारतातील कृषी किंमत धोरण स्पष्ट करा.

Set	P
-----	---

**M.A. (Economics) (Semester - IV) (New) (NEP CBCS) Examination:
March/April – 2025
Agricultural Development of India- II (230107403)**

Day & Date: Tuesday, 20-05-2025
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative.

12

- [illegible]

- 9)** In Agriculture sector production function of _____.
a) Increasing b) Decreasing
c) Constant d) Negative
- 10)** The Co-operative credit societies in India started in _____.
a) 1910 b) 1904
c) 1912 d) 1918
- 11)** _____ is responsible for poor economic condition of agricultural labour.
a) Seasonal employment b) Strong Organization
c) Lack of Indebtedness d) Education
- 12)** _____ is a major feature of agriculture labour.
a) More literacy b) Less wage
c) Organized d) All of the above

Q.2 Write short answers. (Any Four)

12

- 1) What is marginalization of agricultural Labour?
- 2) What is long term loan?
- 3) What is the full form of C.A.C.P.
- 4) What is agro Industry.
- 5) What is Agricultural Marketing.
- 6) What is short term loan.

Q.3 Write short answers. (Any Two)

12

- 1) Indebtedness of farmer's
- 2) Food security.
- 3) Methods of fixation of agricultural prices.
- 4) Agriculture finance.

Q.4 Write the detail answer. (Any One)

12

- a)** Explain the progress and problems of Agro Industries.

OR

- b)** Explain the role of NABARD in Agricultural finance.

Q.5 Write the detail answer.

12

Explain the agricultural price policy in India.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

एम.ए. (Economics) (सत्र – IV) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा:

मार्च/एप्रिल – २०२५

International Trade and Finance-II (230107405)

वार, दिनांक : गुरुवार, २२-०५-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

१) — व्यापार तोलामध्ये, जेव्हा उत्पन्न हे खर्चापेक्षा जास्त असते, तेव्हा त्या व्यापार तोलास शिल्लक व्यापार तोल असे म्हणतात.

अ) आंतरराष्ट्रीय व्यापार	ब) अंतर्गत व्यापार
क) राज्य व्यापार	ड) स्थानिक व्यापार

२) वर्ल्ड बँक (World Bank) — वित्तपुरवठा करते.

अ) अल्पकालीन	ब) दीर्घकालीन
क) कृषी	ड) औद्योगिक

३) WTO ची स्थापना — या वर्षी झाली.

अ) १९८५	ब) १९९७
क) १९९५	ड) २०२४

४) — हा व्यवहारतोलातील असमतोल दूर करण्याचा उपाय आहे.

अ) चलनाचे अवमूल्यन	ब) देशांतर्गत किंमत स्थैर्य
क) आयातनिर्यात नियंत्रण	ड) वरील पैकी सर्व

५) IMF — प्रकारचे वित्त पुरवठा करते.

अ) अल्पकालीन	ब) दीर्घकालीन
क) कृषी	ड) औद्योगिक

६) व्यवहारतोलामध्ये — अदृश्य बाबींचा समावेश होतो.

अ) यंत्रसामग्री निर्यात	ब) सॉफ्टवेअर सेवा
क) तेल आयात	ड) सोने खरेदी

- ७) आंतरराष्ट्रीय व्यापारामध्ये जेव्हा खर्चा पेक्षा उत्पन्न कमी असते तेव्हा त्या व्यवहार तोलास ——— व्यवहारतोल म्हणतात.

अ) तुटीचा ब) शिलकीचा
क) प्रतिकूल ड) वरील पैकी नाही

८) सन १९९१ नंतर भारतात विदेशी व्यापारात ——— चे धोरण स्वीकारले.

अ) उदारीकरणाचे ब) नियंत्रणाचे
क) व्यापारीकरणाचे ड) संरचनात्मकतेचे

९) SEZ म्हणजे ———

अ) विशेष आर्थिक क्षेत्र ब) सामाजिक आर्थिक क्षेत्र
क) विशेष निर्यात क्षेत्र ड) वरील पैकी काहीही नाही

१०) चलनाची मागणी व पुरवठा यांच्यातून मुक्तपणे ठरलेला दर म्हणजे ——— दर होय.

अ) स्थिर ब) बदलता
क) निश्चित ड) नियंत्रित

११) ——— हे आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीचे (IMF) उद्दिष्ट आहे.

अ) आंतरराष्ट्रीय सहकार्य वाढवावे
ब) आंतरराष्ट्रीय व्यापारात वाढ
क) बहुपक्षीय पद्धतीची स्थापना
ड) वरील सर्व

१२) जुलै १९४४ मध्ये ब्रिटन येथे जी परिषद झाली त्या मध्ये ——— या संस्थेची स्थापना करण्यात आली.

अ) जागतिक बँक ब) वर्ल्ड ट्रेड ऑर्गनायझेशन
क) सार्क ड) ओपेक

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- १) अनुकूल आणि प्रतिकूल व्यवहारतोल म्हणजे काय?
- २) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधी (IMF) ची मुख्य कार्ये सांगा.
- ३) विशेष आर्थिक क्षेत्रांच्या (SEZ) कोणत्याही दोन मर्यादा सांगा.
- ४) व्यापारतोल आणि व्यवहारतोल यात काय फरक आहे?
- ५) १९९० च्या दशकातील भारताच्या व्यापार धोरणाची कोणतीही दोन वैशिष्ट्ये सांगा.
- ६) बहुराष्ट्रीय कंपन्यांची (MNCs) प्रमुख कार्ये स्पष्ट करा.

- प्र.३ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२
- १) व्यवहारतोलाचा अर्थ आणि घटक स्पष्ट करा.
 - २) जागतिक व्यापार संघटनेची उद्दिष्टे आणि कार्ये स्पष्ट करा.
 - ३) व्यवहारतोल असमतोल निर्माण होण्याची कारणे स्पष्ट करा.
 - ४) सुवर्ण परिणाम स्पष्ट करा.
- प्र.४ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १२
- १) व्यवहारतोल सिद्धांताच्या मौद्रिक दृष्टीकोणाचे टीकात्मक परीक्षण करा.
किंवा
 - २) विशेष आर्थिक क्षेत्राची (SEZ) भूमिका स्पष्ट करा.
- प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १२
- विकसनशील देशांच्या संदर्भात स्थिर आणि लवचिक विनिमय दर प्रणालींचे गुण आणि तोटे स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Economics) (Semester - IV) (New) (NEP CBCS) Examination:
March/April - 2025
International Trade and Finance-II (230107405)**

Day & Date: Thursday, 22-May-2025
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative: 12

- 1) In _____ balance of trade, when income is greater than expenditure, that balance of trade is called a surplus balance of trade.
 - a) International trade
 - b) Internal trade
 - c) State trade
 - d) Local trade
- 2) World Bank provides _____ finance.

a) Short term	b) Long term
c) Agricultural	d) Industrial
- 3) WTO was established in the year _____.

a) 1985	b) 1997
c) 1995	d) 2024
- 4) _____ is a method to correct the imbalance in the balance of payments.

a) Currency devaluation	b) Domestic price stability
c) Import-export control	d) All of the above
- 5) IMF provides _____ type of financial assistance.

a) Short-term	b) Long-term
c) Agricultural	d) Industrial
- 6) Invisible items in the balance of payments include:
 - a) Machinery exports
 - b) Software services
 - c) Oil imports
 - d) Gold purchases
- 7) In international trade, when income is less than expenditure, the balance of payments is called _____.

a) Deficit balance	b) Surplus balance
c) Adverse balance	d) None of the above

- 8) After 1991, India adopted a policy of _____ in foreign trade.
a) Liberalization
b) Control
c) Commercialization
d) Structural adjustment
- 9) SEZ stands for _____.
a) Special Economic Zone b) Social Economic Zone
c) Special Export Zone d) None of the above
- 10) The rate determined freely by the demand and supply of currency is called the _____ rate.
a) Fixed
b) Flexible
c) Determined
d) Controlled
- 11) _____ is the objective of the International Monetary Fund (IMF).
a) Promote international cooperation
b) Increase international trade
c) Establish multilateral systems
d) All of the above
- 12) In July 1944, during the meeting held in Britain, _____ was established.
a) World Bank
b) World Trade Organization (WTO)
c) SAARC
d) OPEC

Q.2 Write short answers. (Any Four)**12**

- 1) What is favorable & unfavorable balance of payment?
- 2) State the main functions of the International Monetary Fund (IMF).
- 3) State any two limitations of Special Economic Zones (SEZs).
- 4) What is the difference between balance of trade and balance of payment?
- 5) State any two features of India's trade policy in the 1990s.
- 6) Explain the major functions of MNC's.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two)**12**

- 1) Explain the Meaning and components of balance of payments.
- 2) Describe the objectives and functions of the World Trade Organization (WTO).
- 3) Explain the causes of disequilibrium in the balance of payments?
- 4) Explain the Gold standard.

Q.4 Answer the following questions. (Any One) 12

1) Discuss the impact of globalization on India's foreign trade.

OR

2) Explain the role of Foreign Direct Investment (FDI) in Economic Development.

Q.5 Answer the following question in detail. 12

Explain the merits and demerits of fixed and flexible exchange rate systems in the context of Developing countries.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

एम.ए. (Economics) (सत्र – IV) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा:

मार्च/एप्रिल – २०२५

Advanced Banking-II (230107406)

वार, दिनांक : गुरुवार, २२-०५-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

१) ——— ही संकल्पना १९९१ मधील नवीन आर्थिक धोरण अंतर्गत आर्थिक सुधारणांचा भाग नव्हता.

अ) केंद्रिकरण

ब) उदारीकरण

क) जागतिकीकरण

ड) खाजगीकरण

२) ——— ही पैशाचा पुरवठा आणि बँक पतपुरवठा नियंत्रीत करते.

अ) आर.बी.आय.

ब) सेबी

क) इंडियन इकॉनॉमी असोसिएशन

ड) यापैकी नाही

३) ——— ही बँक ही आंतरराष्ट्रीय स्तरावर वित्त आणि पतपुरवठा करणारी संस्था आहे.

अ) आर.बी.आय

ब) एस.बी.आय

क) जागतिक बँक

ड) मर्चंट बँक

४) ——— हे आंतरराष्ट्रीय बँकेचे प्रमुख कार्य आहे.

अ) आयात निर्यात व्यापाराला वित्तपुरवठा

ब) प्रकल्पासाठी वित्तपुरवठा

क) आंतरराष्ट्रीय कर्जाचे एकत्रीकरण

ड) वरील सर्व

५) ——— ही सरकारी योजना आर्थिक समावेशाशी संबंधित आहे.

अ) PMJBY

ब) उज्वला योजना

क) PMJDY

ड) यापैकी काहीही नाही

- ६) नाबार्ड ——— शी संबंधित आहे.
 अ) ग्रामीण विकास ब) शहरी विकास
 क) औद्योगिक विकास ड) रेल्वेचा विकास
- ७) ग्रामीण बँकेची स्थापना करण्यासाठी पुढाकार घेणाऱ्या बँकेला ——— बँक म्हणतात.
 अ) अग्रणी बँक ब) प्रादेशिक ग्रामीण बँक
 क) नाबार्ड ड) पुरस्कर्ती बँक
- ८) सध्या भारतात ——— बँकिंग लोकपाल कार्यालय आहेत.
 अ) २० ब) २२
 क) २४ ड) २६
- ९) बँक दर हे चलन विषयक धोरणाचे ——— साधन आहे.
 अ) संख्यात्मक ब) गुणात्मक
 क) नैतिक ड) यापैकी नाही
- १०) बँकांनी दिलेल्या कर्जरूपी मालमत्तेवरील व्याज सहा महिन्यापेक्षा जास्त थकीत झाल्यास त्याला ——— असे म्हणतात.
 अ) नफ्याची मालमत्ता ब) बुडीत कर्ज
 क) अ आणि ब ड) यापैकी नाही
- ११) ——— बँक इतर देशातील कंपन्यांना सेवा देण्याचे कार्य करते.
 अ) आंतरराष्ट्रीय बँक ब) महाराष्ट्र बँक
 क) एस बी आय ड) वरीलपैकी नाही
- १२) CIBL द्वारे ——— हे कार्य केले जाते.
 अ) एटीएम चेक करणे ब) क्रेडिट स्कोर ठरवणे
 क) डेबिट कार्ड चेक करणे ड) वरील सर्व

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

१२

- १) आंतरराष्ट्रीय बँकेची संकल्पना स्पष्ट करा.
- २) प्रादेशिक ग्रामीण बँकेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ३) बँक नियमन कायद्याची उद्दिष्टे सांगा.
- ४) बँकिंग क्षेत्रातील अलीकडील सुधारणा स्पष्ट करा.
- ५) बेसल करार-१ माहिती लिहा.
- ६) पिक विम्याची फायदे सांगा.

- प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणत्याही दोन) १२
- १) प्रादेशिक ग्रामीण बँकेची दोष सांगा.
 - २) मौद्रिक धोरणाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
 - ३) मध्यवर्ती बँकेची गरज स्पष्ट करा.
 - ४) किरकोळ बँकिंग ची संकल्पना विशद करा.
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे तपशीलवार उत्तर द्या. (कोणताही एक) १२
- १) नरसिंहम समितीचे निष्कर्ष स्पष्ट करून बँकिंग क्षेत्रासाठी नरसिंह समितीने सुचवलेल्या शिफारसी/उपाययोजना कोणत्या आहेत ते लिहा.
किंवा
 - २) अग्रणी बँकेची उद्दिष्टे आणि कार्य स्पष्ट करा.
- प्र.५ खालील प्रश्नाचे तपशीलवार उत्तर द्या. १२
- मध्यवर्ती बँक म्हणजे काय? आणि मध्यवर्ती बँकेची कार्य स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Economics) (Semester - IV) (New) (NEP CBCS) Examination:
March/April – 2025
Advanced Banking-II (230107406)**

Day & Date: Thursday, 22-05-2025
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative.

12

- 1) _____ concept was not a part of the economic reforms under the New Economic Policy (NEP) in 1991.
 - a) Centralisation
 - b) Liberalisation
 - c) Globalisation
 - d) Privatisation
- 2) _____ controls the supply of money and bank credit.
 - a) RBI
 - b) SEBI
 - c) Indian Banking Association
 - d) None of These
- 3) _____ bank is an international finance and credit institution.
 - a) RBI
 - b) SBI
 - c) World Bank
 - d) Merchant Bank
- 4) _____ is the main function of an international bank
 - a) Financing the import-export trade
 - b) Financing for the project
 - c) Consolidation of international debt
 - d) all of the above
- 5) _____ Government Scheme is related to Financial Inclusion.
 - a) PMJBY
 - b) UJWALYOJNA
 - c) PMJDY
 - d) None of these
- 6) NABARD is associate with _____.
 - a) Rural development
 - b) Urban development
 - c) Industrial development
 - d) Development of railways
- 7) The bank that takes the initiative to set up rural bank is called _____.
 - a) Lead Bank
 - b) Regional Rural Bank
 - c) NABARD
 - d) Sponsored Bank
- 8) At present there are _____ Banking Ombudsman Offices in India.
 - a) 20
 - b) 22
 - c) 24
 - d) 26

- 9)** Bank rate is the _____ tool of monetary policy.
- a) Quantitative b) Qualitative
c) Moral d) None of this
- 10)** If the interest on the loaned assets given by the banks is outstanding for a period of more than Six months is called _____.
a) Profitable assets b) nonperforming assets
c) a and b d) none of this
- 11)** _____ Bank provides services to companies in other countries.
a) International Bank b) Maharashtra Bank
c) SBI d) None of the above
- 12)** _____ is A Work of CIBIL.
a) ATM checking b) Credit score determination
c) Debit card checking d) All of the above

Q.2 Write short answers. (Any Four)

12

- 1) Explain what is international banking
- 2) Explain the nature of Regional Rural Banks
- 3) Explain the objectives of the Bank Regulation Act.
- 4) Explain the recent reforms in the banking sector.
- 5) Explain Basel Agreement-1.
- 6) Explain the benefits of crop insurance.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two)

12

- 1) Explain the defects in Regional Rural Banks.
- 2) Explain the objectives of monetary policy.
- 3) Explain the need for a central bank.
- 4) Explain the concept of retail banking.

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One)

12

- a)** Explain the findings of the Narasimham Committee and What are the banking sector reform measures suggested by Narasimham Committee?

OR

- b)** State the objectives and functions of leading banks.

Q.5 Answer the following question in detail

12

Explain the definition and functions of Central Bank.

Seat No.	
----------	--

Set P

एम.ए. (Economics) (सत्र – IV) (नवीन) (जुना) (CBCS) परीक्षा:

मार्च/एप्रिल – २०२५

Macro Economic Analysis (MA24401)

वार, दिनांक : बुधवार, १४-०५-२०२५

कमाल गुण: ८०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०६:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१६

- १) केन्सच्या प्रारूपात स्थूल आर्थिक समतोल येथे होतो.

अ) पूर्ण रोजगार	ब) पूर्ण रोजगारापूर्वी
क) उत्पादनाच्या पूर्ण क्षमतेपूर्वी	ड) दोन्ही पर्याय ब आणि क
- २) चलनवाढीची स्थिती म्हणजे ----.

अ) स्थिर किंमत	ब) घटती किंमत
क) वाढत्या किंमती	ड) वरीलपैकी नाही
- ३) पैशाच्या मागणीतील बदल हे ---- असते.

अ) पैशाच्या धनात्मक	ब) व्याजदराशी ऋणात्मक
क) व्याजदराशी धनात्मक	ड) उत्पन्नाशी ऋणात्मक
- ४) फिलिप्स वक्र यातील संबंध दर्शवितो.

अ) चलनवाढ व बेरोजगार	ब) उत्पन्न व उपभोग
क) उत्पन्न व किंमत पातळी	ड) यापैकी नाही
- ५) IS वक्र दाखविला जातो.

अ) समतल	ब) धनात्मक
क) ऋणात्मक	ड) उर्ध्व
- ६) बँक दर हे पतनियंत्रणाचे ---- साधन आहे.

अ) संख्यात्मक	ब) गुणात्मक
क) निवडक	ड) यापैकी नाही

- ७) केन्सच्या विचारप्रणालीत विस्तारशील राजकोषीय धोरणांचा परिणाम ——— होतो.
- अ) समतोल उत्पादन, रोजगार व व्याजदर यात वाढ
 ब) समतोल उत्पादन, किंमती व व्याजदरात वाढ
 क) समतोल किंमती, रोजगार व व्याजदरात वाढ
 ड) समतोल उत्पादन, किंमती व रोजगारात वाढ
- ८) वास्तव शिल्लक परिणाम ——— यांनी मांडला.
- अ) केन्स
 ब) पिगु
 क) सॅम्युअलसन
 ड) पॅटिन किन
- ९) भारतात जलद किंमत वाढीचा सर्वात प्रतिकूल परिणाम ——— यावर होतो.
- अ) सरकारी सेवानिवृत्त व्यक्ती
 ब) कारखानदारी कामगार
 क) व्यापारी
 ड) शेतमजूर
- १०) टोबीनच्या मते पैशाची मागणी प्रामुख्याने या घटकावरून ठरते.
- अ) संपत्ती
 ब) व्याजाचा दर
 क) उत्पन्न
 ड) अनिश्चितता
- ११) पैशाच्या मागणी संदर्भात केन्सनंतरचा दृष्टीकोन ——— यांच्याशी संबंधित आहे.
- अ) बामोल
 ब) टोबीन
 क) पॅटिनकिन
 ड) वरील सर्व
- १२) फिशरची समिकरणे चूकीची नसून त्याची पुनर्मांडणी करणे गरजेचे आहे असे कोणी सांगितले?
- अ) केन्स
 ब) फ्रिडमन
 क) बामूल
 ड) जे.बी.से
- १३) पॅटिनकिनच्या मते, अर्थव्यवस्थेत पूर्ण रोजगार पातळीला ——— मध्ये समतोल असतो.
- अ) पैशाची मागणी = पैशाचा पुरवठा
 ब) वस्तुची मागणी = वस्तुचा पुरवठा
 क) श्रमाची मागणी = श्रमाचा पुरवठा
 ड) वरील सर्व
- १४) 'General Theory of Employment Interest and Money' हे पुस्तक ——— यांनी लिहिले.
- अ) जे. बी. से
 ब) केन्स
 क) टोबीन
 ड) मार्शल

- १५) विकुंचीत फिलिप्स वक्र ही संकल्पना ——— यांनी मांडली.
अ) फिलिप्स ब) फ्रिडमन
क) पॅटिनकिन ड) टोबीन
- १६) वार्षिक किंमत वाढीचा दर धावत्या भाववाढीमध्ये ——— इतका असतो.
अ) ३% ब) ३ ते ६%
क) १०% ड) २० ते ३०%

Seat No.	
----------	--

Set **P**

**M.A. (Economics) (Semester - IV) (New) (Old) (CBCS) Examination:
March/April - 2025
Macro Economic Analysis (MA24401)**

Day & Date: Wednesday, 14-05-2025
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.**16**

- 1) In the Keynesian model, macro economic equilibrium can take place at _____
 a) Full employment
 b) Less than full employment
 c) Less than full capacity output
 d) Both 'b' and 'c'
- 2) Money inflation means stage of _____
 a) Constant price
 b) Decreasing prices
 c) Increasing prices
 d) None of these
- 3) Transaction demand for money varies
 a) Positive with income
 b) Negative with rate of interest
 c) Positive with rate of interest
 d) Negatively with income
- 4) Philips curve shows the relation in
 a) Inflation and Unemployment
 b) Income and consumption
 c) Income and Price level
 d) None of these
- 5) IS curve is sloped
 a) Horizontal
 b) Positive
 c) Negative
 d) Vertical
- 6) Bank rate is measure on credit control
 a) Quantitative
 b) Qualitative
 c) Selective
 d) None of these
- 7) In Keynesian system; expansionary fiscal policy leads to
 a) Rise in equilibrium output, employment and interest rate
 b) Rise in equilibrium output, prices and interest rate
 c) Rise in equilibrium prices, employment and interests
 d) Rise in equilibrium output, prices and employment

- 8) Real balance effect is the contribution of _____.
a) Keynes
b) Pigou
c) Samuelson
d) Patinkin
- 9) In India inflation most adversely affects
a) Govt. Pensioners
b) The factory workers
c) The traders
d) The agricultural labourers
- 10) According to Tobin demand for money is significantly determined by the factor.
a) Wealth
b) Rate of interest
c) Income
d) Uncertainty
- 11) Post-Keynesian approach of demand for money is related to _____.
a) Baumol
b) Tobin
c) Patinkin
d) All of above
- 12) 'Fishers equation are not wrong but need to be restate!' Who said this statement?
a) Keynes
b) Friedman
c) Baumol
d) J. B. Say
- 13) According to Patinkin, at the full-employment level in economy there is a balance between _____.
a) Demand for money = Supply of money
b) Demand for commodities = Supply of commodities
c) Demand for labour = Supply of labour
d) All above
- 14) A book 'General Theory of Employment, Interest and Money' is written by _____.
a) J. B. Say
b) Keynes
c) Tobin
d) Marshall
- 15) Kinked Phillips curve concept introduced by _____.
a) Phillips
b) Friedman
c) Patinkin
d) Tobin
- 16) In running inflation, the annual growth rate of price is to be _____.
a) 3%
b) 3 to 6%
c) 10%
d) 20 to 30%

Q.2 Write answer in short. (any Four)

16

- 1) Explain the Tobin's model of demand for money.
- 2) Explain Keynesian approach to inflation.
- 3) Explain Tobin's modified Philips curve.
- 4) Explain Baumol's inventory theoretical approach.
- 5) Suggest measures to controlling inflation.
- 6) Explain the concept of expectations.

- Q.3 Write short answers. (any Two) 16**
- 1) Real balance effect
 - 2) Mundell–Fleming model
 - 3) Monetary approach to the balance of payments.
 - 4) Asset Markets
- Q.4 Write answer any One of the following. 16**
- 1) Give an outline of short run and long run Philips curves.
 - 2) Discuss the Friedman's approach to demand for money.
- Q.5 Explain the New Classical approach towards macro economics and policy implications. 16**

Page 1 of 6

- ८) ——— हे केंद्रिय अर्थसंकल्प मांडतात.
 अ) पंतप्रधान ब) मुख्यमंत्री
 क) गव्हर्नर ड) केंद्रिय अर्थमंत्री

९) युद्ध खर्चासाठी घेतलेले सार्वजनिक कर्ज ——— कर्ज असते.
 अ) उत्पादक ब) अनुत्पादक
 क) ऐच्छिक ड) यापैकी नाही

१०) सरकारचा कर, सार्वजनिक खर्च, कर्ज व त्याचे व्यवस्थापन यांच्याशी संबंधित धोरणास ——— असे म्हणतात.
 अ) मौद्रिक धोरण ब) राजकोषीय धोरण
 क) खर्चविषयक धोरण ड) वरील सर्व

११) भारतात ——— प्रकारची राज्यव्यवस्था अस्तित्वात आहे.
 अ) एकमुखी राज्यव्यवस्था ब) बहुमुखी राज्यव्यवस्था
 क) संघराज्य ड) वरील सर्व

१२) Budget हा शब्द Bogvette या मूळ ——— शब्दापासून तयार झाला आहे.
 अ) जर्मन ब) फ्रान्स
 क) फ्रेंच ड) यापैकी नाही

१३) भारतात ——— या वर्षी जी.एस.टी. कायदा लागू झाला.
 अ) २०१४ ब) २०१६
 क) २०१८ ड) २०२०

१४) ——— हे केंद्र सरकारकडून राज्य सरकारकडे केल्या जाणाऱ्या वित्तीय हस्तांतरणाचे प्रकार आहे.
 अ) कर महसूलातील सहभाग ब) अनुदान
 क) कर्जे ड) वरील सर्व

१५) ——— कराचे संक्रमण होत असते.
 अ) प्रत्यक्ष कर ब) अप्रत्यक्ष कर
 क) प्रगतशील कर ड) यापैकी नाही

१६) जमीन महसूल हा ——— सरकार उत्पन्नाचा स्त्रोत आहे.
 अ) केंद्र सरकार ब) राज्य सरकार
 क) स्थानिक स्वराज्य संस्था ड) यापैकी नाही.

- प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १६
- १) प्रत्यक्ष कर संकल्पना स्पष्ट करा.
 - २) सार्वजनिक कर्जभार म्हणजे काय ते लिहा.
 - ३) वित्त आयोगाची कार्ये लिहा.
 - ४) सार्वजनिक कर्जाच्या वाढीची कारणे लिहा.
 - ५) स्थिरीकरणासाठी राजकोषीय धोरण नीती स्पष्ट करा.
 - ६) सार्वजनिक कर्ज व्यवस्थापनाची तत्वे स्पष्ट करा.
- प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १६
- १) राज्य सरकारच्या उत्पन्नाची साधने स्पष्ट करा.
 - २) भारतातील कराचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
 - ३) सार्वजनिक कर्जासंबंधी सनातनवादी दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
 - ४) राजकोषीय धोरणाची आर्थिक विकासातील भूमिका स्पष्ट करा.
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा (कोणतेही एक) १६
- १) भारतातील संघराज्यव्यवस्था स्पष्ट करा.
- किंवा
- २) मौद्रिक धोरण आणि राजकोषीय धोरण यातील परस्परावलंबन स्पष्ट करा.
- प्र.५ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. १६
- १) भारतातील सार्वजनिक खर्चाच्या वाढीची कारणे स्पष्ट करा.

Set

P

**M.A. (Economics) (Semester - IV) (New/Old) (CBCS) Examination:
March/April - 2025
Public Economics (MA24402)**

Day & Date: Friday, 16-05-2025
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative.

16

- 1)** Income tax is an example of _____.
a) Direct Tax b) Indirect Tax
c) Special Tax d) State Tax
- 2)** The concept of real balance effect was introduced by _____.
a) Central Government b) State Government
c) R.B.I. d) Prime Minister
- 3)** During boom period public expenditure should be _____.
a) less b) More
c) Very Large d) Non of the above
- 4)** During a recession, the budget is expected to be _____.
a) Surplus Budget b) Deficit budget
c) Zero Balanced Budget d) Balanced Budget
- 5)** _____ is the period of 13th Finance Commission.
a) 1985-1990 b) 1995-2000
c) 2005-2010 d) 2010-2015
- 6)** Domestic debt is called _____ public debt.
a) Internal b) Local
c) External d) Non of the above
- 7)** Monetary policy and fiscal policy are _____ each other.
a) Alternative b) Anomalous
c) Supplementary d) Non of the above
- 8)** _____ presents the Union Budget.
a) Prime Minister b) Chief Minister
c) Governor d) Union Finance Minister
- 9)** Public debt taken for war expenditure is _____ debt.
a) Productive b) Unproductive
c) Voluntary d) None of these

- 10) The government's policy relating to taxation, public expenditure, debt and its management is called _____.
 - a) Monetary policy
 - b) Fiscal policy
 - c) Expenditure policy
 - d) All of the above
- 11) In India _____ type of polity exists.
 - a) Unitary polity
 - b) Multilateral polity
 - c) Federal polity
 - d) All of the above
- 12) The word Budget is derived from the _____ word Bogvette.
 - a) German
 - b) France
 - c) French
 - d) None of these
- 13) Which year India introduced the gst?
 - a) 2014
 - b) 2016
 - c) 2018
 - d) 2020
- 14) _____ is a financial transfer from the central government to the state government.
 - a) Participation in tax revenue
 - b) Grants
 - c) Loans
 - d) All of the above
- 15) _____ Taxes are being transferred.
 - a) Direct tax
 - b) Indirect tax
 - c) Progressive tax
 - d) None of these
- 16) Land revenue is a source of income of _____ government.
 - a) Central government
 - b) State government
 - c) Local bodies
 - d) None of these

Q.2 Write short answers. (Any Four)

16

- 1) Explain the concept of direct tax.
- 2) Write what is public debt.
- 3) Write the functions of Finance Commission.
- 4) Write the reasons for increase in public debt.
- 5) Explain the fiscal policy strategy for stabilization.
- 6) Explain the principles of public debt management.

Q.3 Answer the following question (Any Two)

16

- 1) Explain the instruments of revenue of the State Government.
- 2) Explain the different types of taxation in India.
- 3) Explain the classical view of public debt.
- 4) Explain the role of fiscal policy in economic development.

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One)

16

- 1) Explain the federal system of government in India.
- OR**
- 2) Explain the interdependence between monetary policy and fiscal policy.

Q.5 Answer the following questions in detail.

16

Explain the reasons for the increase in public expenditure in India.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

एम.ए. (Economics) (सत्र – IV) (नवीन/जुना) (CBCS) परीक्षा:
मार्च/एप्रिल – २०२५
Labour Economics (MA24404)

वार, दिनांक : मंगळवार, २०-०५-२०२५
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०६:००

कमाल गुणः ८०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

33

- १) भारतीय कामगार संघटना कायदा ——— या वर्षी अस्तित्वात आला.
अ) १९२६ ब) १९३६
क) १९४६ ड) १९५६
- २) सामाजिक विम्याच्या व्यापक संकल्पनेत ——— यांचा समावेश होतो.
अ) आजारपण ब) अपघात
क) बेकारी ड) वरील सर्व
- ३) सामाजिक सुरक्षा म्हणजे ——— होय.
अ) सामाजिक सहाय्य ब) सामाजिक बदल
क) सामाजिक नियंत्रण ड) सरकारी नियंत्रण
- ४) श्रम कल्याणांच्या तत्वांमध्ये ——— चा समावेश होतो.
अ) योग्य मजूरी ब) श्रमिकांच्या भावनांचा आदर
क) श्रमिकांच्या सोयी सुविधा ड) वरील सर्व
- ५) औद्योगिक संघर्ष कायदा ——— या वर्षी अस्थित्वात आला.
अ) १९४७ ब) १९६७
क) १९७७ ड) १९८७
- ६) भारतातील महिला श्रमिकांच्या समस्या म्हणजे ———.
अ) कमी मजूरी ब) जास्त कामांचे तास
क) नैतिक पतन ड) वरील सर्व

- ७) १९७१ या वर्षी कामगारांकरिता ——— लागू करण्यात आली.
 अ) कामगार कुटुंब पेन्शन योजना ब) राज्य विमा कायदा
 क) भविष्य निधी कायदा ड) किमान वेतन कायदा
- ८) ——— हा श्रमिकांसाठी कायदा १९४८ मध्ये समंत करण्यात आला.
 अ) किमान वेतन कायदा ब) सापेक्ष मजूरी कायदा
 क) बोनस वाटप कायदा ड) यापैकी नाही
- ९) भारतातील श्रमिक अकार्यक्षम असल्याचे ——— हे कारण आहे.
 अ) प्रतिकूल हवामान ब) अल्प मजूरी
 क) कामाचे अधिक तास ड) वरील सर्व
- १०) बोनस वाटप कायदा ——— मध्ये लागू करण्यात आला.
 अ) १९६५ ब) १९५५
 क) १९६० ड) १९५०
- ११) भारतातील बालश्रमिकांच्या संरक्षणासाठी ——— श्रम कायदा करण्यात आला.
 अ) श्रम कायदा १९४८ ब) खान कायदा १९५२
 क) बाल रोजगार कायदा १९३८ ड) वरील सर्व
- १२) भारतात श्रम कल्याण कार्य करण्यात ——— या संस्थांचा समावेश आहे.
 अ) केंद्रसरकार ब) राज्यसरकार
 क) श्रमिक संघटना ड) वरील सर्व
- १३) ——— हे कामगार संघटना मजबूत करण्याचे तत्व आहे.
 अ) एक उद्योग एक संघटना ब) एक उद्योग काही संघटना
 क) एक उद्योग अनेक संघटना ड) वरील पैकी नाही
- १४) सामाजिक विमा म्हणजे सामाजिक दुर्घटना आणि अडचणीच्या वेळी ——— मदत करणे होय.
 अ) आर्थिक ब) राजकीय
 क) जीवनावश्यक ड) वरील सर्व
- १५) भारतात श्रम कल्याण सुधारणांमुळे ——— होते.
 अ) श्रमिकांच्या उपस्थितीत वाढ ब) औद्योगिक संबंधात सुधारणा
 क) श्रमिकांच्या कार्यक्षमतेत वाढ ड) वरील सर्व
- १६) जागतिकीकरणाचे श्रमावर होणारे परिणाम म्हणजे ———.
 अ) श्रमिक कपात ब) रोजगाराची अनिश्चितता
 क) स्वेच्छा निवृत्ती ड) वरील सर्व

- प्र.२ संक्षिप्त टीपा लिहा. (कोणतेही चार) १६
- १) सुरक्षा कवच म्हणजे काय?
 - २) सामाजिक सुरक्षितता म्हणजे काय?
 - ३) कामगार संघटना म्हणजे काय?
 - ४) औद्योगिक संघर्ष निवारण्याच्या पद्धती कोणत्या?
 - ५) सामाजिक सहाय्यता म्हणजे काय?
 - ६) श्रम कल्याण म्हणजे काय?
- प्र.३ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १६
- १) संयुक्त व्यवस्थापन समितीची भूमिका
 - २) कामगार राज्य विमा कायदा.
 - ३) कामगार कपात
 - ४) समेट
- प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १६
- १) भारतातील कामगार संघटनेची कार्ये व भूमिका स्पष्ट करा.
किंवा
 - २) भारतातील बालकामगारांच्या समस्या स्पष्ट करा.
- प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १६
- भारतामधील श्रम कल्याणकरिता स्वीकारण्यात आलेल्या विविध उपाय स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

Set	P
1	1
2	1
3	1
4	1
5	1
6	1
7	1
8	1
9	1
10	1
11	1
12	1
13	1
14	1
15	1
16	1
17	1
18	1
19	1
20	1
21	1
22	1
23	1
24	1
25	1
26	1
27	1
28	1
29	1
30	1
31	1
32	1
33	1
34	1
35	1
36	1
37	1
38	1
39	1
40	1
41	1
42	1
43	1
44	1
45	1
46	1
47	1
48	1
49	1
50	1
51	1
52	1
53	1
54	1
55	1
56	1
57	1
58	1
59	1
60	1
61	1
62	1
63	1
64	1
65	1
66	1
67	1
68	1
69	1
70	1
71	1
72	1
73	1
74	1
75	1
76	1
77	1
78	1
79	1
80	1
81	1
82	1
83	1
84	1
85	1
86	1
87	1
88	1
89	1
90	1
91	1
92	1
93	1
94	1
95	1
96	1
97	1
98	1
99	1
100	1

**M.A. (Economics) (Semester - IV) (New/Old) (CBCS) Examination:
March/April – 2025
Labour Economics (MA24404)**

Day & Date: Tuesday, 20-05-2025
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative.

16

- 1)** Indian Trade Union Act has become into existence in _____.
a) 1926 b) 1936
c) 1946 d) 1956
- 2)** The comprehensive concept of social insurance includes _____.
a) Illness b) Accident
c) Unemployment d) All of the above
- 3)** Social security means _____.
a) Social Help b) Social Change
c) Social Control d) Governmental control
- 4)** The principles of labour welfare include _____.
a) Appropriate wages
b) Respect the sentiments of the workers
c) for the convenience of the workers
d) All of the above
- 5)** Industrial Disputes Act has come into existence in _____.
a) 1947 b) 1967
c) 1977 d) 1987
- 6)** The problems of woman workers in India are _____.
a) Low wages b) High working hours
c) Moral Collapse d) All of the above
- 7)** The employee's _____ is introduced in 1971.
a) Family Pension Scheme b) State Insurance Act
c) Provident Fund Act d) Minimum Wages Act
- 8)** In 1948, the _____ Act for workers was passed.
a) Minimum Wages Act b) Relative Wages Act
c) Bonus Allocation Act d) None of these

- 9) This is the reason why workers in India are inefficient.
 a) Adverse weather b) Low Wages
 c) Overtime d) All the above
- 10) Bonus Allocation Act was enacted in _____.
 a) 1965 b) 1955
 c) 1960 d) 1950
- 11) The Labour Act was enacted to protect child Labour in India.
 a) Labour Act 1948 b) Mine Act 1952
 c) Child Employment Act 1938 d) All of the above
- 12) This organization is involved in labour welfare work in India.
 a) Central Government b) State Government
 c) Labour Union d) All of the above
- 13) The principle of strengthening trade union is _____.
 a) One Union in one industry b) Few Unions in one Industry
 c) Many Unions in one Industry d) None of the above
- 14) Social Insurance is meant to help _____ in times of social tragedy and difficulty.
 a) Economic b) Political
 c) Necessities d) All of the above
- 15) Due to labour welfare reforms in India.
 a) Increase in the presence of workers.
 b) Improvement in Industrial relations
 c) Increase in the efficiency of workers
 d) All of the above
- 16) The effects of globalization on labour are _____.
 a) Labour reduction b) Employment uncertainty
 c) Voluntary retirement d) All of the above

Q.2 Write short answers. (Any Four)**16**

- 1) What is safety nets?
- 2) What is social security?
- 3) What is trade union?
- 4) Whose are the methods of settlement of Industrial disputes?
- 5) What is social assistance?
- 6) What is labour welfare?

Q.3 Short notes. (Any Two)**16**

- 1) Role of the joint management council.
- 2) Insurance scheme for the workers
- 3) Retrenchment of labour
- 4) Conciliation

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One)

16

1) Explain the functions and role of the Trade Union.

OR

2) Explain the problems of child labour in India.

Q.5 Answer the following question in detail.

16

Explain the various measures adopted for the labour welfare in India.

- ८) नाफेडची स्थापना ——— मध्ये झाली.
 अ) १९५० ब) १९५८
 क) १९६० ड) १९६५
- ९) नियंत्रित बाजारपेठेत कमिशन व बाजार शुल्क ——— कडून निर्धारित केले जाते.
 अ) बाजार समिती ब) शेतकरी
 क) सरकार ड) मध्यस्त
- १०) भारतात भूविकास बँकांची रचना ——— स्वरूपाची आहे.
 अ) द्विस्तरीय ब) त्रिस्तरीय
 क) चार स्तरीय ड) वरील पैकी नाही
- ११) किमान आधारभूत किंमतीची शिफारस ——— कडून केली जाते.
 अ) CACP ब) NABARD
 क) NAFED ड) NCDC
- १२) सामान्यपणे कृषी-उद्योगात ——— उत्पादन तंत्र वापरले जाते.
 अ) श्रमप्रधान ब) भांडवल प्रधान
 क) आयातीकृत ड) यापैकी नाही
- १३) ——— हे शेतमजुराचे वैशिष्ट्य आहे.
 अ) अधिक साक्षरता ब) कमी वेतन
 क) संघटितपणा ड) वरील पैकी सर्व
- १४) सरकारच्या शिलकीसाठी धोरणाचा हेतू ——— आहे.
 अ) औद्योगिक विकास ब) ग्रामीण विकास
 क) किंमत स्थैर्य ड) वरील पैकी नाही
- १५) कृषी-प्रक्रिया उद्योगात ——— चा समावेश होतो.
 अ) कापड उद्योग ब) साखर उद्योग
 क) फळ प्रक्रिया ड) वरील पैकी सर्व
- १६) शेती क्षेत्रात ——— बेकारी आढळून येते.
 अ) सुप्त ब) घर्षणात्मक
 क) चक्रीय ड) यापैकी नाही

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १६
- १) ॲगमार्कचे पूर्ण रूप लिहा.
 - २) अन्न सुरक्षितता म्हणजे काय?
 - ३) शेतमजुरांचे सिमांतीकीकरण म्हणजे काय?
 - ४) पीक विमा म्हणजे काय?
 - ५) मध्यम कालीन कर्ज म्हणजे काय?
 - ६) सार्वजनिक वितरण प्रणालीची व्याख्या लिहा.
- प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १६
- १) शेतमजुरांची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
 - २) नाफेड ची भूमिका सांगा.
 - ३) बाजार माहितीविषयी चर्चा करा.
 - ४) शेती क्षेत्रात वित्त पुरवठ्याची भूमिका सांगा.
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १६
- १) भारतातील कृषी उद्योगांच्या समस्या व कृषी उद्योगांच्या विकासासाठी उपाययोजना यांची चर्चा करा.
- किंवा
- २) राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी कायदा २००५ यावर चर्चा करा.
- प्र.५ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १६
- कृषी विपणनातील विविध समस्या व उपाययोजना यांची चर्चा करा.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
1	1
2	1
3	1
4	1
5	1
6	1
7	1
8	1
9	1
10	1
11	1
12	1
13	1
14	1
15	1
16	1
17	1
18	1
19	1
20	1
21	1
22	1
23	1
24	1
25	1
26	1
27	1
28	1
29	1
30	1
31	1
32	1
33	1
34	1
35	1
36	1
37	1
38	1
39	1
40	1
41	1
42	1
43	1
44	1
45	1
46	1
47	1
48	1
49	1
50	1
51	1
52	1
53	1
54	1
55	1
56	1
57	1
58	1
59	1
60	1
61	1
62	1
63	1
64	1
65	1
66	1
67	1
68	1
69	1
70	1
71	1
72	1
73	1
74	1
75	1
76	1
77	1
78	1
79	1
80	1
81	1
82	1
83	1
84	1
85	1
86	1
87	1
88	1
89	1
90	1
91	1
92	1
93	1
94	1
95	1
96	1
97	1
98	1
99	1
100	1

**M.A. (Economics) (Semester - IV) (New/Old) (CBCS) Examination:
March/April – 2025
Agricultural Development of India (MA24405)**

Day & Date: Tuesday, 20-05-2025
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below: 16

- 1)** The non-institutional source of agricultural credit includes _____.
a) Government b) Commercial Banks
c) NABARD d) Money lender
- 2)** All India Rural Credit Survey Committee in 1951 was constituted under the chairmanship of _____.
a) Shree Gorwala b) A.M. Khusro
c) Shree Vaidyanathan d) Shree Shankar
- 3)** The co-operative credit societies in India started in _____.
a) 1910 b) 1904
c) 1912 d) 1918
- 4)** The government of India passed standard weights act in _____.
a) 1939 b) 1949
c) 1950 d) 1955
- 5)** The lead bank scheme is formulated by _____ committee.
a) Narsimham b) Mehata
c) Patil d) Nariman
- 6)** Regional Rural Banks in India started in _____.
a) 1969 b) 1978
c) 1974 d) 1975
- 7)** Food Corporation of India established in _____.
a) 1960 b) 1961
c) 1965 d) 1967
- 8)** NAFED was established in _____.
a) 1950 b) 1958
c) 1960 d) 1965

- 9) The commission and market charges in regulated markets are fixed by _____.
a) Market Committee b) Farmers
c) Government d) Agents
- 10) In India the structure of Land Development Bank is _____.
a) Two tier b) Three tier
c) Four tier d) None of the above
- 11) The minimum support price are recommended by _____.
a) CACP b) NABARD
c) NAFED d) NCDC
- 12) Generally _____ technique of production is used in agro-industries.
a) Labour intensive b) Capital intensive
c) Imported d) None of these
- 13) _____ is a major feature of agriculture labour.
a) More literacy b) Less wage
c) Organized d) All of the above
- 14) The aim of Buffer Stock Policy of the government is _____.
a) Industrial development b) Rural development
c) Price stability d) None of the above
- 15) Agro-processing industries includes _____.
a) Textile b) Sugar industry
c) Fruits processing d) All of the above
- 16) _____ unemployment is found in agriculture sector.
a) Disguised b) Frictional
c) Cyclicant d) None of the above

Q.2 Write short answers. (Any Four)**16**

- 1) Write the full form of AGMARK.
- 2) What is food security?
- 3) What is marginalization of agricultural labour?
- 4) What is crop insurance?
- 5) What is medium term loan?
- 6) Define public distribution system.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two)**16**

- 1) Explain characteristics of agricultural labour.
- 2) State the role of NAFED.
- 3) Discuss about the market information.
- 4) State the role of finance in agriculture.

Q.4 Broad answers question. (Any One)**16**

- 1) Discuss the problems of agro-industries and measures for development of agro-industries in India.
- 2) Discuss the National Rural Employment Guarantee Scheme 2005.

Q.5 Broad answers question.

16

Discuss the measures and various problems of agricultural marketing.

- ७) किरकोळ बँकिंग म्हणजे ——.
 अ) किरकोळ दुकानदार
 ब) सार्वत्रिक बँकांसारखे
 क) बँकांकडून किरकोळ व्यापाऱ्यांना वित्तपुरवठा
 ड) वरीलपैकी नाही
- ८) सध्या भारतात — बँकिंग लोकपाल कार्यालये आहेत.
 अ) २०
 ब) २२
 क) २४
 ड) २६
- ९) — ही संस्थात्मक ग्राहक आणि उद्योग यांच्या आर्थिक गरजांवर लक्ष केंद्रित करते.
 अ) युनिव्हर्सल बँकिंग
 ब) आभासी बँकिंग
 क) इंटरनेट बँकिंग
 ड) घाऊक बँकिंग
- १०) — कडे चलनविषयक धोरण राबवण्याची जबाबदारी आहे.
 अ) केंद्र सरकार
 ब) वेगवेगळ्या बँका
 क) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया
 ड) सेबी
- ११) — हे १९९१ च्या आर्थिक सुधारणा सुरु करण्या मागचे कारण आहे.
 अ) आखाती युद्ध
 ब) व्यवहारतोलातील तुट
 क) वाढती राजकोषीय तुट
 ड) वरील सर्व
- १२) — ही संकल्पना १९९१ मधील नवीन आर्थिक धोरण (NEP) अंतर्गत आर्थिक सुधारणांचा भाग नव्हती.
 अ) केंद्रीकरण
 ब) उदारीकरण
 क) जागतिकीकरण
 ड) खाजगीकरण
- १३) भारतात पीक विमा योजना लागू करण्याचे काम — ही संस्था करते.
 अ) भारतीय आयुर्विमा महामंडळ
 ब) जनरल इन्शुरन्स कॉर्पोरेशन ऑफ इंडिया
 क) अ आणि ब
 ड) यापैकी नाही
- १४) — ही बँक एक आंतरराष्ट्रीय वित्त आणि पतपुरवठा करणारी संस्था आहे.
 अ) आरबीआय
 ब) एसबीआय
 क) जागतिक बँक
 ड) व्यापारी बँक
- १५) बँक नियमन कायदा सहकारी बँकांना सन — मध्ये लागू करण्यात आले.
 अ) १९५५
 ब) १९७५
 क) १९६५
 ड) १९८५

- १६) ——— हे आंतरराष्ट्रीय बँकेचे प्रमुख कार्य आहे.
- आयात निर्यात व्यापाराला वित्त पुरवठा
 - प्रकल्पासाठी वित्त पुरवठा
 - आंतरराष्ट्रीय कर्जाचे एकत्रीकरण
 - वरील सर्व

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१६

- आंतरराष्ट्रीय बँकींग म्हणजे काय ते स्पष्ट करा.
- क्षेत्रीय ग्रामीण बँकांचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- मध्यवर्ती बँकेची आवश्यकता स्पष्ट करा.
- किरकोळ बँकिंगची संकल्पना स्पष्ट करा.
- बेसल करार-१ स्पष्ट करा.
- पिक विम्याची फायदे सांगा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

१६

- क्षेत्रीय ग्रामीण बँकांमधील दोष विषद करा.
- चलनविषयक धोरणाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- बँक नियमन कायद्याची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- बँक क्षेत्रातील अलिकडील सुधारणा स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे तपशीलवार उत्तर द्या. (कोणताही एक)

१६

- नरसिंहम समितीचे निष्कर्ष सांगा आणि समितीने भारतीय बँकिंग क्षेत्र सुधारण्यासाठी कोणत्या सुचना केल्या ते सांगा.

किंवा

- अग्रणी बँकांची उद्दिष्टे व कार्ये सांगा.

प्र.५ खालील प्रश्नाचे तपशीलवार उत्तर द्या.

१६

- रिझर्व्ह बँकेची कार्ये स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

Set **P**

**M.A. (Economics) (Semester - IV) (New/Old) (CBCS) Examination:
March/April – 2025
Advanced Banking (MA24407)**

Day & Date: Thursday, 22-05-2025
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative.**16**

- 1) _____ controls the supply of money and bank credit.
 - a) RBI
 - b) Indian Banking Association
 - c) SEBI
 - d) None of These
- 2) The bank that takes the initiative to set up rural bank is called _____.
 - a) Lead Bank
 - b) Regional Rural Bank
 - c) NABARD
 - d) Sponsored Bank
- 3) NABARD is associate with _____.
 - a) Rural development
 - b) Urban development
 - c) Industrial development
 - d) Development of railways
- 4) Crop insurance covers the risks of _____.
 - a) Natural fire
 - b) Storm
 - c) Drought
 - d) All of these
- 5) Lead Bank scheme was introduced by RBI in the year _____.
 - a) 1986
 - b) 1969
 - c) 1975
 - d) 1980
- 6) _____ Government Scheme is related to Financial Inclusion.
 - a) PMJBY
 - b) UJWAL YOJNA
 - c) PMJDY
 - d) None of these
- 7) Retail banking means _____.
 - a) Retail shopkeepers
 - b) Same as universal banking
 - c) Bank financing to retail traders
 - d) None of the above
- 8) At present there are _____ Banking Ombudsman Offices in India.
 - a) 20
 - b) 22
 - c) 24
 - d) 26

- 9) _____ is the focuses on the financial needs of the institutional clients and the industry.
 a) Universal banking b) Virtual Banking
 c) Internet banking d) Wholesale banking
- 10) The _____ is vested with the responsibility of conducting monetary policy.
 a) Central Bank b) Different Banks
 c) Reserve Bank of India d) SEBI
- 11) _____ are the reasons for introducing the economic reforms in 1991.
 a) The Gulf war
 b) The negative balance of payments
 c) Increase in fiscal deficit
 d) All of the above
- 12) _____ concept was not a part of the economic reforms under the New Economic Policy (NEP) in 1991.
 a) Centralisation b) Liberalisation
 c) Globalisation d) Privatisation
- 13) _____ organization work to implement crop insurance scheme in India.
 a) Life insurance corporation of India
 b) General insurance corporation of India
 c) A and B
 d) None of this
- 14) _____ bank is an international finance and credit institution.
 a) RBI b) SBI
 c) Universal bank d) Merchant Bank
- 15) Banking Regulation Act was implemented for co-operative banks in the year of _____.
 a) 1955 b) 1975
 c) 1965 d) 1985
- 16) _____ is the main function of international bank.
 a) Financing the import-export trade
 b) Financing for the project
 c) Consolidation of international debt
 d) All of the above

Q.2 Write short answers. (Any Four)

16

- 1) Explain what is international banking.
- 2) Explain the nature of Regional Rural Banks.
- 3) Explain the need for a central bank.
- 4) Explain the concept of retail banking.
- 5) Explain Basel Agreement-1.
- 6) Explain the benefits of crop insurance.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two)

- 1) Explain the defects in Regional Rural Banks.
- 2) Explain the objectives of monetary policy.
- 3) Explain the objectives of the Bank Regulation Act.
- 4) Explain the recent reforms in the banking sector.

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One)

- 1) Explain the findings of the Narasimham Committee and What are the banking sector reform measures suggested by Narasimham Committee?

OR

- 2) State the objectives and functions of leading banks.

Q.5 Answer the following questions in detail.

Explain the functions of Reserve Bank of India.